

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૭૫૬૭ યંત્રીક

પુસ્તકનું નામ ૬૭૨૬૦૨૫ ૨૧૧૦૧૦૫૫

વિષય ૨૬૬૮:૩

બનામે યજ્ઞદાં.

ફીરદોસી-શાહનામું

તમામ

ગુજરાતી રંગીન બચ્ચેતોમાં

ભાગ ૧૧ મો.

રચનાર

ફસતમ નઝોશેરવાન માસ્તર

સુ તખલ્લુસ

બ

આદીલ.

ઇ. સ. ૧૯૨૪, બુલાઇ.

કીંમત રૂ. ૨.

દીબાચો.

સુરસાત વિદ્યાપતિ ગાંધીજી
(બચેત) સુરસાત દીબાચો સંગ્રહ

સકળ સૃષ્ટિના ઓ ધણી દાદગર,
ઓ પરવંદા, પરવર, ઓ પીરૂઝગર.
ઓ ગેલવાદગર, ગેલનમગર, ખુદા,
ઓ ગરગર, ગરઓગર, ગરઆગર, ખુદા.
ઓ દાદાર, દુનીયાંના દાવર, ખુદા,
ઓ માલેક, ઓ ખાલેક, ઓ ખાવર, ખુદા.
શુકર એક ઝળાંધો, કરોડો કરૂ,
અને તહારા સિજદામાં સરને ધરૂ.
કીધી મેહેર તે' મુજ તલબગાર પર,
ગુન્હાથી ભરેલા ગુન્હાગાર પર.
તો દરતરળી અગીયારમું આં ખતમ,
કરી છે ચુકી અર્ધક મહારી કલમ.

(આદીલ.)

શુકે યા હસ્તીના હમ-ચુન, હરવેસ્પ-આગાહ,
યા ગેલી અને મિનોઈના માહાન મીનો-સ્તીહ-ગર,
મઝહ તુજ કરમ બક્ષિશના, કે તું માહાન મઝહની મઝહાઈ
મદદથી ફીરદોસ્તીનુસીના ફારમી શાહનામાના હર્ફ-ગ-હર્ફ
તર્જુમાનું સુજરાતી રંગીન બચેતોનું આં માહારૂ અહના

અગીયારમું વૉલ્યુમ માહરાં કદરહન, મહરણાન ગ્રાહકો તેમજ દરેક માયાળુ વાંચકોની પેશે નજર કરવાને આજ હું ભાગ્યશાળી થયો છું, કે જેને માટે તું કીરદેગારે કારવાઝ, બેનેયાઝ, ફતેહમંદ શીઝઝગરનો ફરી અને ફરી ભારે ઊપકાર માની આં માહરાં ખાકી સરને ખાકમાં મસળી, તાહારાં કેડો શુકે ખત લાઉ છું.

આ માહરાં બિકટ કામમાં મને હર હમેશ કીમતીમાં કીમતી મદદના કરનાર માહરાં મેહેરણાન મુરબ્બી સમાન સખીવજીદ માનવંત સર હોરમસજી કાવસજી દીનશાહ એકતવાલા, કે જેઓ સાહેબ માહરાં દરેક વૉલ્યુમો વખતે મને પોતાનો કીમતી આસરો આપે છે તેઓ સાહેબનો આં તકે મોટે ઊપકાર માનુ છું.

માહરાં માનવંત ગ્રાહકો, કે જેઓએ માહરાં દરેક વૉલ્યુમો (યાને સંપુરણ શાહનામા) માટે પોતાના મુંબારક નામો આગમજથી રજીસ્ટર કરાવી સેવકના બિકટ કામને સરખા બનાવવા માટે જે કીમતી આસરો આપ્યો છે તેઓ સર્વે મેહેરણાંન બાનુઓ તેમજ ગ્રહસ્થાનો પણ ભારે ઊપકાર માનુ છું.

ઝરથુસ્તી જશન કમિટી, લામખંધ મંડળી, સર જે. જે. ટ્રાન્સલેશન ફંડ, તથા બીનન કેટલાંક ધાર્મિક મંડળો, કે જેઓ પણ સારી સંખ્યામાં માહરાં વૉલ્યુમો ખરીદી લઈ ગને માયાકુજ આસરો આપતાં આવ્યાં છે, તેઓનો, તેમજ તેના કરતા કારવનાઓનો પણ આં તકે ભારે ઊપકાર માનુ છું.

આ માહાડ અગ્યારમું વૅલ્યુમ શ્રી દખણના નામદાર
સરદાર યુજાંવાસી ખાનખાહાદુર સખીવજીદ મરહુમ શેક
પેસતનજી સોહરાજીને, તેઓના કીધેલાં અનેક પરોપકારી
કામો, તથા હાતમ જેવી સખાવત, અને પોતાની વાહણી
કામના પરમાર્થી કામોમાં તન, મન, અને ધનથી કીધેલી
કીંમતી મદદોના ભારે અહિસાનો માટે માહરાં ખરાં
અતકરણથી અર્પણ કરૂ છું.

તે પાક દાદાર અહુરમજદ, મરહુમના અશો અને
પવિત્તર રૂઢને માહાન શુરથમાન ખજશો આમીન !

ખાકસાર,

રસતમ નઓશોરવાન માસ્તર

(આદીલ)

સાંકળ્યું.

	પાનું.
અક્રાસિયાળ તરફથી કચખુસરૂં ઊપર સુલેહનો પયગામ મોકલવો અને કચખુસરૂંએ તે કબુલ નહીં કરવો ૧	૧
અક્રાસિયાળનું શબ્દખુન મારવા જવું અને તેનું શિકસ્ત પામી ગંગદેઝ તરફ નાસી જવું ૬	૬
પૂગપુર અને ખાકાને કચખુસરૂં પાસેથી માફી માગવી અને અક્રાસિયાળનું ગંગદેઝમાં નાસી જવું ૧૨	૧૨
કચખુસરૂંનું કાઝિસની નઝદીક ફતેહમંદીના નામા સાથ કચદીઓ અને ખઝાનો મોકલવું ૧૫	૧૫
ગીવનું કાઝિસની દરબારમાંથી કચખુસરૂંના નામાના જવાબ સાથ પાછું આવવું ૨૪	૨૪
કચખુસરૂંનું બેહિશ્ત ગંગમાથી ચીન અને મકાન ઝમીન તરફ જવું તથા પૂગપુર, ખાકાન, અને મકાનના પાદશાહ ઊપર પયગામ મોકલવો.... ૨૬	૨૬
કચખુસરૂંનો મકાનના પાદશાહ ઊપરનો બીજો પયગામ અને તેનું લડાઈ કરવું તથા મકાનના પાદશાહનું માર્યું જવું.... ૩૦	૩૦
પાદશાહ કચખુસરૂંનું ઝેરેહ દર્યાથી પસાર થવું અને તેનું ગંગદેઝ લેવું તથા તે જગ્યાએથી અક્રાસિયાળનું નાસી જવું.... ૩૬	૩૬
કચખુસરૂંનું ગંગદેઝથી સિયાવક્ષ ગેર્દ તરફ પાછું પૂરવું ૪૩	૪૩

કચખુસરૂનું ઇરાન તરફ પાછું ફરવું અને તેનું	
પારસમાં કાઝિસની નઝદીક જઈ પોંદાયવું....	૬૬
અફ્રાસિયાબનું પહાડના ગુફામાં પનાહ પકડવું	
અને તેનું હોમ નામના ફરીદુનની અવલાદથી	
ઊતરેલા શખસના હાથમાં સપડાવું....	૫૭
હોમના હાથમાંથી અફ્રાસિયાબનું નાસી જવું ...	૬૨
હોમનું કાઝિસ આગળ અફ્રાસિયાબનું બચાવ	
ઝાહેર કરવું	૬૬
અફ્રાસિયાબનું પકડાવું અને કચખુસરૂના હાથ	
ઊપર તેનું તથા ગર્સીવજનું માર્યું જવું....	૬૬

કચખુસરૂ.

કચખુસરૂની પાદશાહી સાઠ વર્ષ હતી કચકાઝિસનું	
મરણ અને કચખુસરૂનું તજન નશીન થવું....	૭૭
કચખુસરૂનું જેહનને કચેદમાંથી છોડવું અને	
તેને તુરાનની પાદશાહી આપવી	૭૬
કચખુસરૂનું આ જેહાનમાંથી પોતાનું દીલ ઊઠાવી	
લેવું અને બીજા લોકોને માટે પોતાની	
દરબારના દરવાજા બંધ કરવા અને તેનું	
યઝદાનની નઝદીક નેયાયશ કરવું	૮૬
ઇરાની મરદારોની કચખુસરૂની દરબારના દરવાજા	
બંધ કરવા માટેની પ્રજ્ઞપરજી	૯૩
કચખુસરૂનો ઇરાનના સરદારોને જવાબ....	૯૫
લેવું આવ અને રૂસ્તમને બોલાવી લાવવા માટે	
ઝાખુલેસ્તાન જવું	૯૭

કચખુસરૂનું ખીજી મરનખે દરબાર ભરવું અને દરબાર ભરવાની બાબદમાં સરદારેનું વિવેચન કરવું	૬૬
કચખુસરૂનું સરેશ ઇઝદને બાબમાં જોવું અને તેની તરફથી પોતાને આ જેહાંનમાંથી જવા માટેની આગાહી મેળવવી....	૧૦૨
આલ અને રૂસતમનું કચખુસરૂની નજદીક આવી પહોંચવું અને તેને શીખામણ આપવી	૧૦૪
આલને કચખુસરૂનો જવાબ	૧૦૮
આલનું કચખુસરૂને ઠપકો આપવું	૧૧૦
આલના ઠપકાનો કચખુસરૂનો જવાબ	૧૧૪
આલનું કચખુસરૂ પાસે માંદે માંગવું	૧૧૭
કચખુસરૂનું ઈરાનના સરદારેને નસીહત કરવું	૧૧૯
કચખુસરૂનું શુદર્જને વસીયત કરવું અને સરદારેને અરબાબ બક્ષેશ કરવો	૧૨૩
આલનું કચખુસરૂ પાસેથી રૂસતમ માટે હકુમતનું તહનામું માંગવું	૧૨૭
શુદર્જનું કચખુસરૂ પાસે ગીવને માટે સનદ માંગવું....	૧૨૯
તુસનું કચખુસરૂ પાસેથી પોતાને માટે તહનામું માંગવું....	૧૩૧
કચખુસરૂએ લોહસારૂને પાદશાહી આપવી ...	૧૩૩
કચખુસરૂનું ઈરાનીઓને અને પોતાની બિદમતગાર પતિવ્રતા સ્ત્રીઓને વિદાય કરવું	૧૩૭
કચખુસરૂનું પહલવાંનો સાથે જંગલમાંથી પાહાડ ઊપર જવું અને કચખુસરૂનું શુભ થવું	૧૪૧

કચખુસડ સાથે ગયલા પહલવાંનોનું નાશ પામવું....	પાનું. ૧૪૫
લોહરાસ્પનું કચખુસડના ગુમ થવા વિષે વાકેફ થવું....	૧૪૬

લોહરાસ્પ.

લોહરાસ્પની પાઠશાહી એકસો વીસ વર્ષ હતી લોહરાસ્પનું તખ્ત ઊપર બેસવું અને તેનું શેહેર વસાવવું....	૧૫૪
ગુસ્તાસ્પનું ગુસ્સો કરી બાપની નઝદીકથી જવું રહેવું અને ઝરીરનું તેને પાછો લઈ આવવું....				૧૫૬
ગુસ્તાસ્પનું બાપની આગળથી પાછું રસાઈને રૂમ આવી જવું	૧૬૪
ગુસ્તાસ્પનું નદી ઓળંગી જવું અને તેનું રૂમમાં ચોંદચવું, અને મુકલેસીને લીધે તે મુલકમાં ધાંધાની શોધમાં રખડવું....		૧૬૫
ગામડાંના પટેલનું ગુસ્તાસ્પને પોતાને ઘર લઈ જવું....				૧૭૧
કચસરની છોકરી કતાબુન સાથની ગુસ્તાસ્પની સગાઈનું દાસ્તાન	૧૭૨
મીરીનનું કચસર પાસેથી તેની બીજી બેટીનું માંગવું....				૧૭૮
ગુસ્તાસ્પનું કાસ્કૂનના જંગલમાં વરને મારવું				૧૮૫
અહરન રૂમીનું કચસર પાસેથી ત્રીજી બેટીનું માંગવું....				૧૬૨
ગુસ્તાસ્પનું સફીલાના પાહાડ ઊપર અઝદાહને મારી નાખવું	૧૯૭

પુણ્યાવાળા સરદાર ખાં ખાં પેસતનજી સોહરાબજી.

અર્પણ પત્રિકા.

શ્રી દાખખણના સરદાર ખાનખાહાદુર મરહુમ શેઠ પેસતનજી
સોહરાખજીને કર્તા તરફથી દીલના ખાલેસ ઉભરાઓ સહીત.

(ખચેત)

સખી નર થયો હાતમી દીલ તમામ,
તુ પેસતનજી સોહરાખજી ને'કનામ.
અડાજણથી પુણાંમા કીધું મુકામ,
ગુજારી ત્યાં મુખેદી ઝીન્દગી તમામ.
જે અરસામાં થઈ રેલ ગાડી તઈયાર,
શુર હોડતી હિન્દ જૂમી તે વાર.
લીધું મેલ કૉન્ટ્રેક્ટ સરકાર પાસ,
પુગાડવા ટપાલો, ને પારસલો ખાસ.
શું પુણાં, ને મુંખઈ, નગર, નાગપુર,
ખખવ્યું ફત્તેમંદીથી કામ પુર.
અદારસો અને સત્તાવનતું ગઢર,
થયું જે હતું હિન્દમાં બહુ અખર.
મદદ કીંમતી સરકારને બહુ કરી,
દેખાડી ખરેખર ખરી ખાહદરી.
મલ્યો ખાન ખાહાદુરનોખી ખીતાખ,
નવાઝીશ સરકારે કીધી શીતાખ.
કીધી શર્તખી તે સનદ દરમેયાન,
કે પાંમે પિતા બાદ બેટો એ માન.

અનુપમ મધ્યુ માન સરકારથી,
અદલ રાજ્ય ખિટીય દરબારથી.

સખાવતખી હાતમના જેવી કીધી,
દોઆઓ દુઃખી દહીંઓની લીધી.

દવાખાનું એક ધર્મનું આલીશાન,
ખંધાવ્યું છે શેહેરે પુણાં દરમેયાન.

થયાં સાલ પાંસડ તેને આજ છે,
અમર નામ જગમાં જેને કાજ છે.

અડાજણુ ને પુણાંમા હર એક સાલ,
છે ઘહુખારો તારી સખાવતના હાલ.

દુઃખીઓની દાદોનો લેનારો તું,
ગરીબોને રાહતનો દેનારો તું.

સખી નેંક નર તું ખરો પેશોતન,
રગડયું સખાવતમાં તન ને બદન.

કરી નામ ગેતીથી આલી ગયો,
ગુરથમાનમાં જઈ અમર તું રહ્યો.

સદા યાદ આદીલ હીયામાં ધરેય,
ને અદના આં વાંધ્યુંમ અર્પણ કરેય.

આમીન ! આમીન !! આમીન !!!

(આદીલ)

અત્રાસિયાખ તરફથી કયખુસર ઉપર સુલેહનો
પયગામ મોકલવો અને કયખુસર એ તે
કખુલ નહીં રાખવો.

કે તુરકીના સરદારે લશ્કરથી ખસ,
ચુંટી જે અકલમંદ લીધા શખસ.
રયાંના કીધું નામું નઝદીક શાહ,
કે ભારી સેપાહને કીધી તેં તખાહ.
કે ફરસંગ ઇશિનથી એક હઝાર,
આં ગંગદેઝ છે તું સમજ શહરયાર. ૨૫૪૨
રણે, કોહ, ખડક, ને વળી બેયાબાન,
જે લશ્કર છે તીરે, કીડીઓ, સમાન.
ઝમી થઈ કીના ખુને દરિયા સમાન,
શું ગંગ ચીનથી તે ઝમીને ઇશિન.
અગર આં મુએલાંના ખુનનો અપાર,
કરે પાક ચઝઢાં જે ઊંડો વિચાર.
તો તે ગોયા દરિયાએ કુલજુમ થશે,
જેમાં બંધે લશ્કરોખી ગુમ થશે.
અગર મુજથી ચાહે તું ગંજે, સેપાહ,
ચાતો મુલકે તુરાં, ચા તખ્તો, કોલાહ.
તને સોંપી ને હું જતો રહું, મગર-
નહીં જાન દેવશ હું શમ્શીર વગર.
ન લડ, હું જે હોજી તારી માંનો પિદર.
ને મંત્રી ફરીદુનની અવલાદ અગર.
દુઃખી હીલ જે હોય ખાપને કીને ખાસ,
ઈજન મુજ સિયાહ એવી હોય તારી પાસ.

તે વાંકે સિયાવક્ષ ગુનાહગાર હતો,
 જેથી હું દીલે દુઃખી ગમખાર હતો.
 બીજું તો સિતારાની આવે ખુલંદ,
 કે જેથી પનાહ, ને છે જેથી રગઝંદ. ૨૫૪૩
 ગુઝર્યાં વરપ સાઠખી મુંજ ઉપર,
 નથી હું ગયો મયેદાં, રસંગ નામવર.
 તું ફરજંદ છે, શાહે ધરિન તું,
 છે ચુંગાલે સિંહ, જંગ દરમ્યાન તું.
 લે દુર એવી શોધી લડખગાહા નેઈ,
 ન મર્દ આવે શાહના વક્ષદાર કોઈ.
 ઊતર્યે આપણુ બેઝી જણુ જંગગાહ;
 જગા તેવીએ દુર રાખી સેપાહ.
 અગર થાઉં તુજ હાથે જો હું કતલ.
 ને દર્યાથી ખેંચે મગર, તારો ગલ.
 ન મુજ સ્નેહી, ખેશીથી લડતો ઝરૂર,
 ઊકળતો ન બહુ, રેહેજો કીનાથી દૂર.
 મરે તું અગર મારા હાથે તદન,
 તો માફીના સાહેબથી, તુજ અંબુમન.
 કે એકનેખી દુઃખી કરી લઈશ નાં,
 સિયાહ ખાક જંગની જોવા દઈશ નાં.
 સમજ્યો તે એલચીથી શાહે પયામ,
 કહ્યું પાસે, રૂસ્તમે દસ્તાને સામ.
 આં બદકાર માણુઝ ફરેખી તુરક,
 ન જોઈ શકતો ચઢતી, ને પડતી, ખેશક. ૨૫૪૪
 તે જોલે છે જંગ માટે એટલું અગર,
 હશે વ્યાહતો શીદેહનું દોખમું મગર.

નખીરો ફરીદુનનો, પીસરે પશંગ,
 ન મુજને શરમ તેનાથી કરવા જંગ.
 કહ્યું ત્યારે રૂસ્તમે અય તાજવર!
 લડાઈનો આતશ ન દીલમાં તું ધર.
 જવું જંગે, શાહે, તેમાં છે શરમ,
 હરીફ કાં ન હોતો અગર વાઘ સમ?
 ખીજું તે કહેય કે સેપાહ મારી સંગ,
 અને મુલક, ખેશીથી, કરતો ના જંગ.
 આ દરિયાથી છે તુજ સેપાહ પેલે પાર,
 બુદોજ છે તેઓનો એ વાતે વિચાર.
 લીધા તેં કસમ રબના, રન્યાંગાન પાસ,
 ઘટે ના કરે દીલે બાહુનાઓ ખાસ.
 સેપાહ તારી લેગી લડાઈમાં જિતાર,
 સમજ ના તે મુઝીની વાતો લગાર.
 સુની વાત રૂસ્તમની ખુસરૂએ બ્યાર,
 પસંદ વાત કીધી અંધકીની તેવાર.
 તો એલચીને કહે કે આં નર બદ ખેલાલ,
 જે આવ્યો છે એમ જંગમા મુજથી હાલ. ૨૫૪૫
 વધુ એથી સ્યાવશથી કહીતી વક્ષ,
 જ્યાં કપટીથી, ને દીલે પુર જક્ષ.
 તું બા હયાંથી, બદકારને કેહેજે એમ,
 ન હોડતો હવે, હોડ્યો જે રાહે તેમ.
 ન બુઝાંથી શાહને ઇજ્જતની જગો,
 જેનો બાન નૂરી, ને દીલમાં દગો.
 જો છે હાલ બસ તારો જંગનો વિચાર,
 છે મુજ વિન, ખીજા તુંથી લડવા તયાર.

છે હાઝર તહમતન, ને ગેવે દીકેર,
 જે લડનારા છે, સંગમા નરરે શેર.
 અગર શાહાથી શાહ લડે ને તમામ,
 તો આં દોડધાંમો, સેપાહતું શું કામ?
 કરશ હું હવેથી ન તું સંગ જંગ.
 સિયાહ દહાડો નેશે હવેથી તુ તંગ.
 ગયો નામાબર, આવ્યો ગોયા પવન,
 કહુયા સર્વે સમજેલા તેણે મુખન.
 થયો દર્દે પુર, જીવે અફસસેયાબ,
 ન બન્યો લડાઈખી કરવા રશીતાબ.
 મગર લાવ્યો લશ્કર લડાઈમાં રશાહ,
 વધી જેથી નાચારે સાંમી હેપાહ. ૨૫૪૬
 હુતો એક ધીરો, થયો એક શીતાબ,
 ઝમી થઈ ગઈ જાણે દર્યાનું આબ.
 વરસ્યા તિરો, ગોયા આંસમાન જેમ,
 કરાં સિંહના ડાઘાંથી વસાવે તેમ.
 સહવારેથી, ખુરશીદ થયો અસ્ત ગર,
 ઝમી મદો નિંચે હતી ખુને તર.
 ફરી ફર્યોજ પાછી થયો અંધકાર.
 કે ઝાંખી પડી જેથી ચશમે સવાર.
 તખત, દબદબા, ને દમાંમોનો શાહ,
 આવ્યો પાછો ને પોતાની ફર્યોજગાહ.
 તો કહે તુઝને એમ કે આજ તંગ,
 ન મરઝી મુજબ કીધી ખીસે પશંગ.
 ધાડ્ય રાતે કરશે શખી ખુન અપાર,
 ઉઘો કાઢશે લાંબો દીલમાંથી બાહાર.

હુકમ કીધો ખાહીને ખાણવા તે રાહ,
 કે જે ગમ હતી રાહે તુરકી સેપાહ.
 કહ્યું કે ન આંતીશ સળગાવે કોઈ,
 અવાઝોળી ના ઘંટના આવે કોઈ.
 હતા ફરોજમાં જંગી અસ્વારે ખાસ,
 ચુટી, સોંપી દીધા તે રસ્તમની પાસ. ૨૫૪૭
 ચુંટ્યો ભાગ ઇરાનીઓથી દીગર,
 કે હુમલામાં જે કોઈ બાંધે કમર.
 જે ટકડી દીધી તુસ સરહાર પાસ,
 ફર્માવ્યું ગયો જેથી કોહ તર્ફ ખાસ.
 સેપાહ ખેંચી મયદાને રસ્તમે ખાસ,
 અને ખેંચી સરહારે પાહોળની પાસ.
 ફર્માવ્યું કે જરૂરી રવાનાખી થાય,
 સીધી ડાભી ગમ બાંધે મયદાને બાય.
 તલાયા, બતી, કે ચેરાગો ન થાય,
 કઢણ તર્ફ એક, એક જંગલે બાય.
 કદાચે કરે જેથી અફ્રાસેયાબ,
 શખીખુંન આપણ ઉપર વખતે ખાબ.
 તો હયાંથી, ને પાછળથી ઘેરે સેપાહ,
 મળી ના શકે તેને કોઈની પનાહ.
 હતી ખાહી આગળ, ને પાછળ સેપાહ,
 ખાહી પુઠે હાથી, સેપાહ સંગ, શાહ.

અફ્રાસિયાબનું શખીખુન મારવા જવું અને તેનું
શિકસ્ત પામી ગંગદેઝ તરફ નાસી જવું.

જવા રાત માંડી કે તુરકીનો શાહ,
કમર બાંધી હુમલામાં લઈને સેપાહ.
સેપાહમાંથી તેર્યા ખુઝર્ગોને પાસ,
ગયાં કામોની કીધી વાતોળી ખાસ. ૨૫૪૮
કહ્યું કે આં શુભ ચારા ભર્યો ઝખર,
જે ફાવ્યોચ મમાવાનાં લશ્કર ઉપર.
કે ખેશક સેપાહ હાલ સુધ્ધ ગઈ હશે,
ને કુલ કોહો જંગલ તે વિખરઈ હશે.
કર્યે જેથી દુર હાલ દીલમાંથી ડર,
કર્યે બાંમદાદે શખીખુન ઝખર.
ફતેહ આજ રાતે ન કરશું અગર,
તો ખેસવું થશે પડતીથી ખાક પર.
નહી દેશે કીસમત અગર જો મદદ,
થશે મદી ખોટી, જશે ચુક્તિ રદ.
તો ઉઠ્યા, એપર તેઓ એકમત થયા,
શખીખુનની તક્યારી કરવા ગયા.
ને ચુટ્યા હેપાહથી ૧૭૫૨થીશ હઝાર,
લડાયક, પહલવાં, ખુઝર્ગો, અપાર.
પડ્યા જતુસો આગમચથી બાહાર,
લડાયેક, મદી, ખુઝર્ગો તેવાર.
હતો જતુસોમાંથી રાહબર જે ખાસ,
તે આવી પુગો ખાસ રઘવણીની પાસ.

ન જોયો કેથે સાદ ચોકીનો થાય,
 નહીં જોઈ રજેતી સુતેલાં સિવાય. ૨૫૮૯
 ન આતશ, તલાયા, નહીં દોડધામ,
 દીલે યાદ તુર્કી ન કોઈને મુંદામ.
 એવું જોઈ આવ્યો તે દોડી નિદાન,
 કહ્યું, કોઈ બગૃત નથી તે મેયાન.
 સુતેલા છે સૌ જાણું મુરદાં શિતાબ,
 પીધો હોય ગોયા કે દીવસ ભર શરાબ.
 તલાયાનું દીસ્તું નથી કોઈ સ્થાન,
 સિવા કાંટા ઊભું ન કોઈ મેદાન.
 સમજ્યું એ અફરાસેયાબે બયાન,
 વધી રઝોશની તેના દીલ દરમેયાન.
 થયો સ્વાર, મોકલી સેપાહને અગર,
 કસી જંગીઓ સંગ હુમ્લે કમર.
 ગોયા આબે દરિયા, દીલેરે ગયા,
 અને હુમ્લો કરવાને તતપર થયા.
 ન હુમ્લામાં ગડબડ કે આંમન લીધા,
 ન કર્નાયોના શોર અવાજો કીધા.
 આવ્યા તેઓ છાવણીની પાસે જેવાર,
 થયા શોરે કર્નાયોનાબી તેવાર.
 ઉઠ્યો શોર તખ્લાનો જીનથી ઘણો,
 સીધો કીધો ઝુટોબી લશ્કર તણો. ૨૫૯૦
 હતા જે હરોલે સેપાહની તેવાર,
 તેણે ઘોડા ડપટાવી માર્યા પુકાર.
 પડ્યા ખાહીમાં કંઈ સવારો અગર,
 લડઈથી ફેરવ્યાં બીજાઓએ સર.

બેયાબાંથી ધર્યો તહમતન તેવાર,
 હવા કાળી થઈ ગઈથી કુલ સવાર.
 બીજે હાથ ગોદર્જનો ગેવ, તુસ,
 અગાડી, કરે શોર કરાંયો, કુસ.
 ને કાવ્યાની જુંડાની સંગ શહુરયાર,
 હવાબી બહુ થઈ તે ગર્દે સવાર.
 પકડ, માર, ધર, બાંધ, ઉડ્યા પુકાર,
 ન ઘોડામાં જીવ કે ન મર્દ હોશહાર.
 થયો જે તરફ લોહીનો દર્યો કુલ,
 બની ખુની મોઝે ઝમી લાલા કુલ.
 રપોલાદે છુપેલા, સેપાહ મારનાર-
 થી ધુન્નયો કોહોબી શરીરે અપાર.
 કયાંમતમા નાસનારા માટે જગાહ,
 ન રહી નાસવાની કે બચવાની રાહ.
 તે સોમાંથી દશ નાંખી બચ્યા નહી,
 ન સુદાંથી રાહ નાસનારોની રહી. ૨૫૫૨
 ખબર જો મળી તેને આં જગગાહ,
 થયો ગમંગી શાહે તુરાની સેપાહ.
 રડ્યા પિટ્યા જંગીઓબી જે શુમાર,
 જળ્યા શાહના દીલના દુઃખોથી અપાર.
 જોલ્યો એમ કે આં ગરદીશે આંસમાન-
 થી, છુટતો ન કોઈ દાંનાબી બેગુમાન.
 તે જીવ માંગે શત્રુ, કશું ના દીગર,
 તો કરશું કુશીશ અંતે એકવાર ગર.
 કપાળ્યે બદનને આં સઘળા અગર.
 યા ધર્યે કોલાહ શાહી સરની ઉપર.

ઊઠ્યા બંધે છાવણીઓમાંથી પુકાર,
 કનાથિનાં શેરે જહાં થઈ ચિકાર.
 ગયા હાથ લઈ નેજા શમશીરે પણ,
 ને સફ જેથી લશકરે ફરસંગ ત્રણ.
 બની રહી ગોયા હર્યો તે જંગગાહ,
 દેખાયો ન ખુરશીદ નુરી કે માહ.
 સેપાહ ક્યોજની ક્યોજ આવી ઝખર,
 ઊઠે મોઝાઓ જેમ પાણી ઊપર.
 ખીણો, જંગલો, ભર્યાં લોહીએ શીતાળ,
 ગયો છોડી ફરતું ફલક આફતાળ. રપપર
 ફલકનેા લપેટાયો ડાંમરે ચેહર,
 હતી ના પોતાના તને કોઇને મેહર.
 હવા ખખટ ચાલી એવાંમા ઘણી,
 ન યાદ એવી કોઇનેથી જ્યેહી તણી.
 ઝડી ખાક તે જંગગાહથી ઝખર,
 પડી તુરકી લશકરની આંખો ને સર.
 ઉંડી ગઈ જેથી સડેના સરથી કોલાહ,
 અજબ થઈ રહ્યો જેથી તુરાની શાહ.
 ભર્યું સરના લેખાં, ને લોહીએ, મેદાન,
 રતાસ આવ્યો પત્થરના દીલ દરમેયાન.
 સવારો તુરક જે કે દીલને દીવસ,
 ચિકાર તુરક ચિત્તાના ગણતાતા ખસ.
 ન લડ્યા જે ફરતાં ફલકથી તદન,
 ઘોડા સાથે માણસ ને ફેંકતો પવન.
 દીડી જંગ હવાની આં ખુસરૂએ હાલ,
 જ્યાં ખખટ, દીલ, ઇરાંનીનાં ખુશાલ.

તો રૂસ્તમ, ને લઈ ગેવે ગોદર્જ, તુસ.
 સેપાહની કલખગાહથી લાવ્યો તે રુકુસ.
 ઊઠ્યા શેર દે મારના કલખગાહ,
 કે એક હાથે રૂસ્તમ, ને એક હાથે શાહ. ૨૫૫૩
 હવામા મળી ધૂળ વાદળ મીસાલ,
 શુ' વાદળ! વર્સાવતું તિરે, તેગ હાલ.
 ઢગો લાશોના હર જગે કોહ સમાન,
 વેહેતા લોહીના ચશમાં બે ફૂઓળે મેયાન.
 બહુ રંગીં આદર હવા થઇ ગઇ,
 ઝમીં લોહીના દર્યા મીસાલે થઇ.
 ફલક બન્યું તિરે, ઓકાઓના પર,
 સિયાહ દીલ અક્રાસ્યાબે કીધી નઝર.
 બહું જોયો રુઝોડો ઝળકતો નિદાન,
 જે ઝુંડો છુપાવેલો લશ્કર મિયાન.
 સેપાહ સફની ખેંચી, રેહવા દઈ નિદાન,
 ગયો નાસી, નામીઓ, ને પહલવાન.
 હઝાર મર્દ જંગી, ને ખેશી થતા,
 ગયો લઈ જે લડવાને લાયક હતા.
 ઊગટ રાહે રસ્તો લીધો ખેયાબાન,
 ને શત્રુથી રંજ ખેંચી બંચાવ્યો બાન.
 મમાવાને લશ્કરથી શોધતો તે શાહ,
 આવ્યો દોડતો ફૂઓજની કલખગાહ.
 ઉતાવળ કીધી, છોડી દીલી લગામ,
 પતો તુર્કી શાહનો ન મળ્યો મુદામ. ૨૫૫૪
 નિગાહ કીધી ડલશ્કરે જો કલખગાહ,
 નહીં કેઠે જોયો તે ઝુંડો સિયાહ.

તો માંગી પનાહ ક્યાંની શાહથી મુદામ,
 લગાઈના હથ્થારો ફેંકી તમામ.
 નવાઝયા તેને ખુસરૂએ એમ જોઈ,
 સેપાહથી જગાળી દીધી દુર કોઈ.
 કહયું કે કરે ત્યાર ઝરરીન તખ્ત,
 ચીની સાજો સણગારે તંબુ આ વખત.
 રાંમેશગર બોલાવી, મંગાવ્યો શરાબ,
 ને સરદારો તેડયા સેપાહથી શીતાબ,
 ખુશી રાતથી દીન સુધી કીધી પાક,
 ગોયા મુઠાં જીવતાં થયાં સિયાહ ખાક.
 દેખાડ્યો સુર્યે હાથ આંસમાન પર,
 નખે રાતનો કીધો ઝખમી ચહર.
 ધોઈ સર બદન શાહિ ધરાં તમામ,
 ગયો જંદઅવસ્તા ધરી એવે ધામ.
 ન જોયો ધરિનીથી કોઈએ આબાદ,
 પશુ પંખીખી સમજી શક્યાં ન સાદ.
 સેનાયશ કીધી તેણે યજ્ઞદાંની પાસ,
 નસીબની ખુશી ભરી ચાલોથી ખાસ. ૨૫૫૫
 મસજુનું ઘાતું ખાક પર તેણું સર,
 બે આંખે નદી બે કીધી ગાલ પર.
 પછી આવ્યો ત્યાંથી તરફ તાજે તખ્ત,
 દમાંમેથી, ખુશ દીલથી, તે નેક બખત.
 હતા જે પડયા ધરિનીમા અગર,
 શું જીવતા હતા કે મુએલા મગર.
 ઉડાવ્યા તે મદ્દોથી તેમણે તદન,
 દીધાં છોડી જવારીમાં શત્રુના તન.

ક્રીધાં દોઝમાં તે જંગગાહે તૈયાર,
 ને પર્વાયાં તે મુદાંઓથી જેવાર.
 જે ચીઝો, કે નેઈ પડી જંગગાહ,
 તે બક્ષી દીધી તેણે સર્વે સેપાહ.
 પછી ત્યાંથી પાછો ગયો બેહેશ્ત ગંગ,
 બની ફર્યોજ આબાદ લઈ માલે જંગ.

ફગપુર અને ખાકાને કયખુસર પાસેથી માફી
 માગવી અને અફ્રાસિયાબનુ ગંગદેઝમાં
 નાસી જવું.

બખર એવી પોંહચી ને માચીન ચીન,
 તુરાનીની, ને શાહે ઈરાં ઝમીન.
 થયા દુઃખી ખાકાન, ફગપુર ગર,
 ખુલંદ તખ્તની થઈ બધાને ફીકર.
 ને પસ્તાયા આપી મદદ તેને કાજ,
 અંદેશા ભર્યાં દીલે શોધ્યા ઇલાજ. ૨૫૫૬
 ને ફગપુર બોલ્યો કે અફ્રાસિયાબ,
 ન જોશે હુવેથી ખુઝર્ગીને ખાબ.
 મોકળથું સેપાહ, ને ખઝાનો, શીતાબ,
 થશે કામ આપણુનું બેશક ખરાબ.
 આપણ ભાગે આવશે પશેમાંની બસ,
 થશે શેહેરો વિરાં એ કામે નરસ.
 ખુતન ચીનથી કીધો હુદયો તૈયાર,
 કીધો ગંજ ખાલી એ કામે અપાર.

અને નેંક દીલ તેડયો કાસીદ ખાસ,
 સુખન કંઈક ઘટતા કહ્યા તેની પાસ.
 તથા મદ્દ એક, નેંકદીલ નેંકળાહ,
 મોકલ્યો તે ફગકુરે, નઝદીક શાહ.
 હતી ગંજમા ચીઝો લાયક જે હર,
 દીનારો, ને ઘસ્યા વગરના ગોંહર.
 મોકલ્યાં તે માફીની સંગ શાહા પાસ,
 તો એલચીએ ત્યાંથી ધરી રાહા ખાસ.
 આવ્યા ચીની ખુઝગોખી ઢીલ વગર,
 કે એક હફતામાં ચીનથી ગંગશહર.
 નવાઝયા તેને શાહ ફતેહમંદે ખાસ,
 ખેસાડયા દરજ્જા મોઆફક પાસ. ૨૫૫૭
 કબુલી, જે ચીઝો કે લાવ્યા તમામ,
 હતી ભેટો ઠેળીઓ સાથે ગુલામ.
 કહ્યું એલચીને તેને કેહેજે ખાસ,
 ન ખોતો ઇઝત મુર્ખ થઈ મારી પાસ.
 ન થાય એમ કે તું પાસે અફ્રાસેયાળ,
 તે આવે સિયાહ રાતના વખતે ખાળ.
 ફર્યો એલચી, આવ્યો હવા સમ મુદામ,
 પુગાડ્યો તે ફગકુરને કુલ પયામ.
 મુની ફગકુરે, ખાળને વખતે ખાસ,
 કે મોકલ્યો કોઇને અફ્રાસેયાળ પાસ.
 કે ચીનથી ખુતન મુલકથી દુર થજે,
 ખુશ તારાં કતુ'કે રનબુર થજે.
 કરેય શુભ રસ્તો ખોતાનો જે ખાસ,
 તો બદ કામો આવે તે બદકાર પાસ.

અક્રાસ્યાળ આં વાત સમજી રહ્યો,
 કીધાં કામે જીના, પશેમાં થયો.
 ઉગટ રાહે રસ્તો લીધો બેયાબાન,
 ફેંકી નામ કીર્તિનું, બંચાવ્યો જાન.
 ગમો, દર્દ, રંજો, તણાં જોયા રોઝ,
 તો આવ્યો તે દોડી રોકાહે અંસ્પરોઝ. ૨૫૫૮
 હુનો રાત દીન શત્રુથી હોશીઆર,
 હુતો તેનો ખોરાક હર ગમ શિકાર.
 આવ્યો દોડી તે ઝેરહુ દર્યા ઉપર,
 ઘસર્ધ રંજ, કમરળદ, ને ગાંઠે કમર.
 આવ્યો જ્યારે જાંડા તે દર્યાની પાસ,
 કીનારો, કે મધ્યમ, જણાંયાં ન ખાસ.
 હુકમ કીર્તિબાંનોને કીધો તેવાર,
 કરે ત્યાર કીર્તિ જવા દર્યા પાર
 બોલ્યો ઝંઘડ તે દર્યાનો જાણકાર,
 કે ચીન, ને ખુતનના, અરે નામદાર!
 ઇફોતેર મુજને વરષ છે આંવાર,
 નથી જોઈ કીર્તિ થતાં હયાંથી પાર.
 તો બોલ્યો એવું, મહાન અક્રાસ્યાળ,
 નસીબદાર તે, જે મરે અંદર આખ.
 ન હુશમને માર્યો જો તેગે કરી,
 નથી માર્યો! તો જીતશે ગેતી ફરી.
 ફર્માવ્યું જે કોઈ કે હતા નામદાર,
 ઉતારે આં પાણીમાં કીર્તિ અપાર.
 ચઢાવ્યા સદો ગંગદેઝે જવા,
 ન બદ, નેકનો, ખ્યાલ દીધો થવા. ૨૫૫૯

પુગી. ખાતો પીતો ઊંઘાતો થયો,
 ને આસુદો જંગના હંગામે રહ્યો.
 બાલ્યો એમ કે હયાં આપણે રહેશું શાદ,
 તથા વિટાં કામોની કરશું ન યાદ.
 થશે આં ભુરૂં બળત રોશન જેવાર,
 કરશ એરેહુ દર્યાથી કીશ્તને પાર.
 કીનો સર્વે મુજ દુશ્મનો પર ધરશ,
 રસમ રાહો મારી ઝળકતી કરશ.

કયખુસરનું કાઝીસની નઝદીક ફતેહમંદીના નામા
 સાથ કયદીઓ અને ખઝાનો મોકલવું.

થયો ખુસરુ એ વાતે વાકીફ તમામ,
 કે કાઢ્યું નવું મર્દ શુદાએ કામ.
 કહ્યું તેહેમતનને કે અફરાસેયાબ,
 ગયો ગંગદેઝે ઓળંગીને આબ.
 કીધું કામ, આપણને કહેલું નિદાન,
 કે સાથી અમારો ખુલ્લું આનુમાન.
 એરેહુનો કીધો દર્યો કીશ્તએ પાર,
 ગઈ રંજ આપણની ફ્રાકટ અપાર.
 મમાવાથી મુજ વાત ખંજર વગર,
 નથી, ના છોડશ કીનો બુનો ઝખર.
 ન જોશે સત્રુ મારાથી બદગુમાન,
 સિવા તેગનું મોંઢ, ને વાંકી કમાન. ૨૫૬૦

ફતેહગંદં યજ્ઞદાંના બળથી મગર,
 સિયાવક્ષને કીને હું બાંધીશ કમર.
 બીછાવશ સેપાહ ચીન મકાંન પર.
 કરશ પાર કીમાક દર્યો ઝબર.
 થશે તાબે મુજ ગ્રીધા માચીન ચીન.
 તો માંગશ મદદ ના હું મકાં ઝમીન.
 કરશ પાર આબે ઝેરેહથી સેપાહ,
 અગર બનશે ફરતું ફલક નેંકખાહ.
 જગે કંઈક દીલ કરવી પડશે અગર,
 ખુની મારા હાથોમાં આવશે મગર.
 ઉઠાવી છે રંબે તમોએ તમામ,
 ઝમી મુઠ્ઠા આબાદ તબ્યાં મુદામ.
 કે રંજ આપણે લઈયે પોતે નિદાન,
 તે ઠીક, શત્રુને સોંપવાથી જહાન.
 કયાંમત સુધી રહેશે આપણનું નામ.
 ફતેહથી, ને શત્રુના નાહુર્યે તમામ.
 રહયા મુની ગમગીં દીલેરો થઈ,
 લરી હાથે હોડે, લવાં વાંક દઈ.
 દર્યો મોજા લર્યો, સેપાહ આં તમામ,
 ને રાહ માસ છની, તુષાનોથી કામ, ૨૫૬૧
 ખબર શું? કે કોણ આવશે આબથી?
 બદીજ ફોગે દીઠી અફરાસ્યાબથી.
 છીયે ત્યાર લડવા, ઝમીં હોય અગર,
 દર્યે તો મગરમચ્છને હાથે ઝબર.
 હરેક જણ હરેક વાત બોલતો મગર.
 વધી ગઈ તે વાતો જે વળતે અગર.

તો જોડ્યો નહમતન ઓ નાંમેવરો !
 જહાં જોયલા, રંગ વેઠેલા, અફસરો !
 કે જાય રંગ ફેકટ, નહીં એમ થાય,
 ઊડી આગમધની હવાએખી જાય.
 ખીજું એ કે આં શાહ ફતેહમંદ પૂર,
 જે નેંકબજતીનું પાંમશે ફળ અરૂર.
 ધરિંથી પુગા છીયે ગંગદેઝ અગર,
 જગા જોઈ ના અયેશની જંગ વગર.
 ફળો તેના આખેચ, ઉઘાયે જે કામ,
 આંવ્યો એમ, જશેખી તે એમજ મુદામ.
 યુની વાતો ફસ્તમની, ફર્યોજે તમામ,
 રોપી એક નવા જવાખની જડ મુદામ.
 ખુઝર્ગો, ને દાનાવો, ઉઠ્યા નિદાન,
 ખુખીથી ભરેલી સબલી અખાન. ૨૫૬૨
 કે શાહના અમે સહ છીયે તાબેદાર,
 છીયે તાબેદારીની સંગ દોસ્તદાર.
 તરી ખુશ્કી પર છે સતા તુજ તમામ,
 હુકમ તો છે તારો, અમે સહ ગુલામ.
 નયાઝયા તેને, શાહ થયો જો ખુશાલ,
 ખેસાઝયા એકને દરજ્જા મીસાલ.
 મમાવાના ગંજનો દીધો જોલી દર,
 ન માયા, સગઈ, યાદ કીધી મગર.
 દીનારો ગોંહર વસ્ત્ર રેશમી હબર—
 ઊઠો, પર કઢાવર જો લાધ્યાં અપાર.
 ભરી ખેલ ગાડાંઓખી દસ હજાર,
 ગયા લઈ તે હથ્યાર જંગના અપાર.

શાહા માટે ઊંટોએ લાધ્યાં તેવાર,
 એવી રીતે ગંજથી દીરમ બેશુમાર.
 ફર્માવ્યુ પછી કે વેળા ખાખની,
 જે હોય પરદેપાશે અફ્રાસ્યાખની.
 તેના ખેશીઓ ને કુતુંખી જે હોય,
 અગર બેટીઓ કે અગર દાસી કોય.
 લાવે સઉને અંમારી દરમ્યાનમાં,
 મહલમાંથી તે શાહી મયદાનમાં. રંપ૨૩
 નવાઈ નવી, શેહરની યાદગાર,
 તુરક, ચીની, ગીરવી મુકેલા હઝાર.
 તથા બહાદુરો સો, અને નામદાર,
 જે પંકાયલા મર્દીમાં સર્વે અપાર.
 કુટુંખી, ને ખેશીએ અફ્રાસેયાખ,
 તેના ગમથી આંખોએ જેની પુર આખ.
 શુ જેહન કે શું ગર્સીવઝ અર્જમંદ,
 બેસાડયા અંમારી, પગે નાંખી બંદ.
 સોંખી ગેવને દીધા શાહે તેવાર,
 ધરિનીમાં ચુંટી લીધા દસ હઝાર.
 કહ્યું અય મુંગારક કદમ મર્દ ખાસ,
 સેપાહ સંગ જા શાહે કાઉન્સ ખાસ.
 ફર્માવ્યુ તો આવ્યો તે પાસે રદખીર,
 લાવ્યો કાગઝો, કસ્તુરી, ને અખીર.
 પચામ એક કસ્તુરી, સહીથી ચુલાખ—
 થી, લખવા કહ્યો કામે અફ્રાસેયાખ.
 કલમ થઈ જો કસ્તુરી ને સહીએ તર,
 તો અવ્વલ દોઆ કીધી દાદાર પર.

છે તારનારો તે, રંજ લાવનારો છે,
 ઝમાં ને ઝમાનો તે રચનારો છે. ૨૫૬૪
 કીડીથી તે હાથી સરજનાર ખાસ,
 શું દર્યાએ નીલ કે શું નાચીઝ ઘાસ.
 એકજ સર્વ શક્તિઓ છે તેની પાસ,
 છે હસ્તી ને નિસ્તીનો સાહેબ ખાસ.
 જો માયાથી પાળે છે કોઈને અગર,
 ન તુંદીથી ફરતું, ફલક તે ઉપર.
 દોઆ જેથી હો ગેતીના શાહ ઉપર,
 જેનાં આશીયોથી સુખો છે ઝખર.
 આગ્યો છું તે કીસ્કે, જે અક્રાસેયાબ,
 ધરાવતો હતો કરવા આરામ ખાબ.
 હતાં જેમાં તેના તખતને કોલાહ,
 ખુઝર્ગી, ને દબદબો, તાજો, સેપાહ.
 કીલો તોડતાં લાગ્યા ચાળીઝ દીવસ,
 ન હાથ આગ્યો શત્રુ, થયું એ નરસ.
 હવે ગેવ કેહશે દરેક, તુને શાહ,
 બની ગઈ છે શું શું વિગત જંગગાહ.
 ખોલે હોઠ એ જ્યારે યઝદાંની પાસ,
 દીવસ રાત મુજ સાટે કરજે નેયાસ.
 સેપાહને હું ખેંચીશ માચીન ચીન,
 અને લાંથી લઈ જઈશ મકાં ઝમીન. ૨૫૬૫
 કરશ બાદ ઝેરેહનો દર્યો પત્તાર,
 જો કરશે મહદ પાક પરવરદેગાર.
 ગયો ગેવ જો, પાસેથી શહરચાર,
 સેપાહ ભારી મંગ મહોં જંગી અપાર.

હવા સમ ધરી શાહ પાસેથી રાહ.
 અને આવ્યો પાસે, તે કાઉસ શાહ.
 ખખર આવી જેની તે કાઉસ ભણી.
 કદમ નેંક પહલવાનઝાદા તણી.
 લેવા તેને મોકલાવી કંઈએક સેપાહ.
 ધરી મોટે દરજેના શખસોએ રાહ.
 આવ્યો શાહ પાસે જો ગેવ પહલવાન,
 સેપાહ જંગી દીસ્ની મિહોનું મેદાન.
 આવ્યો ગેવ શાહની જો પાસે જેવાર.
 ઝમી તખ્ત પાસેની ચુંમી તેવાર.
 ઝમી ચુંમી ઊઠ્યો તે જ્યારે અગર,
 હસી હાથે પસવાયો ગેવનો ચહર.
 પૂછ્યું શાહા માટે, અને તે સેપાહ,
 મુરજ ફરતા માટે, ખુરેહમંદ માહ.
 કહ્યું ગેવ જંગીએ જોયલું નઝર,
 દીલેરોથી ને દાના શાહથી અગર. રખદદ
 તેની વાતે શાહ ઝંઝક, બન્યો જવાન.
 ધર્યું નામું મુનશીની પાસે નિદાન.
 જો વંચાયું નામું હિંસ શાહા પાસ.
 અજબ અંબુમન તે થઈ સારી ખાસ.
 થયા ખુશ ખુશાલી ભર્યા સર બ સર,
 ખુશાલીના આંસુએ થઈ આંખો તર.
 નિંચે તખ્તથી આવ્યો કાઉસ શાહ,
 ને સરથી ઉતારી તે ક્યાંની કોલાહ.
 આવી સર મસજ્યું મિયાહ ખાક પર.
 કીધી પાક ચઢાંની બંદગી ઝખર.

ગયો તે જગાથી પછી તખ્ત પર,
 વફાદારો, પહલવાંનો, સંગ નામવર.
 કહ્યું શાહને ગેવે દીકું જે તદન,
 જે સમજેલા શાહે ધરિના સુખન.
 બોલાવી રાંભેશગરો, લાવ્યા શરાબ,
 દીલેરે ધરિં સરદારોથી શીતાબ.
 કરે વાત, જવાબો સુને, રાત ભર,
 સિયાહ રાત તક આલી વાતો મગર.
 બતિ સંગ ગયા ત્યાંથી દોસ્તો નિદાન,
 ખુશી ખુરમી દીલે પોતાને અયવાન. ૨૫૬૭
 ફેંક્યો નેઝો આંઝમાંથી ખુર્શીદે લઈ,
 ને ફેરવી લગામ રાત નાસી ગઈ.
 ઠોકાયાં નગારાં જો દરગાહે શાહ,
 ગયા પહલવાંનો તેની ઘણગાહ.
 તેથી ગેવને શાહે પોતાની પાસ,
 ખેસાડ્યો શાહી તખ્ત નામીએ ખાસ.
 પ્રમાવ્યું તો લાવ્યા ખજાનો તે પાસ,
 સરઅફરાજ નામી પહલવાંનો ખાસ.
 તથા ખેશુનાહ પરદેપોશો અગર,
 સિતમ જેને પરદામાં બેયલો અખર.
 જેહન, ને ગર્સીવજ દૂરેથી મુદામ,
 ઊખેડ્યો સિયાવજ જડથી તમામ.
 પડી જો ખુરા ગર્સીવજ પર નઝર,
 તો લાંત કીધી લાનતીની ઊપર.
 તથા જેહનનેથી પગે નાંખી બંદ,
 અને લાવ્યા નઝદીક તખ્તે ખુલંદ.

હતા કએદી જે કાઈ કે ગીર્વી વરી,
 મુકરર જગા તેઓ લાયક કરી.
 થયો એક નિગેહળાં, થયો એક બંદ,
 ઉમેદ એક ભર્યો, પુરો એક રગઝંદ. રપ૬૮
 ને બેટીઓ, સરદારે અક્રાસેયાળ,
 બેઠાં, કીધાં કાઝિસે પાંપણુ પુર આળ.
 કીધું શાહી પરદામાં તેનું મુકામ,
 ને ખીદમતમાં દાસીઓ રાખી તમામ.
 હતો તે પછી જે ખઝાનાં ઝખર,
 દીનારો, ને કાખ્યા વણાંના ગોંહર.
 દીધું તે ધરાનીઓને સર ખ સર,
 તો કીધી દોઆ શાહે ગેતી ઊપર.
 દીધા સરવે કયેદીઓ સરદારો પાસ,
 ન રાખ્યા મહલ, નાના મોટાઓ ખાસ.
 કીધું ત્યાર જેહનને માટે મુકામ,
 ખોરાકો, સલાહકારો, સાથે ગુલામ.
 રાખ્યો પ્રેમથી શાહોનો જે રીવાજ,
 કીધી સગવડો હર તરેહ તેને કાજ.
 જગા એક અંધારી કીલામાં હતી,
 ભયંકાર, દોખમાંને મળતી અતી.
 આવી ગર્સીવઝને તે ફાળે તમામ,
 છે એવાંજ કરતા ઝમાનાના કામ.
 ભલો હોય છે તે પાદશાહ જે તદ્દન,
 સખી હાથ જેના, અને પાક મન. રપ૬૯
 તે સમજે, ન જગ રેહશે તે સંગ ખાસ,
 નથી ભમતો મુર્ખોના ઘર આસપાસ.

બને લોગ ઇવનિ, થાયે અકલ કમ,
 ગણે છે તખીય તેને દીવાંના સમ.
 થયેા એથો ફારેગ તે શાહા જેવાર,
 કીધા દુર બેગાના શખસો તેવાર.
 તૈયારી કીધી ખતની મૂનશીએ ગર,
 હીરા સમ કલમતું કીધું તેજ સર.
 અને લખ્યાં નાંખાઓથી મુદક હર,
 હરેક નામદારો, ને સરદારો પર.
 થયું શાહને તાબે તુરં, ચીન, શીતાખ,
 પિથેય એક જગે વાઘ બકીઓ આખ.
 દીધાં દરવીશોને દીરમ ને દીનાર,
 પોતાના નોકર, માણસોને, તેવાર.
 એવી રીતે બે હક્તા દરગાહે શાહ,
 ન રહી બક્ષીશો લેનારાઓથી રાહ.
 ત્રીજે હક્તે મોટાઈનાં તખ્ત પર,
 દમાંમોથી આરામે બેઠો અગર.
 સરોદ વાંસળી, ગાયણોના, ઝખર,
 દોઆ કરતાં દીલ દારૂની જામ પર. ૨૫૭૦
 તથા જામે કાબિસથી હક્તો એક,
 ઉકયા લાલ મયેના મોઝાઓ દરેક.
 નવે મહીને જેવ માટે હદયો તૈયાર-
 કીધો, જેમાં સોતું, પ્રીરોઝા, અપાર.
 સોનેરી રકાબી, પ્રીરોઝાની જાગ,
 સોનેરી કમરબંદ, રૂપેરી લગામ.
 કે સાંકળ, ને બાલીની, દાસી ઘણી,
 કસંઓ, ને ગોહરના તાબે, તણી.

શું કપડાં, શું તખ્તો, ગલીયા અપાર,
 શું બીસ્તર, શું રંગી ચીજો ખુશબુદાર.
 તેથી જેવને મોકલી કોઈ પાસ,
 જોસાડ્યો તેને તખ્ત સોનેરી ખાસ.
 ને લાવ્યા તેની પાછે હૃદયો અગર,
 તો જેવે મસદ્યું તખ્ત પાસ સર.

ગીવન કાઝિસની દરબારમાંથી કયખુસરનાં નામાના
 જવાબ સાથે પાછું આવવું.

ખુશાળીથી તે બાદ આંચો દળીર.
 ને કાગળ, ને કરતુરી, લાવ્યો અળીર.
 ફરમાવ્યું તો નામાનો તેના જવાબ,
 લખ્યો, આપ અખત્યાર શાહનો શીતાહ.
 જવાબ એમ લખ્યો કે યજ્ઞદાનથી,
 તથા ખુશ ખુશાલ હું થયોય જહાનથી. ૨૫૭૧
 કે ફરજંદ મુજ એમ થયું નેક બખ્ત,
 કે સરદારી લાયક, અને તાજો, તખ્ત.
 જે બદકાર કરતો હતો ગેતી તંગ,
 હતો શાહ ફકત કરવા લુંટો, ને જંગ.
 તે ગેતીથી નાસેય તારા હાથ પર,
 ન કોઈ નામની લેશે બાતીન વગર.
 ખુનો તેણે કીધાં છે કુલ ઊંમ્ર ભર,
 ઊતાવળો, મીઠાઝી, હતો રખદગોંદર.
 માર્યો છે જેણે, નવદરે તાજદાર,
 હતો આગળા શાહોથી યાદગાર.

ખુરાં તનનો કાલીલ ભઈ, શાહ, તણો,
 છે બદ ખ્યાલ, બદ નામ, પાગલ, ઘણો.
 ન રાખતો કદમ કે મુકે તે ઝમીન,
 શું તુરાન, મકરાન, દરિયાએ ચીન.
 થશે જેથી ગેતીનો છૂટકો મગર,
 થશે દૂર જહાંથી બદી સર બ સર.
 અગર દાવરો દાદગર એક ખુદાય,
 થવાને જો ચાહે તારો રહતુમાય.
 તો ઘેશે બદોની બદીથી જહાન,
 કમ અકલોની વાતે, ને કામે, નિદાન. ૨૫૭૨
 સદા રહેજે બક્ષીશે યજ્ઞદાંથી શાહ,
 નવો નાંખી ગેતીનો પાયો આખાદ.
 ખુશી ભર્યો જોવશ તુને પાછો ગર,
 થશે તારા શતરૂનું દરદી જીગર.
 પછી તો સીવા સામે યજ્ઞદાંને પાક,
 કરશ કંઈ ન, છે જેથી ઊમીદો, ધાક.
 દતેહમંદી ભર્યો સદા રહેજો શાહ,
 સદા રહો જવાંની, હીલે પુર દાદ.
 રહો તુજ ગેતીનો રખ રહતુમાય !
 જગા તખ્ત ઊપર સદા તારી થાય !
 કરી નામાં ઊપર પછી મોહોરે શાહ,
 કે પકડી તેના મેહલથી ગેવે રાહ.
 થયો ખોટી કેથે ન રાહમાં તે ખાત્ર,
 આવ્યો બેહેશત ગંગે તે ખુસરૂની પાસ.
 કરીને દોઆ દીધું નાસું મુદામ,
 બપાવાનો તેને કહ્યો સઉ પયામ.

થયો શાહ ખુશી તેની વાતે ખરો,
તેર્થા મથે પિનારા, ને રાંભેશગરો.

કયખુસરનું બેહુશત ગંગમાંથી ચીન અને મકાન
ઝમીન તરફ જવું તથા ફગપુર ખાકાન અને
મકાનના પાદશાહ ઊપર પયગામ મોકલવો.

તથા ખુશ, ફતેહમંદ, દીવસ ત્રણ રહ્યો.
ને ચોથે જો ખુરશીદ રઝોશન થયો. ૨૫૭૩
દીધાં ફઝોજને ટોપ ગખતર, અતી,
રસમ પાદશાહોની જેવી હતી.
દીધો મુલક નવદરના ગોસ્તેમ તણે,
સેપાહ નામી જંગી પોતે લઈ અણે.
ખુલંદ ગંગથી રાહા ચીનની ધરી.
ને શમશીરથી ઝેર દુન્યાં કરી.
દીવસ રાત રેહેતો નહીં કામ વીન,
તલાયાની ચોકી મુકી રાત દીન.
અને એવી રીતે પિદરને શહર,
આવ્યો આરી કરતો ભરી ધૂળ સર.
રહ્યો ખાજે સ્યાવક્ષ, ચોગમ ફરી,
હતી જ્યાં કે તક્ત ખુન છલવા ધરી.
ને બેલ્યો અગર દાદગર એક ખુદાય.
કદી ચાહશે મુજનો થવા રહનુસાય.
તો નિશાને એજ, ખુને અફ્રાસેયાળ.
ઝર હયાંજ રેડશ હું, ગોયા કે આળ.

ગયેા તે જગાથી ફરી તખ્તે ખાસ,
 હતો લેદ કેહેતો ખુદા પાક પાસ.
 ને ચુટયા સેપાહોથી કાસીદ નિદાન,
 ઝખાં તેજ, દાંના, સમજનારા ખ્યાન. ૨૫૭૪
 મોકલ્યા તેને, પાસે ખાકાને ચીન,
 ને ફગકુર, સરદારે મકાં ઝમીન.
 જો ઇન્સાફે મુજ માનો ફરમાન તમ,
 ને થાવ ખુરાં કામે પરોમાન તમ.
 તો ખોરાક મોકલજો, પાસે સેપાહ,
 ને રજેજો આં નાચારો મારાને રાહ.
 જેથી કોઈ કે મુજ વાતે ફરશે ઝરૂર,
 તથા રહેશે જે મારા ચેહેરાથી દૂર.
 તેના સરને કાપીશ હું તલ્વારે તેજ,
 ઊઠાવીશ તેના મહલમા રસ્તખેજ.
 આવ્યા કાસીદો મુલકમાં હર અગર,
 હતા જ્યાં કે સરદારોળી નામવર.
 થયા ગમગીં ફગકુર, ખાકાને ચીન,
 હરેક મુલકના ખુઝડગો નામચીન.
 કીધી વાતો માયાથી કાસીદો પાસ,
 કહ્યા શબ્દ શીરીં નરમ સાહે ખાસ.
 છીયે શાહના નોકર અમે સર ખ સર,
 નહીં વ્યાલશું તેના હોકમ વગર.
 જનારા છે જે રસ્તે જંગી શીતાખ,
 તપાસીશું કેટલા થયાય *તે ખરાખ. ૨૫૭૫
 સેપાહ કરશું આંમુદી ખોરાક ઈઈ,
 હશે ઘટતી ચીઝો તેથી દેશું લઈ.

જોડ્યા જે કોઈ કે હતા અકલવર,
 જશે હાનિ આપણને કર્યા વગર.
 તો દરવીશોને દેશું ચીજો અપાર.
 ને પુષ્ટગ ખોરાકોનો કરશું નિશાર.
 દીધા એલચીઆને હૃદયા ભારે ખાત,
 આવ્યા ખુશ ખુશાળીમાં દરગાહા ખાત.
 જે મકાન બીજો પુગો પનામવર.
 તો દીલ જોયું મકાની શાહનું દીગર.
 દીધું નામું જઈ તખ્ત પાસે મુંદામ,
 કેહવાડયો હતો જે, કેહયો તે પયામ.
 તો કાઢયો તે એલચીને હરધુત કરી,
 દીલે કીધી રઘતતને ગમથી ભરી.
 કેહયું, શાહે ધરિં ને કેહેજે મગર,
 કે જરતી અમો પર નકામી ન કર.
 અમાનો છે મુજ બખ્ત નિચે તમામ.
 છે રોશન અમીં તાજે તખ્તે મુદામ.
 ઊગેચ સુર્ય નુરમંદ આંતમાન પર,
 પ્રકાશેચ અવલ માયાથી આં શહર. ૨૫૭૬
 ખાઓનો છે ભરપુર, મુજમાં અકલ.
 ખુઝર્ગી છે, મર્દી છે, હાથોનુ બલ.
 છે વાજખી, અગર માંગે મારેથી રાહ.
 હરેક હવદારે છે રઘતિના શાહ.
 અગર તું જશે તો ન રાકીશ રાહ.
 ન કરતો ખરાબી, જતાં સંગ સેપાહ.
 મગર લાવશે તું સેપાહ મુજ શહર.
 ન તુજ ફાળે આવશે આં શાહીથી ગર.

યવા દઈશ ના મુજ ઝમોંથી પસાર,
 ત પગ દઈશ ધરવા આં મુઝે લગાર.
 કંતોડમંદ ધવા દઈશ ના હું મગર,
 કંતોડ પાંમે છે નેંક બખત અગર.
 નમજ્યો એવી રીતે શાહે જવાબ,
 તો ખેંચી સેપાહ તે જગાથી શીનાબ.
 આવી લાગ્યો દોડી જો રાહે ખુતન,
 શહે ગેતી, સંગ નામવર અંબુમન.
 આવ્યા ચીની ખાકાંન, ફગપુર, ખાસ,
 દોઆ કરના માંડીખી લઈ શાહા પાસ.
 ને ત્રણ મંઝીરો ચીનથી શાહા પાસ.
 આવ્યા પોતે, નામેવરો, રાહા ખાસ રૂપગુ
 કીધો હાતથી સાફ રસ્તો તમામ,
 કીધાં ખીણ મયદાં, ગો બેસ્વાના ધામ.
 ભરી રાહ ખોરાકી. ને વસ્ત્ર, તમામ,
 આરામ, મજલીસો, ગાલીઆએ મુદામ.
 સેપાહ આવી જો શેહરની છેક પાસ,
 તો બાંધ્યાં તોરણ રાહે બેરાહે ખાસ.
 અને ટાંચ્યાં કપડાંઓ રેશમી દીવાર,
 ને અંબર ને કસ્તુરી કીધી નિસાર.
 શહાથી જો ફગપુર એક થઈ ગયો,
 તો સાથે તેને મહલ ગમ લઈ ગયો.
 ને બોલ્યો હું છું શાહનો પૂરમાંબરદાર,
 જો લાયક ગણે તો હું છું તાબેદાર.
 તારાં બખતથી ગેતી આબાદ રહે,
 તુંથી દોસ્તોના દીલ સદા શાદ રહે.

શાહાને લાયક મેહેલ મુજ ગર નથી,
 ધાડ્ય શાહા કરતાં તે કમતર નથી.
 શાહા સરકરાઝ આવ્યો અયવાનમાં,
 ગેઠા નામી દરબાર દરમેયાનમાં.
 ચીનાઈ દીનારોને કરવા નિસાર,
 કે લાવ્યો તે પ્રગપુરે ચીન રસો હુઝાર. ૨૫૭૮
 રહ્યો તે જીભો તેની પાસે તેવાર,
 કે લઈ ઉઆઓને મુંબારક વિચાર.
 રહ્યો માસ ત્રણ ચીનમા શહરચાર,
 લઈ ફર્યોજે ધરિનના નામદાર.
 તાબેદાર ફગપુર હર બાંમદાદ,
 નવા હુધ્યાઓ દેતો શાહુને આબાદ.
 ચાથે, શાહે ધરિન, ચીનથી ગયો,
 ને મકાંન આવ્યો, ત્યાં રૂસ્તમ રહ્યો.

કયખુસરોનો મકાનના પાદશાહ ઉપરનો બીજો
 પયગામ અને તેનું લડાઈ કરવું તથા
 મકાનના પાદશાહનું માર્યું જવું.

આવી પુગ્યો મકાનની જ્યારે પાસ.
 તો ચુટ્યો સેપાહમાંથી દાનાવ ખાસ.
 કેહવાયું તેણે શાહે મકરાન પાસ,
 કે શાહોનો સાથી અકલ હોજો ખાસ.
 અમે કયાંથી આવ્યા છીએ, કર નઝર!
 નથી મસ્ત, રજિઘાના બાહેશો પર.

છે મુજ તાજો બજતે, આં આળાદ જગ,
 અમીરોના સર મારાં તખ્તોના પગ.
 ખોરાક ત્યાર કર તું સેપાહની દે રાહ,
 ખુબી સાથે સણુગાર મુજ માટે પગાહ.
 બને ફરોજ ખોરાકથી તંગ થવા,
 તો કેઇથી ગણે ના તે તંગી રવા. ૨૫૭૬
 જશે હાથ લઈ પારકા માલ પર,
 ન આપું હું હર ચીજો તેમણે અગર.
 ન પુગશે ભે સાંમાન; કરશે તે જંગ,
 અને ગેતી શત્રુ ઉપર કરશે તંગ.
 જો સાંભળશે નહીં મારી વાતો લગાર,
 થવું પડશે ખુનથી ઘણાંના પસાર.
 વિરાં શેહેરે મકાન કરશે ઝગર,
 વગર કીને સિંહોથી લડશે અગર.
 દીધો આવી કામીદે તેને પયામ,
 હતું કયાં દીલે, દાદ નાગાતું રધામ.
 ફર્યું તે કમઅકલીતું આ વાતે સર,
 ઝિક્કયું મગઝ, ખુરો બન્યો ઝગર.
 કીધી એક, વિખ્રાએલી કુલ સેપાહ,
 સળવી તે મયદાનમાં જંગગાહ.
 કહ્યું એલચીને કે ફર પાછો ખાસ,
 ને જા પાછો તે બદગુમાનીની પાસ.
 ને કહેજે સિયાહ રોઝની ફરવે ચાલ,
 થયોચ ગેતી અફરોઝ ને તું ખુશાલ.
 ભેશે માફ બાળ, આવશે જ્યારે પાસ,
 ને જાણશે છે કોણ મર્દ, ને જંગી ખાસ. ૨૫૮૦

આવ્યો શાહનો એટલી તે પાછો જેવાર,
 ભયું શેહેરે મકાંન શેરે અપાર.
 સેપાહ એક કોહથી બીજે ધર્તિ પર,
 ભયો મુઢકે મકરાંન ફરોજે ઝગર.
 ગસો હાથી લાવ્યા લડાયક અગર,
 તો રાદી ના જગા ગોયા ધર્તિ ઉપર.
 ઘોડાઓના ખાંખાર, રબુશે સેપાહ,
 થી, ભુલ્યો, ફલક પર મહાતાબ રાહ.
 ને આવ્યો તલાયેબી નઝદીક શાહ,
 કે ગદ્દે સેપાહથી છે મકાં સિયાહ.
 છે કુલ મુઢક ઝૂંડા, ને હાથીએ પૂર,
 બે માઇલે શાહ જોઈ શકશે ઝર.
 તો સફ જેતી તેણે હુકમ દઈ અગર,
 લીધા હાથ યુર્જા, ને ખાંજર, મગર.
 તલાયો આવ્યો મયેદાં મકાંની ખાસ,
 તમામ રાત ફર્યો સેપાહ આસપાસ.
 હતો ફરોજે ધરાં નિગેહનાં તોખાર,
 હતી જે કણે તુચ્છ લડાઈ અપાર.
 તે આવી વળગ્યો તે સાથે ઝગર,
 કે એક મસ્ત હાથો, બીજો શેરે નર. ૨૫૮૧
 મારી તેગ કીધા બે દુકડા ઝગર,
 થયો હીલે મકાંની શાહ પુર ખતર.
 સફ જેતી બે ફરોજે એ રીતે ગર,
 જેની ગદ્દે આવ્યું ન આંસમાં નઝર.
 સેપાહ બે તરફ ચાલી કોહ સમ મગર,
 પડી દૂરી બેઝી ફરોજ એકક ઝિપર.

વધ્યો કલ્પગાહુથી તે સરદાર તુસ,
 ભરઇ ગેતી શેરે, કરનાયો ને ધુસ.
 હરેલ જેની કાંવયાની ઝુંડો નિદાન,
 પૂકે કસ્થી જોડાઓના પહલવાન.
 ઝમીં હાથીએ પુર, હવા તીર ભરી,
 બની નીલ દર્યાવ ગેતી ખરી.
 થયો ઝખમી મકાંની શાહ કલ્પ મ્યાન,
 નેઝાથી, ન તે ઝખમે બચ્યો નિદાન.
 કહ્યું એકે શાહને, એનું દાપ સર,
 તો જોડ્યો, ન બદ જ્યાલે જોવું એપર.
 કાપે કોણ શાહોના તનથી આં સર,
 સિયાહ અહરીમનની તુખમના વગર.
 કરો દખ્ખું કસ્તુરી પાંથરી યુલાબ,
 જગા જેમ શાહોની હોય કરવા. ખાળ. ૨૫૮૨
 ઝિઘાડું રહે તન, નહીં થાય એમ,
 તેમજ રાખો, બખતરમાં છે ઝખમી જેમ.
 તેનો ઢાંકજો ચીની કપડે ચહુર,
 એવુંજ મોત હોય છે ખુઝગોનું ગર.
 તે લશ્કરથી માર્યા ગયા દસ હજાર,
 ચલાવનારા ખંજરો, જંગી સવાર.
 અગ્યારસો ને ચાળીસ થયા કચેદ ગર,
 થયાં જેથી જીવતાંના ગગ ભર્યાં સર.
 લાવ્યા હાથીએ, ને ખઝાનો તેવખત,
 તાંબુઓ, તથા કુળ સમવેલું તખત.
 ખુઝગો ઇરાંની તવંગર થયા,
 ઘણાકો તખત તાજના થઈ ગયા.

લડાયકો તે બાદ પહોલવાન કુલ.
 પડ્યા કરવા તરાજ મકાંન કુલ.
 ઊડ્યા સ્ત્રીઓના શેહેર જંગલ પુકાર,
 અવાજે ભર્યું શેહેર મકાંન અપાર.
 કીલામાં ને શેહેરે લગાડી અંગાર,
 લાવ્યા ગેયા આંસમાં ઝમીને અપાર.
 થયા તેઓમાં તીરે ઝખમી તમામ,
 કીધાં કયેદ ઓરતો બચ્યાં મુદામ. ૨૫૮૩
 થયો ગુસ્સો રૈયત ઉચર શાહનો કમ,
 તો કીધો સેપાહ પાધી ફરવા હુકમ.
 કડયું દાંના અશકશનેથી એ ખચિત,
 બને જંગ, બુસ્માથી, લુટથી, નચિત.
 નહીં ઝયાંન કોઈને અધીકજ કરે,
 મગર બંડખોરોને ઠીકજ કરે.
 હતા શેહેરમાં જેઓ પાકીઝા ખાસ,
 આવ્યા તેઓ માંફી લેવા શાહ પાસ.
 કે લાચારો અંમે બેગુનાહે અપાર,
 સદા ઝુલ્મીઓના હુઝમે બેકસાર.
 બે ધારે અમારાં સરો બેગુનાહ,
 તો માંફી બખશવી છે લાયક શાહ.
 તો આવ્યો અવાજ છાવણી દરમયાન,
 કે અયે નેંક અકલના તમે પહોલવાન.
 હવેથી બે કોઈ જગ્યે ઊડશે પુકાર,
 સિતમ, લુટ, સખતી, લડખતો, લગાર.
 તે ઝુલ્મીના ટૂકડા કરશ બે અગર,
 નથી જે કોઈને કે યજદાનો ડર.

રહ્યો શાહ મકરાંનમાં ચાલ એક,
 તેડ્યા ક્રીશ્તિયાંનો જગેથી હરેક. ૨૫૮૪
 વસંત આવી રતું, બની જેહાંન સખઝ,
 ને કુલ પાહાડે ગુલ્લાલા, મયેદાંન સખઝ.
 જગા ઘોડા ચર્વા, શિકારોનું ધામ,
 ખીટ્યા ખાગો ફળ મેવેદારે તમામ.
 કહ્યું કે વફાદાર અશકશ મુદામ,
 કરે આય મકરાંનમાં અંદ મુકામ.
 કરે ના કશું રાસ્ત, ખુબી, વગર,
 કરે ખાંભી ઈન્સાફમાં ના મગર.
 પછી શેહરથી રાહ બેયાખાં ધરી,
 બની રંજ આસાંન હીલ પર વરી.
 થયું એમ હુકમથી તે ચઝદાંને પાક,
 નહીં જોઈ કેથે બેયાખાંને ખાક.
 ઝમીં પુર ખેતી, હવા પુર ગગન,
 ભરી શમ્બકીદ, લાલાએ, જગ તદન.
 અગાડી સેપાહની ખોરાકી મુંદામ,
 પાડાઓના ગાડાંની અંદર તમામ.
 હતું લીલું જંગલ, જગા ખાબની,
 હવા વાદળે પુર, ઝમીન આબની.

પાદશાહ ક્યબુસરનું ઝેરેહ દર્યાથી પસાર થવું
અને તેનું ગંગદેઝનું લેવું તથા તે જળ્યાએથી
અફ્રાસિયાબનું નાસી જવું.

આવ્યો તે ઝેરેહ દર્યા પાસે અગર,
તો ખોડી દીલેરેએ બંદથી કમર. ૨૫૮૫
તમામ દરિયાના કામદારને રાહ-
માં, લઈ ચીન મકાનથી સંગ શાહ.
જે કરવું તે કીધું કીનારે શીતાબ.
ઊતારીખી કીશ્તીઓ ખાલીકે આબ.
કીધો હુકમ ખોરાકી લેવા અપાર,
વરપ એકનો, કરતાં નહીં પસાર.
લડી રાહનો શાહ જગ તણે નેંક બખત,
ઊપડ્યો કીનારેથી રમતખે સખત.
કાઢ્યો વખત કંઈ બંદગીની ઊપર,
કીધો ચાદ બહુ ગેતીનો દાદગર.
મુરાદોખી માંગી ખુદાથી બુલંદ,
ઊતારે તેને ખુશ્કીએ એગઅંદ.
કહ્યું એમ અથ ગેતીના કીરદેગાર,
તું આહેર, ને બાતીનનો, છે બાણકાર.
તું દર્યા, ઝમીનનો, નિગેહદાર છે,
તું આસમાન, સ્પર્શીનનો, રચનાર છે.
નિગેહદાર મુજ જીવ રોપાહનો છે તું,
મારા ગંજ, તખ્તો, કાલાહનો છે તું.

તુફની એવો તો તે દર્યો થયો,
 દુઃખી હીલ થયા વિન ન કાઠ રહ્યો. ૨૫૮૬
 રહી માત્ર છ નાવ, ઉપર આબની,
 જગા સડએ છીધી જેને આબની.
 ગયું સાલ અરધું, થયા સાત માહ,
 પવન પુકયો ઉત્તરનો ઉલટીજ રાહ.
 ફેરવ્યાં જેણું સર સઢોના નિહાન,
 રહ્યાં ન ખલાસીને હુથે સુકાન.
 ત્રીધી રાહથી પુગ્યાં જગેં એવી બદ,
 ખલાસી જેને કેહેતા, ૧મફજિલઅસદ.
 થયું એમ ખુદાથી, હયા ને પવન,
 થયાં શાહના બખ્તે, ન તેઝી તદન.
 અજબ થઈ ગઈ પાણીમાં તે સેપાહ,
 દરેકે છીધી આંગળી તર્ફ શાહ.
 જોયાં પાણીમાં સિંહ અને ગાય અતી,
 જે સિંહ સામે, ઝોર ગાય રાખતી હતી.
 તથા માણસોળી, કમંદ જેવા બાલ,
 ભયું તન બધું બાલે, ગોરપંદ મીસાલ.
 ને એક ટોળો, લેંસા જેવાં જેના સર,
 અગાડી પગો, ખીકે બે હાથ ગર.
 શરીર એક મચ્છીનું, ચિત્તાનું સર,
 મગર જેવું તન એક, સરે ગોરખર. ૨૫૮૭
 તને એક બકરૂં, અને ભુંડ સર,
 ભર્યો દર્યો એવી નવમ્થી ઝગર.
 તેને એ, એને તે, દેખાડતા હતા,
 ને મશગુલ યાદે ખુદામાં થતા.

ફલકના તે સાહેબની બક્ષીશે ગર,
 હવા નર્મ, છુએ પવનનો ચહર.
 કીધો પાર દર્યો, થયા સાત માહ,
 તુફાને કીધી ના ફરીથી નિગાહ.
 જિતર્યો ને દર્યાથી ખુશકીએ શાહ,
 દીકું બોહથું મયેદાં, કીધી ને નિગાહ.
 તો આવીને પાસે જહાંનઆફરીન,
 મસબુતું તેણે ખાક પર મોહડ અમીન.
 મછવા, કીરિત, પાણીથી કાઢી લીધી,
 જિતાવળી તે જગ્યે જિતાવળ કીધી.
 આવ્યાં સાંમે વન, રેતી, મયદાં, અપાર,
 થયો ઉડતી રેતીથી સેહેજે પસાર.
 તે કુલ શેહેર જોયું ગોયા તેણે ચીન,
 ને ભાષાખી જાણે કે મકાં અમીન.
 રહ્યો શેહેરમાં આસુદો શહરયાર,
 સેપાહ માટે ખોરાક માંગ્યો અપાર. ૨૫૮૮
 દીધો શાહે તે દેશ ગેવને મુદામ,
 કહયું આખ તું બખતના ફળ તમામ.
 થતો સખત ના તું યુનેહગારે પર,
 દીલ ઉઠયું છે મુજ ગંજ ચીજોથી હર.
 હવેથી ન કોઈ કોઈને લડવા દઈશ,
 કરી બંદગી દાદગર સામે લઈશ.
 સેપાથી લીધો નામવર ચુંદી એક,
 જે કોઈ કે ભાષાઓ જાણે દરેક.
 મોકળ્યા હરેક પાદશાહને પચામ,
 કે આહતો જે હોય કોઈ કીર્તિ આરામ.

તે આવે ખુશાળીથી મારી દરગાહ,
 દીલે શાદ, નેકીની સંગ, નેકખાહ.
 જે કોઇ કે મુજ વાતે ફરશે અગર,
 તે બદ ખ્યાલનો જોશે બદલો અગર.
 ગયો જ્યારે કાસીદ તેઓની પાસ,
 શહનશાહનો પોંહ્યાડયો પયગામ ખાસ.
 કહ્યું સઉએ તાન છીયે અમ નકર,
 જો નોકરને લાયકના હોઇયે અગર.
 ન સર કોઇયે ફરવું સરદારો મ્યાન,
 આવ્યા તેની દરગાહે અંકિ જવાન. ૨૫૮૬
 આવ્યા શાહની દરબારે લઇને નિસાર,
 દરેકે દરેક હાકેમો શહર્યાર.
 એવું જોઇ નવાઝયા તેને શાહે ગર,
 કીધાં ઊંચાં ખુરશીદ મુધી તેના સર.
 ખગર પુછી ગંગદેઝનીબી ઘણી,
 અફરાસ્યાબની, તખ્ત શાહી તાણી.
 જોલ્યો જાણકાર એક તેમાં શીતાબ,
 ન હયાં સાંભા પાહડો, કે આવશે ન આખ.
 જો ગંગો કરે નેંક બદની અરર,
 તો ફરસંગ સોથી નથી ગંગ દર.
 રહ્યો છવ હવે ઝુલ્મી શાહમાં ન બન,
 રહ્યા ના તેના અયાદા ઝુલ્મી શખસ.
 આવ્યોય જ્યારથી તે ઓળંગીને આગ,
 છે સગ માણસો ગંગ અફ્રાસેયાબ.
 થયો એ ખગરથી ખુશી તાજવર,
 ગણી તુચ્છ રંજો બધી દીલ પર.

કે સપવિાળી શખ્સોને તે દીધા,
 ઘેડા ઢાંનાઓના મંગાવી લીધા.
 ફર્માયું તો ફર્યા તે પાછા, ને શાહ-
 ગયો પોતે ગંગદેઝમાં સંગ સેપાહ. ૨૫૬૦
 કીધું ત્યાર લશકર ચુકાવી પગાર,
 કીધો યાદ રખ નેંકી પોંહચાડનાર.
 ને બોલ્યો બહી જે કરી બાય છે,
 ખુદાઈ સગથી દુઃખી થાય છે.
 વરતતા ન તમ એકબી, આં શહર,
 કે થાય દુઃખ કીડીનાળી તન ઉપર.
 હવે જોયું ગંગદેઝમાં શાહે ગર,
 તો આંબોના આંમુએ ઢંકાયો ચહર.
 કે સર ધર્યું ઘોડેથી ઉતરી ઝમીન,
 કીધી પાક દાદાર પર આફરીન.
 કહ્યું એમ દાવર, ઓ ઈન્સાફી પાક,
 છું બંદો હું ભર્યો દીલે ડર ને ધાક.
 દીધાં દબદબો, બલ, મને રસ્મ રાહ,
 પગો, હાથ હીંમત, નસીબ, ને સેપાહ.
 કે જેથી કીલો મુજ પિદરને શહર-
 દીઠો, ખાકથી જે ઉઠાવેવું સર.
 નુરે પાક યઝદાંથી સ્થાવશે ગર,
 કીલો એમ ખેંચ્યો નિંચેથી ઉપર.
 હતો ઝુલ્મી, હાથો ધર્યા ઝુલ્મ પર,
 પતેને મારી, ઝખ્મી કીધાં કુત્ર છગર. ૨૫૬૧
 કરવા લાગી ઝારી કીલા પર સેપાહ,
 ખુને સિયાવશ, જે હનો બેચુનાહ.

મુઓ હાથ દુશ્મનને જે બેગુમાન,
 એવું બીજ કીનાનું રાખું જેહાન.
 ખબર એમ પાંચો જે અફરાસેયાળ,
 કીધું પાર શાહ ગેતી છતનારે આળ.
 કે રાખ્યું એ સમજેલું છુપું મગર,
 ન કોઈને કહ્યું, થઈ સિયાહ રાત અગર.
 તજ તે જગે દાંનાઓને ગયો,
 દુખી દીલે તનહાં તે આલતો થયો.
 જે કયખુસરૂ આગ્યો તે ગંગમા અગર,
 ખુને ભર્યાં દીલે, ગમે ભર્યાં સર.
 જોયો તે દીલ અફઝા બાગે બહેશ્ત,
 જેના ક્યારા ગોચા ચેરાગે બહેશ્ત.
 હરેક ખુણે અશ્મા, ગુલાબો, નિદાન,
 ઝમીં પુલ ભરી, શાખો ખુલખુલી સ્થાન.
 હરેક કોઈ કેહતા કે જગ્યા છે હયાં,
 રહી શકયે ઝીંદગી મુઘી શાહ બ્યાં.
 હુકમ શાહા આલાકે દીધો તમામ,
 સેપાહ તુર્કીના શાહને ધુંડવા મુદામ. ૨૫૬૨
 કીધી શોધ જંગલ, ને આગો મકાન,
 લીધા ભોંમીઆ ચો તરફથી નિદાન.
 શોધે શોધનારાઓ ગાંડા સમાન,
 કદાચે મળે કોઈ જગ્યે નિશાન.
 શીતાબીથી શોધવાને લાગા જેવાર,
 મળ્યા તેઓમાંના ઘણાંએક તેવાર.
 મુઆબી ઘણાં બેગુનાહ દરમેયાન,
 મગર ઝુલ્મી શાહની મળી ના નિશાન.

રહ્યો એમ ગંગદેઝમાં શહરચાર,
 વરપ એક ખુશીમાં, લઈ મય પિનાર.
 ઝમી બેલેન જેવી હતી દીલ પચાંદ,
 ચમન, ખાગ, ઝાડો ફળોના, ખુલ્લંદ.
 જવા ન્યાંથી શાહનું નહીં દીલ થાય,
 ખુશી, ને ફતેહ, સંગ રહ્યો ગંગ મહાય.
 તમામ પહલવાનો ઇશની સેપાહ,
 ગયા જેઓ એક રોઝ નઝદીક શાહ.
 જવા હયાંથી દીલ પાદશાહનું ન ચડાય,
 ને શેહેરે ઇશનો નહીં ખ્યાલ થાય.
 મગર બાણ કે શત્રુ અક્રાએયાબ,
 ગયો છે કરી પાર દર્યાનું આબ. ૨૫૨૩
 ને છે તખ્તે ઇશ્ક એવો કાઝમ શાહ,
 ન બાંહો, જલાલી, ન ગંજો, સેપાહ.
 છે ગેતીના સરદારો લશ્કર તું સંગ,
 છે બાહોશ સર્વ મુખનવર તું સંગ.
 જો થઈ દીના ભર્યો ઇશ તફ્ત બય,
 તો ઇશ ઝમી, કાંણ નિગેહદાર થાય.
 મેળવશે જો તે તખ્ત તાજે પૂરી,
 તો ફાકટ જશે આંખણી રંજ ખરી.
 કહ્યું શાહે ઇશનીઓને તેવાર,
 છે આં બોધ ફાયદા ભરેલો અપાર.
 તેડ્યા સરદારો શેહેરમાંથી તેવાર,
 બોલ્યો તેઓની રંજ માટે અપાર.
 હતો જે કોઈ તેમા લાયક તમામ,
 શહરમાં ઇજતમંદ અયાદા મુદામ.

મન્યું શાહે તન તેનું સર્પાવે ખાસ,
 તેઓ શાહે કીલ્લાના હાકેમને પાસ.
 કહ્યું તેને ખુશ રહેજે તું હયાં ઝરૂર,
 સદા રહેજે શત્રુથી અદેશે પૂર.
 બખશ્શે જે સાંમન હતા તેની પાસ,
 ઘોડાઓ, અને ગંજ સંઝેલો ખાસ. ૨૫૬૪
 શહુર જેથી સાડ તવંગર થયું,
 તખત, તાજ, સાંકળ, મળી જો ગયું.

કયખુસરનું ગંગદેઝથી સિયાવક્ષગેદ તરફ
 પાછું ફરવું.

તે વખતે, કે મરઘો બને છે ખીદાર,
 નગારાના દર્ગાહથી ઊડ્યા પુકાર.
 સફરની ઊતાવળી બનેલી સેપહ,
 ધર્યાં જેને મોંઢા બેયાબાંન રાહ.
 ફરેક મુલકના નામદારો તમાચ,
 ગયા સફારીખી હતા જે મુકામ.
 ગયા લઈ ખોરાકીખી કેટલીક રાહ,
 કે જેટલી તે ચાલે સેપાહને ને શાહ.
 જતું જેખી રાહે તે લશ્કર હતું,
 બઝાર ગોયા ખીલ્લો, ને જંગલ, થતું.
 થતું ના બખીલ કોઈ પર દીલ મુહામ,
 શું કોહ, શું બેયાબાં, ઉતારાનું ધામ.
 ખુઝર્ગો જે હુદયા નિસારોથી ખાસ,
 કે આવતાં જેઓ સાંમાંખી, શાહા પાસ.

તે જોતા આં ખુનડને જો સરકરાઝ.
 તો થઈ પાસ લેગા, ને કરતા નમોઝ.
 દીધો તેમને સર્પાવ પાતાને ગંજ,
 મગર દીધી આથે સફરની ન રંજ. ૨૨૬૫.
 આવ્યો જેવ સાંભો. સર્પાહ લઈ નિદાન,
 તથા શેહેરી અર્દાર ગંગ બેશુમાન.
 નવાઝ્યો તેને શાહા આસાકે સજત,
 બેઆડ્યો પિદરની રીતે તેજ વજત.
 હવે આવ્યો ખુસડ જો દર્યાની પાસ,
 નિચે ઉતરી કીધી સઠોની તપાસ.
 બે હફતા ગયો થોભી દર્યા કાનાર.
 કીધી જેવ મળવાથી વાતા અપાર.
 તે બોલ્યો, જેને ગંગ જોયું ન આવ.
 તે ગેતીમાં રહેલો નકામો ગણાય.
 ફરમાવ્યું તે કામે તૈયાદી કીધી,
 બે, પાણીમાં હોડી ઉતારી દીધી.
 ને હોડી પુઠે કીશિતઓ એક હઝાર,
 તે જગમાં બિતારી ગયો શહરયાર.
 હતા જે કોઈ કીશિતના બાણુકાર,
 જવા દર્યે ઊંડા બહાદુર અપાર.
 ચઢાવ્યા સઠો દીધું ફરમાન અગર,
 અને આલ્યા દર્યા તે પાતાળ પર.
 હતી સાલ એક આબે દર્યાની રાહ,
 મગર થઈ હવા તેઝ તો સાત માહ. ૨૨૬૬.
 ગયા પાર પેલી, શહા, લશકરી,
 ન ડગલાની બાંહણી હવાથી ફરી.

પુગો આવી ખુશ્કી તરફ શહરચાર,
 દીકું મયેદાં કીરિતથી આવી બહાર.
 મસળયો ચહર ખાક પર આવી ખાસ,
 નેચયશ કીધી પાક ચઝદાંન પાસ.
 ખોરાકો, ને કપડાંઓ, દીધાં મુદામ,
 હુકાંની, બલાઝી; હતા જે તમામ.
 કહયું દેવા દીનારો, સરપાવો, ગંજ,
 જેણે લીધી કીરિત ઉપર ભારે રંજ.
 લીધી પાણીથી રાહ પછી બેયાબાન,
 બની તેને માટે અજબ સારી જેહાન.
 આવ્યો રાહમાં અશકશ પડી જો ખમર,
 સેપાહ સંગ, શાહને લેવા સર બ સર.
 કે ઘોડેથી ખ્યાદો બનીને ઝમીન,
 ચુંમી, પાદશાહ પર કીધી આફ્રીન.
 સબળું તે મકરાંન સાડુ શહર,
 બોલાવી હરેક ગમથી રાંભેશગર.
 તંબુરાની તાંણે, રાહો થઈ ચિકાર,
 તખુર બાણે વાંણાં, હવા ગોયા તાર. ૨૫૮૭
 ટાંગ્યા રેશમીળી વાવટાઓ દીવાર.
 પગો નિંચે શાકર દીરમના નિસાર.
 હતા જે કે મકરાંનમાં અફસરો,
 તથા નામદારો, અને બાહદરો.
 તેઓ સાથે હદીયા, અને લઈ નિસાર,
 ગયા શાહ ફતેહમંદ પાસે તે વાર.
 હતો ગજ તે મુઝકનો બેશુમાર,
 કરી લેગો અશકશે કીધો તૈયાર.

જોયું શાહે અશકશથી, રાખ્યું હરેક,
 ચુંદી કાઢ્યો તે નામદારોથી એક.
 કીધો તેને સરદારે મકાં ઝમીન,
 ને સર્પાવો હધ બહુ કીધી આફરીન.
 આવ્યો જ્યારે મકાંથી નજદીક ચીન,
 પોતે, ને દીલેરોળી, ધરાં ઝમીન.
 આવ્યો લેવાને રૂસતમે ઝાલે સામ,
 ખુશી ભર્યા દીલે સેપાહ લઈ તમામ.
 ને કયખુસરૂ જો આવ્યો દુરથી નજર,
 દીકું છત્ર ૧અસવારે તે નામવર.
 બની પ્યાદો ઘોરેથી કીધી નમાઝ,
 બગલગીર થયો શાહા ગરદનફરાઝ. ૨૫૬૮
 કહી સઉ અબ્બયેળી જોયલી જે આબ,
 ને શુભ થયેલો બહુગર અફરાસેયાબ.
 રહ્યો ચીન મહેમાન રૂસતમનો શાહ,
 ગયો ચીન માચીનથી હુકતાની બાદ.
 ને ખાકાન, ફગ કુરને, સોંપી રઝનીન,
 કીધી જેથી શાહ પર ઘણી આફરીન.
 દીધા તેને સર્પાવો, શિખો, મુદામ,
 કીધાં ગમથી દુર જેના દીલો તમામ.
 ગયો ત્યાંથી સ્વાવક્ષ ગર્દે જો બસ,
 સર્પદારમદ માહ, અર્શેશંગ દીવસ.
 આવી લાગ્યા જ્યારે પિદરને શહુર,
 જો ગાલોએ આંસુ, દીલે ખુને તર.
 જે જગ્યે કે ગર્સીવંઝે બદ નિશાન,
 ને જલ્લાદ ગોર્વીળી લાંતી નિદાન.

કાવ્યું ખવારીયા શાહે ધરનું સર,
 આળ્યો પાદશાહ તે જગાની ઉપર.
 તે સર પરબી નાંખી, સિયાહ તેને ખાક,
 ક્રોધું માંહ, અને છાતી, પોતાની ચાક.
 ચેહરો રૂસતમે લોચે મરણી લીધો,
 સિયાહ લાંનતે ગોર્વાને જીવ કીધો. ૨૫૯૯
 બોલ્યો એમ કયખુસરુ એ શહરચાર,
 મને રાખ્યો ગેતીમાં તે યાદગાર.
 ન રાખ્યું મેં બાકો કીના દરમેયાન,
 ઉઠાવીશ રંજ, છે જહાં તક જેહાન.
 છોકાવ્યું છે મેં તખ્તે અફરાસેયાબ,
 હવેથી કરશ હું ન આરામ આબ.
 એવીજ આશે કે હાથ તેને ધર,
 ને જગ તેની સામે સિયાહ તંગ કર.
 ખઝાના તરફ તે પછી ક્રોધું સર,
 જે માંદરે કહેલો, પિદરથી અગર.
 દીનારો દીધાં, ખોલી ગંજનો તે દર,
 રહ્યો ખુશ બે હફતા સુધી તે શહર.
 ખસો ફેળી રૂસતમને દીધાં દીનાર,
 દીધી ગેવનેળી ચીઝો બેશુમાર.
 બે નવદરના ગોસ્તહમે બાણ્યું કે શાહ,
 આળ્યો છે પીદરના શહરની આં રાહ.
 ગયો સામે લેવા સેયાહ સંગ અબર,
 ખુઝર્ગે ધરાંથી લઇ નામેવર.
 દીહું દુરથી સર, અને તાજે શાહ,
 તો ચાલ્યો તે ખ્યાદો બની દુર રાહ. ૨૬૦૦

દોઆઓ કીધી લશ્કરેખી ઝગર,
 તે ગેતીના ઇન્સાફી શાહની ઊપર.
 કહ્યું ગોસ્તેહમને, થયો તે સવાર,
 ગયો હાથમાં હાથ લઈ ખુશ અપાર.
 કીધાં ત્યાંથી મોંઘાં બહેરન ગંગ ખાસ,
 હતાં માનો પાન ફોજોને શાહા પાસ.
 વફા છે ગોયા એક શજર મેવાદાર,
 ફોજો જેને આવેચ નવાં વારવાર.
 ધરાયા ન કોઈ આવે, પીવે, શિકાર,
 શહરચારથી લઈને એકબી સવાર.
 હતા તુરકીઓમાં જે કોઈ નામવર,
 થયા બક્ષીશોથી તે હાજત વગર.
 શું રોશન દીવત્ર, કે વેળા ખાળની,
 ખગર કાઢતો તે અફસાયાળની.
 તેઓમાંથી દીધી ન કોઈયે નિશાન,
 નહીં યાદ કરતું તેની કોઈ જેહાન.
 શહા રાતે ધોઈ બદન સર શીતાળ,
 ગયો દુર લઈ અંદ અવસ્તા કીતાળ.
 તમામ રાત ગેતીના સાહેબ પાસ,
 ઝમીને ધરી સર ને રહતોતો પાસ. ૨૬૦૧
 અને બાદ્યો કે ગાંઠો આ નાતવાંન,
 સદા રાખે છે દૃઢથી ભર્યો બન.
 રણો, ઝુલ્ફો, પહાડો, બેયાબાનો, આખ,
 ખુદી નાખ્યાં છે કાળે અફસાસેયાળ.
 તું દાવરની રાહે તે ચાલતો નથી,
 ને ગેતીમાં કોઈને નેહાલતો નથી.

તું જાણેય ન ચાલતો તે ઇન્સાફી રાહ,
 ખુનો સરના રેડ્યાં છે કંઈ બેગુનાહ.
 ઉમીદ છે કે તું દાદગર એક ખુદાય,
 તે મુઝીને ધરવા થશે રહનું માય.
 કે બંદો નલાયક હુંખી ચાર છું,
 મગર તારો યઝદાં પરસતાર છું.
 નથી તેનું નામો નિશાં જગ મહી,
 જે મુંજથી છુપો રહેશે, તુંજથી નહીં.
 જો હોય તેનાથી શાદ તું દાદગર!
 તો જંગથી ફેરવ માડૂ પાછું તું સર.
 મારાં દીલથી કીનાનો આતશ ખુબવ,
 તારી રાહ બિપર મારી તું રાહા લાવ.
 આવ્યો બન્દગીની જગાએથી તખ્ત,
 સર અફરાઝ તે જવાંન બેદાર બખ્ત. ૨૬૦૨
 રહ્યો સાલ એક બહેશત ગંગે જઈ,
 લડાઈની બુમબેથે આસુદો થઈ.

કયખુસરનું ઇરાન તરફ પાછું ફરવું અને તેનું
 પારસમાં કાઝિસની નજદીક જઈ પોહચવું.

રહ્યો ગંગમા વખત લાંબો જેવાર,
 તો થઈ ઇચ્છા કાઝિસના જોવા દીદાર.
 તો નવદરના ગોસ્તહમને સોંપી ઝમીન,
 તે કેખ્યાકથી લઈને દર્યાએ ચીન.
 સેપાહ ગોસ્તેહમને દીધી બેશુમાર,
 કહ્યું રહેજે ખુશ દીલ, અને હોશીયાર.

ને હાથ રાખજે ચીન મકાં ઝમીન,
 મોકળજે હરેકને પચામો નવીન.
 અકાસ્યાળની કાઢજે તું નિશાન,
 ન થાય જેથી ખાલી જહાં તક જેહાન.
 પછી ગંગ હતો તે જગાની ઉપર,
 શું દીનારો, કાંઈયા વિનાના ગોંહર.
 કપુર, કસ્તુરી, ને સુનેરી લગામ,
 શું હારો, શું ઘોડા, તખત, ને ગુલામ.
 શું ગાલીચા, કપડાંઓ ચીની રંગાન,
 ને જે ચીઝો બનતી જે મકાં ઝમીન.
 ભરી ગાડાં બએલોના ચળીશ હઝાર,
 જે આગળથી શાહે ચલાવ્યાં અપાર. ૨૬૦૩
 કહડું સૌએ કે કોઈએ આગળ મગર,
 નથી જોયો ગંગ એથી અયાદા ઝમર.
 હતી ફર્યોજ એટલી કે પાહોડો મેદાન,
 એપહ ચાલતી રાત દાહડો નિદાન.
 અફર જયારે કરવા નિકળતો બાહાર,
 તો મંઝીલો કરતો નવી નિત અપાર.
 આવ્યો એ મીત્રાલે અગર શેહરે ચાન,
 તો ટાગ્યું હાથી દાંતના તખ્તે, તાજ.
 વધુ એક હફતો રહ્યો સુઝ ખાસ,
 તલીમાન, અને આવ્યો ખુઝાન પાસ.
 આવ્યો ત્યાંથી શેહરે છુખારા મુકામ,
 તો ઢંકઈ ઝમીન તેની ફર્યોજે તમામ.
 રહ્યો હફતો ખાવું, ને આરામ, એક,
 નવાં વસ્ત્રો પેહરી ધીજ હફતે ટંક.

બની ગમગીં વિટેલા દહાડાથી જેહ,
 આળ્યો ઝારી કરતો તે આતશ કદેહ.
 ફરીદુનના તુરે જે બાંધ્યુંતું ખાસ,
 હતા ધુન્નદોળી જેની આસપાસ.
 સેતાયશ કીધી પાક ચઝઘાન પાસ,
 [સયાહ પાક પર મોંહ મસળ્યુંખી ખાસ. ૨૬૦૪
 તથા મુઝેદોને દીધાં ચાંદી ઝર,
 નઝર કીધાં આંતશની સાંમે ગોંકર.
 પછી ત્યાંથી પાછું ફેરવ્યું સર,
 ગયો દીલની ઈચ્છાથી શાહ શાદતર.
 આળ્યો બદખ જયહુન કરીને પસાર,
 ખાડ કડવું ગેતીનું ચાખી અપાર.
 શહા બદખ અંદર રહ્યો એક માહ,
 ધરી માહ બીજાની શુરૂએજ રાહ.
 ને હર શેહેરે સરદારખી નામવર,
 જતો રાખી લશ્કરથી નાંખી ઝબર.
 હતાં તોરણા બાંધેલા રાહો રાહ,
 જતાં જેજે જાળ્યેથી શાહ ને સેપાહ.
 આળ્યો ૧મર્વઝહ, ૧તાલેકાનથી ઝર,
 બની વાંસળી, તંબુરે, ગેતી પૂર.
 સખળ્યું તેઓએ તે સાડ શહર,
 તંબુરાં, ને મયે, તેડી રાંમેશગર.
 દીરમ, સંગ ફેસરનો, કરતાં નિસાર,
 હરેક તર્ફથી કસ્તુરી ને દીનાર.
 પછી ત્યાંથી રાહે “નિશાંપુર” શાહ,
 આળ્યો હાથીઓ, લઈ ખઝાનો સેપાહ. ૨૬૦૫

હતા દર્વાશો શેહેરમાં જે ઘણાક,
 તથા મેહનતે જે મેળવતા ખોરાક.
 દીરમ સડને દીધાં ખજાનેથી ખાસ,
 કે થઈ પંચાવન ઠેળીઓળી ખલાસ.
 પછી ત્યાંથી આવ્યો તે પદામગન ગમ,
 વેર્યાં સારી રાહમાં ઝરો ને દીરમ.
 રહ્યો ત્યાં એક હફતા સુધી શાહા ખાસ,
 લીધી હાથી, ઘોડા, સેપાહની, તપાસ.
 શુરૂ હફતે ચાહ્યું જવા રય મુદામ,
 વાગી વાંસળી, ગંગ, ખુશી, રાહ તમામ.
 જે હફતા રહ્યો દાદ બક્ષીશો ખાસ,
 ત્રીજે હફતે બગદાદનો કીધો કયાસ.
 મોકળ્યા કંઈ રયથી સાંઢણી સવાર,
 કે પારસમાં કાઉસની પાસે તેવાર.
 ખખરથી એ, શાહ તાજો દીલથી થયે,
 ખુશીમા ગોયા તે રત્નદોજ થઈ ગયો.
 ખીછાવ્યાં તે મેહેલોમાં સોનેરી તખ્ત,
 સજ્યો સાજ ઘરમાંખી ચીની તે વખત.
 ખાંધ્યાં તોરણો શેહેર; રસ્તે, મુદામ,
 ગલીઓ, ને મોહલ્લા, બઝારે, તમામ. ૨૬૦૬
 ગયા સાંભા સરદારો સાં બેશુમાંન,
 ઇરાંની બુઝર્ગી, અને પહલવાંન.
 હતાં આંરકાં રાહો રાહ દરમેયાન,
 મઢઈ સોના રેશમથી સારી જેહાન.
 લેખી કસ્તુરી ગાંઢરો સાથે એમ,
 ને આર્કાએ ટાંગ્યાં પડે માથે તેમ.

દેમો શેહેરથી બાહાર કાઢિસ જઈ,
 મુંબારક કદમ નામદારને લઈ.
 જવાં શાહે જોયો બપાવાને દુર,
 તો ડપટાવ્યો ઘોડાને તેજીથી પુર.
 નમન કીધું ઘોડેથી ઉતરી તેવાર,
 દોઆ કીધી કઠિસે પાછી અપાર.
 બગલગીરી કીધી તેઓ એક દીગર,
 લીધા કંઈક બોસા મોંઢાં સર ઉપર.
 રહ્યા તેઓ બાંધે જણાંઓ અતી,
 જો દુઃખમાં કાઢી ઝીંદગી બહુ હતી.
 દોઆઓ કીધી કયકાઉસે ઝમર,
 કદમ નેક, નેક બખત, શાહની ઉપર,
 કહ્યું જેહાંન હોતી ના તારા સિવાય,
 ન તાજે ખુઝરગી, કે ના તખત આય. ૨૬૦૭
 નથી જોયો ખુરશીદે તું જેવો શાહ,
 ન ઘોડો, ન બખતર, ન તખતો, કોલાહ.
 કે જમશીદથી આવ્યો ફરીફાન, તક,
 ન જોઈ શક્યાં શાહ એવો ધર્તિ ફલક.
 ન રંજ કોઈ વડીલે દીડી એ સમાન,
 ન આહીર કે બાનીન લીડું કંઈ જેહાંન.
 જો દોખમેથી સ્યાવશ પાછો ફરે,
 તો તુજ દગદબાની તે ઇચ્છા કરે.
 ગયો તે તો તુજને મુબારક જહાંન!
 થજો ઝખમી તુજ શત્રુના દીલ ને બાન!
 કહ્યું 'શાહે આં-સર્વે બખતે છે તુંજ,
 બની ડાળ ફળદુપ દરખતે છે તુંજ.

ગપાવો તું સમ ગેતીમાં જેનો ખાસ,
 તેને માટે પથરેથી ઊગશે ધાસ.
 ચુમ્યા હાંત હોરો ગપાવાએ ગરુ,
 કે દીન રાત હોતાં ન મુજ તું વગર.
 કે લઈ પોખરાઓ, ને ચાકુનો, ઝર,
 કીધો એટલો નિસારણી શાહ ને સર.
 કે જેથી કરી તજ્જે ગોંહર તણાં,
 પગોથી ઢંકાયા નિસારે ઘણાં. ૨૬૦૮
 કીધો હુકમ મજલીસ ભરવા તેવાર,
 બીજાં અથવાંને ખાણું કરવા તૈયાર.
 કે બેઠા તેઓ ખાગમાં ઝરનેગાર,
 વઝનદાર, હાંનાઓ, સંગ શહરયાર.
 અબયેથી જે બેઠા તે શાહે કહી,
 સુની કોઈએ ના, આંખે જોયલી નહી.
 કીધી વાતો દર્યા, ને ગંગની ઝર,
 કીધા લબ દીલેરોના ચર્યાએ પૂર.
 કહ્યું મયદાં, વન, ખુશ શહરના, ઘણાં,
 ચેરાગો જેવા બાગો, એતર, તણાં.
 અજબ બન્યો કાગિસ સુની જો લીધું,
 તેના કામથી તોલ તેતું કીધું.
 કહ્યું કે નવા રોઝ છે માહ નવા,
 નવી તારી વાતે અરે શાહ નવા !
 દીઠો શાહ ન તું જેવો કોઈએ જહાન,
 સમજ્યું ન કાંને કહી આં બયાન.
 નવું આપણે જો કીધું એવું બખત,
 તો મયે ખીજ્યે ખુસરૂની યાદે આં વખત.

સન્ન્યો ઝરનેગાર બાગને તે શીતાળ,
 લાવ્યા લાલ હોઠોના સાકી શરાળ. ૨૬૦૬
 કચકાઉસના અયવાનમાં હુકેતા એક,
 થયા મોજ દારૂની જામોના છેક.
 દીવસ આઠમે શાહે દર ગંજનો-
 ખોલી, ચાહ્યો બદલો દેવા રંજનો.
 ખુઝગો હતા જે તેની સંગમાં,
 ખુશી, ગમ, ને મહફીલમાં, જંગમાં.
 કીધા ત્યાર અપાવો દર્જા સમાન,
 મંગાવ્યા હતા કીમ્તી જે ગંજ મ્યાન.
 ગયા પોતપોતાને મુલક તેઓ હર,
 સરઅફરાજ લઈ દુઆજખી નામવર.
 પછી લાગ્યો લશ્કરનાં કામે અપાર,
 વરખનો દીધો શાહે ગંજથી પગાર.
 પછી એકો તે અબ્જુમનના વગર,
 બપોવા, સલાહકરો, સંગ તાજવર.
 કહે ખુસરૂ એમ, પાસે કાઉસ શાહ,
 સિવા દાદગર શોધીએ કોણથી રાહ ?
 વરખ એક દર્યા, ને કોહ, બેયાબાન,
 રખડ્યા દુઃખી દીલ સંપાહ સંગ નિદાન.
 બેયાબાનો, દર્યાઓ, પાહુડો, ને આબ,
 નહીં ભેઈ નિશાનીએ અક્રાસેયાબ. ૨૬૧૦
 જો એક વખત તે ગંજમાં આવશે,
 એપાહ હર તરફથી તુરત લાવશે.
 અતી રંજ સજતીઓ સામે થશે,
 મદદ ચાહે એટલી ખુદાની હશે.

બપાવાએ સમજી નખીરાનું બ્યાન,
 શિખામણુ દીધી ઝેદ લાયક નિદાન.
 કહયું આપણે બધે બેસીને અસ્પ,
 જમ્યે બંદગી માટે રઆઝરગેશસ્પ.
 હવે ધોધયે સર, તન, પગો; સાથ દસ્ત,
 ઘટે જેમ મર્દોને યજ્ઞદાં પરસ્ત.
 કયે આધીની ગેતીના રખની પાસ,
 ભણ્યે ગણુગણી માંગી મુરાદો ખાસ.
 કયે સામે આતશ ઉભા રહી નેયાસ,
 કદી પાક રખ રહનુમા થાયે ખાસ.
 જગા જે કીધી ઉતેણે આરામગાહ,
 બતાવશે, બતાવનારો ઇન્સાફ, રાહ.
 થયા બધે મળતા એ વાતો ઉપર,
 હઠયો એકબી ના એ રાહથી મગર.
 હવા સમ તેઓ બધે બેસીને અસ્પ,
 ગયા દોડી દરવાઝે આઝરગેશસ્પ. ૨૬૧
 ગયા તેઓ પહેરીને કપડાં મુંદદ,
 એકક દીસે ડર ભર્યા, ને ખુંર ઉમેદ.
 જોયો જ્યારે આતશ, રડયા આઝર.
 ગોયા તેઝ આતશે બળ્યા અપાર.
 કીધી ઝારી, રડયા, બે શાહો ત્યાં ખાસ,
 તે ખુશીદ, અને માહના ખાવીદ પાસ.
 કીધો યાદ ત્યાં ગેતીનો દાદગર,
 ને ગાંહુરખી વર્સાવ્યાં મુબેદો પર.
 રહ્યો ઘોઝ આંખુથી ખુસરૂ ચહર,
 દીનારો વધાવ્યાં અવસ્તા ઝિગર.

રહ્યા હકતો યજ્ઞાંની સનમુખ મસ્ત,
 ન જાણતો તેઓને તું આતશ પરસ્ત.
 કે આતશ હતો તે વેળાએ ૧મેહરાખ,
 પુંબરીઓ આંખોને કરતા પુર આખ.
 વધ્યા આંહિ આગળ વિચારે ઝખર,
 ન આસે તોખી પાકે યજ્ઞાં વગર.
 માહા એક મુઘી રઆઝરઆબાદગાન—
 રહ્યા શાહો, ને ખીબા ઉઆઝાદગાન.

અફ્રાસિયાબનું પહાડના ગુફામાં પનાહ પકડવું
 અને તેનું હોમ નામના પ્રીદુનની અવસાદથી
 ઊતરેલા શખસના હાથમાં સપડાવું.

હવે એમ બન્યું કે અફ્રાસિયાબ,
 હરેક ગમ ભટકતો વિના ખાવું ખાખ. ૨૬૧૨
 ન જીવને નચિન્તાઈ, તનને આરામ,
 મદા ખીહતો આફતના ડરથી તમામ.
 ધાર્યું શોધવા એવી જગ્યા જહાંન,
 કે રહે જેથી મુખમાં, ને આરામે જાંન.
 ત્રીઠો ગુફા એક “બર્દઅ” પાસે અગર,
 જે ગેતીથી છુપ્યો હતો કોહને સર.
 ન જોઈ જખાઝેખી જે પર ઉડવાની હાંમ,
 નિંચે સિંહના પગ, કે ન ડુધ્ધરના ધાંમ.
 હતો પાણી પાસે, ને શેહેરોથી દૂર,
 ગુફા કહે અફ્રાસિયાબનો તે ઝરૂર.

ગયો શાહા લાચારે તે કોહો પામ.
 દીકા દુર વસ્તીથી જો એમ ખામ.
 રહ્યો લઈ જોરાકી ત્યાં છવથી ડરી.
 જગા એક કિચી તે ગુફે કરી.
 રહ્યો એમ ગુફામાં તે કંઈક વખત.
 ખુને દીકા ભરી, કામે પસારી સખત.
 અરચકાઝોના દીકા કરે ખુને સખત,
 નથી રહેતો તે તખત પર ઝાળે વખત.
 એવો પાદશાહ જે કે માલીકે તખત,
 સિતારે તણા નેક શાહ નેક બખત. ૨૬૧૩
 થયો ખુની, તો શત્રુ કિડયો ઝખુન,
 ભલો તે શહા, જોય ન શાહોના ખુન.
 હતો એક તે વખતમાં નેક ઇમિમ,
 શિખાંમળુનો સાહેબ પ્રરીદું તુખમ.
 કયાંની દબદબા, ખોરેહનો, પાક, નર.
 હતી કુશ્તી તે કયાંની શાહની કમર.
 હતો કોહ તેની બંદગીનું ધામ પુર.
 હતો જે ખુશાળી. ને વસ્તીથી દુર.
 હતું નામ હોમ નામવરનું તે યાદ,
 ઝમીં મુસ્કથી દુર હતો પાકે ઝાદ.
 હતો ગાર એક કોહની કિચકિચ પુર,
 જે રપાસે હતો. પણ તે વસ્તીથી દુર.
 ગયો એક દહાડો તે કોહની કિપર,
 એબાદત તે દાવરની કરવા અગર.
 હતો બંદગીમાં હોમ જો કોહ પર,
 કે નઝદીક તે ગેતીના દાદગર.

હતો ઉન તે પેહરનારો બંદગી મેયાન,
 પડ્યો ગારથી શોર આરીનો કાન.
 સુની આરીનો શોર તે તુર્ત ખાસ,
 શીતાખીથી આવ્યો પેલા ગાર પાસ. ૨૬૧૪
 ખોડ્યા કાન રડવાના શોરે શીતાખ,
 જે કરતો રૂદન દીલથી અફરામીયાખ.
 ખોડ્યો કે એ સહથી સરસ કીર્દગાર,
 છે મુજ દીલના લેહે તું વાકેફ અપાર.
 કીધાં છે અગર બહુ સિયાહ મેં કરમ,
 કીધા રંજદાખી તને, અકલે કમ.
 તોખી તારો બદો હું છું પુર ગુનાહ,
 ને આવ્યો છું લાચારે તારી પનાહ,
 મને કર તું બક્ષીશ તખ્તો, કોલાહ,
 ફરી પાછાં દે મુજને ગંજો, સેપાહ.
 ન તો જાનથી કર જુદું મારૂં તન,
 નથી તાજ, ગંજો, નથી અનખમન.
 નથી આહનો હું એવી ઝીંદગી, ને રંજ,
 ન મુડકો, ન દેશો, ન તાજો, ન ગંજ.
 રે! હાય, દેશ. મુડકો, ઝમીં, સર બ સર.
 રે! હાય, કુલ ખાનો!, ને ગોંહર. ને અર.
 રે! હાય, તાજ. રંગજદંતના તખ્તગાહ,
 રે! હાય, હારો, સાંકળ, ને અરરીન કોલાહ.
 રે! હાય ભારી ગુર્જો, ને તેજો તમામ,
 રે! હાય તે સવારો ફેરવતા લગામ. ૨૬૧૫
 રે! હાય મુજ ખેસદર, રે! હાય ખીસર,
 અમાનાથી શું આવ્યું આં મારે સર?

બોલ્યો ઝારી કરતો તે અફરાસેયાળ,
 પાતાનેજ મન જે ભરી આંખે આળ.
 કે રડ તું આ સરદાર, આ નામવર !
 બુઝર્ગો, ને નામીઓમાં નામી હર !
 તુરાં ચીન તુંજ તાબા નિચે તમામ.
 હુકમ તારો ચાલુ હતો હર મુકામ.
 તે રાખે છે હાથ હીસ્સામાં એક ગાર.
 છે ક્યાં મદો તે જંગીઓ નામદાર ?
 છે ક્યાં સઘળા ગંજે, ને મરદી વરી ?
 છે ક્યાં અકલ, કહિવત, અને બાહુદરી ?
 છે ક્યાં તે બુઝર્ગી, ને તખ્તા, કોસાહ ?
 છે ક્યાં તે ઝમી, મુઝક, ભારે સેપાહ ?
 છે ક્યાં છાતી, બાઝુ. ને તીરે, કમાન ?
 હવે તે નથી તુંજ નગ્રીબ દરમેયાન.
 છે ક્યાં ચાકુતોની ઝળકતી મોહર ?
 જેને હુકમ ગેતીના જે ભાગ પર.
 છે ક્યાં રાત દીન હુમ્લો કરવો વરી ?
 ને ગોહવણખી હુમ્લાઓની લશકરી ? ૨૬૧૬
 છે ક્યાં દાંના તુજ પારે બિલ રેહનાર ?
 હતા કામે હર રાહા બતલાવનાર ?
 છે ક્યાં તુજ બનાવેલા મેહેલો બુલંદ ?
 હતા જે પનાહ દેતા વખતે રગઝંદ ?
 છે ક્યાં દરવાજાએ મુખેદોની હાર ?
 ને સાથી મુખેદોનાખી નામદાર ?
 છે ક્યાં મદો મદો દીલેરો તે બસ ?
 મદદ, પાસે રહેતા જે જંગને દીવસ ?

કે હાલ સાંકડા આં ગુફાને ધરેય ?
 ને પત્થરના કીડલામાં નાંસ્તો ફરેય ?
 સમજ્યો જો હોમે તે તુરકી પુકાર,
 જગાથી ઉડી છોડી ગંદગી તેવાર.
 અને બોલ્યો કે આં રૂદત વખતે ખાખ,
 નહીં હોય સિવા ગોરે અફરાસિયાખ.
 થયો એજ નક્કી જો દીલમાં વિચાર,
 શોધ્યો કેટલી વારે ૧૬રે સિયાહુ ગાર.
 અને જોયો ગાર અંદર અફરાસિયાખ,
 જગા જેમાં કીધીતી આરામો ખાખ.
 આવ્યો ગોયા તે મસ્ત શેરે ગખર.
 બોલી બિનના કપડાંથી જંગી કમર. ૨૨૨૭
 ને કુશ્તી તરીકે જે બાંધતો કમંદ,
 જેથી રહેતો રબની પનાહમાં બુલંદ.
 ઉતર્યો ધરી હાથમાં તેને ગાર,
 ઉડ્યો શાહ, જો પાસે તે આવ્યો જેવાર.
 ઘણીવાર બાઝયા તેઓ બેઠા બખર,
 નિંચે હોમે નાંખ્યો શેવટ સર બ સર.
 ફેંક્યો ખવારીથી લોચે હોંમે અગર,
 પડ્યો કે તુરત બાંધી ગાઝુ બખર.
 આવ્યો બેંચી, પુકે ઘસડતો નિદાન,
 તો મુશકીલે આવ્યો દીવાંના સમાન.
 છે વાજખી, અજબ થાય જો આં ઉપર,
 જે કોઈ કે ગેતીમાં હોય તાજવર.
 ન કરવું ઘટે નેંકનામી વગર,
 જોઈયે ફરવું હરવું રહેવું શાહતર.

મુખો લાડ એટલાં, પછીથી તમામ,
ખાઓ, ને લશ્કર, ને કીર્તિ, દમામ.
ધર્યો ગાર ગેતીમા એક તેણે હાલ,
ખબર શું તે ગોઠે બલાની છે આલ?

હોમના હાથમાંથી અફ્રાસિયાબનું નાસી જવું.

હોમે ખાંધી બાજુ તે શાહની જેવાર.
જતો લઈ તેને તે જગાથી તેવાર. ૨૬૧૮
કહ્યું રાખનાર અય મરદ ખીક ધાક,
પુંબરી, પિછાનનાર યજ્ઞદાને પાક.
શું માંગે છે મુજથી, હું તો આં જેહાન?
છું બેઠો છુપઈ ગાર ડોડા મેયાન.
વેપારી છું એક મદદ, દુઃખ્યોળી હું,
ગયો પૈસો, ગમ દર્દમાં જેથી છું.
ધર્યો છે જેથી ગાર તંગ મારે મર,
છું બેઠેલો એમ એગ ગમમાં ખબર.
કહ્યું હોમે આં કંઈ નથી તુજ મકાન,
તારાં નામે ચકવારે પુર છે જહાન.
કોણે માર્યો લઈ શાહિ ગેતી મેયાન?
ધર્યો તેજ કોણે પાક રખથી નિદાન?
શું તે અઝીરમ, નવદરે નામદાર?
ને સ્યાવલ, જે કયાંનીઓથી યાદગાર?
માર્યા, તો ન દીન આજનો આવ્યો યાદ?
ન તું જેવો શા હોતો કાઈ બેદાદ!

ન રેડ શાહોના સરના ખુનો અપાર,
 ન નાચું પડે તજતથી ઊંડે ગાર.
 અકાસ્યાબે આં વાત સમજી અગર,
 ઉડ્યો હોશ સરથી ગોયા સર બ સર. ૨૬૧૯
 તો કહે, બેખતા ગેનીમાં તું મગર !
 કોંણે ગણુશે ? અય મર્તબા ભયો નર !
 દેયું માંથે એમજ ખુલંદ આસમાન,
 આવ્યાં મુજથી ઝાહેર ગમે દર્દ અયાન.
 ન હુકમે ખુદા કોઈ છટકતો અગર,
 જો તોડતોખી હોય ગદને શેરેનર.
 દયા કર તું મુજ પર હું લાચાર છું,
 સીતમ જો કે સહ પર હું કરનાર છું.
 નખીરો કરીદુનનો હું થાંભી છું,
 કમંદના તું ગાંઠે કપડ જાંભી છું.
 જવા માંગે કયાં જવારીથી ખાંધી બસ ?
 નથી રખનો ડર કયાંમતને દીવસ ?
 કહે હોમ, ખુરા અરે બદ ખયાલ !
 રહ્યો તારો લાંબો નથી વજત હાલ.
 સુખન તારા છે ગોયા બાગોતું ઘાસ,
 છે તુંજ મોંત કયખુપડને હાથ ખાસ.
 પીગળ્યો દીલે હોમ તે હાલ પર,
 ને કીધી કમંદ કયાંની દીલ્લી મગર.
 તો ધાર્યું તેણે આં પરહેઝગાર નર,
 દયા કીધી મુજ શાહના રડવા ઊપર. ૨૬૨૦
 તો ખાઇ પેચ પોતે ને છુટી ગયો,
 કુદી દર્યા અંદર અને ગુમ થયો.

થયું એમ કે ગોદઝે કેશવાદગાન,
 જતો ગેવ સંગ લઇને ૧આઝાદગાન.
 જતો દોડી તેઝીથી નઝનીક શાહ,
 ઢીધી દુર રાહથી તે દયે નિગાહ.
 એ શુદ્ધે લીધું નદી તર્ફ જોઇ,
 કે કરતું હતું યાદ યઝદાની કોઇ.
 નઝર હોમ આવ્યો જે લઇને કમંદ,
 પુકારતો નદી પર ગોયા અર્ઝમંદ.
 સિયાહ રંગ દીઠો પાણીનોખી અતી,
 અજબ આખો જોઇ પાક નરની થતી.
 બોલ્યો દીલથી આં મર્દ પરહેઝગાર,
 નદી કાંઠે હોશે પકડતો શિકાર.
 હશે ધર્યું મચ્છીની ઝલે મગર,
 આચંબામા હોશે જેને જોઇ ઝખર.
 કહ્યું જેથી અય મર્દ પરહેઝગાર !
 શું છે લેહ તારો તે કર આશકાર ?
 શું દર્યાના પાણીમાં જોતો હશે ?
 કદાચે મેલું તન તું ઘોતો હશે ! ૨૬૨૧
 કહ્યું હોમે કે અય સરઅઝ્ઝાઝ નર !
 બનેલાં આં કામે ઝરા કર નઝર.
 રહુંય આ બુલંદ પાહાડ પર હું ઝર,
 જગા છે જે બંદગીની, વસ્તીથી દૂર.
 સિયાહ રાતે દાદાર સનમુખ અગર,
 હતો યાદે યઝદાનમાં રાત ભર.
 પછી જે વખત મુર્ગ મારેય પુકાર,
 પડ્યો સાદ રડવાનો કાને તેવાર.

તુરત ધાયું રોશન દીલે ધ્યાનથી,
 કીનાની ઉખેડશ હું જડ જેહાનથી.
 રૂદન એવું માતમ ભયું વખતે ખાળ,
 કરે ના કોઈ, સિવા અક્રાસેયાળ.
 ઉઠી જોયો મેં પાહાડ ગોફે અગર,
 દીકો નામવરના આં ગોફનો દર.
 તો પડયો હતો ગોફમા સુમ બખત,
 હતાં કરતો ઝરી, લીધે તાજ તખત.
 જતાં ગારમાં, કુદી ઉડયો તે વખત,
 ગોયા બાધ્યા બે પગો પથરે સખત.
 બાધ્યા હાથ કુશીએ પથર મીસાલ,
 એવા કે જમ્યું હાથે બે લોહી લાલ. ૨૬૨૨
 દોડાવી તેને લાવ્યો કોહથી નિદાન,
 પોકારતો ને રડતો તે આરત સમાન.
 કસમથી, ને ઝારી, રૂદનથી, બુલંદ,
 કીધો તેનો મેં સેજ દીલો જો બંદ.
 મુજ હાથે છટકયો છે આં સ્થાન પર,
 જેને છુટવે ઝખમી છે જાનો જીગર.
 છુપોચ આંચ ખુનજસ્ત નદી દરમેયાન,
 કહ્યો લેહ તુને હતો જે નિદાન.
 જો સાંભળ્યું ગુદર્જે આં દાસતાન,
 તો યાદ આવ્યું 'શાસતાનનું' શ્રૌ બયાન.
 ગયો પુર અંદેશે આતશબેહરામ,
 જેવો મર્દ ઘજરાઈ ગયેલો તમામ.
 કે આતશની અવ્વલ નેયાયશ કીધી,
 ને ગેતીના રખની સેતાયશ કીધી.

પર્વારી ને ખોડ્યો છુપો ભેદ ખાસ,
કહ્યો સર્વે જોયલો રપેલા શાહો પાસ.
તુરત બેઠા શાહો ઘોડા પર નિદાન,
ચાલ્યા છેડી આઝરગોશસ્ત્ર મકાન.
પુર અંદેશ થઇ ગેતીનો શાહો ખાસ,
અને તુર્ત આવ્યો પેલા હોમ પાસ. ૨૬૨૩

હોમનું કાઝિસ આગળ અફ્રાસિયાબનુ બયાન
આહેર કરવું.

દીઠાં હોમે શાહોના તાજોના સર,
દોઆઓ કીધી વાજળી તે ઉપર.
તેમજ શાહોએળી દોઆ તે ઉપર,
કીધી દાદગરની તરફથી ઝગર.
કહે હોમને એમ કાઝિસ શાહ,
છે શુકે તે દાવર, કે જેથી પનાહ!
જોયો મર્દ યજ્ઞદાંપરસ્તી ચહુર,
ઝખરહસ્ત, દાંના, ઝેરાવર ઝખર.
પરહેઝગાર તે હોમળી એમ કહે!
કે તુજ મુલક ઇન્સાફ આબાદ રહે!
મુખાર થજો દીન જવાં તાજવર!
થજો તારા શતરૂના ઝખમી ઝગર!
હતો કરતો બંદગી હું કોહ પર તેવાર,
જે વખતે કે ગંગદેઝ જતો શહર્યાર.
દોઆ એજ ચાહતો કે તે દાદગર,
એનાથીજ કરે ગેતી રોશન ઝખર.

ફર્યો એ તો હું શાદ હસ્તો થયો,
 ખુદા પાસ બંદગી હું કરતો રહ્યો.
 મુંબારક સરશે એકાએક રાત,
 કીધી ખુદ્દી મુજ પાસે બાતીનની વાત. ૨૬૨૪
 આવ્યો શોર તે ગાર ઊંડા મેયાન,
 તે અમલ ને ધર્યા તે આવાઝે કાન.
 કે કરતો હતાં કોઈ રૂદન તખ્ત કાજ,
 મુલક, લશકરો, રાજ્ય, ને કાજ તાજ.
 શિખરથી હું આવ્યો તે તંગ ગાર પાસ,
 કમંદ લીધી કુશતીની મેં હાથ ખાસ.
 નેઈ ખાંધ, સરખી અફ્રાસ્યાબનું,
 મકાં ન્યાં હતું આરામો ખાબનું.
 કમંદ ગાઠે બાંધ્યો તેને ગોચા સંગ,
 ખેંચી કાઢ્યો લાચાર ગોફાથી તંગ.
 રહ્યો મારા બાંધેલા ગાઠોથી સખત,
 કહ્યું રડતાં મુજને કે એ નેંક બખત !
 ઝરા કર તું તારો લીલો બંદ આય,
 કીધું તેમ, તો છુટી ગયો પાણી મહાય.
 છુપાયો છે તે પાણી દરમ્યાનમાં,
 પગો જેના કાપવા ઘટે જેહાનમાં.
 ફલકે જે ફરી ચાહશે ધરવા અગર,
 ઉછળશે લોહી ગરમીવઝની મહર.
 હુકમ દે અગર પાદશાહ તું ખુલંદ,
 તો નાંખી પગે તેના લાઈને બંદ. ૨૬૨૫
 અને લાવે, ગર્દને ગજિનું ચરમ,
 સિવીલે, કે થાય ઝોર શક્તિખી કમ.

અક્રાસ્યાબ સાંભળશે તેનો પુકાર,
 તુરત આવશે પાણીના દર્યાથી બહાર.
 હુકમ શાહી નોકરોને દીધા દઈ,
 આવ્યા તેજો ને હાલ ધીલાંની લઈ.
 ને સુમ ગર્સીવઝને તેઓ લઈ ગયા.
 ઝમીં મુઢકે ફેસાદો જેથીજ થયા.
 કેહવાથી દરેગાએ ખેંચ્યો બહાર,
 રફાયો શર્મનો પેહો મુંબથી અપાર.
 ચીવ્યું ગઈને ચર્મ ગઈનું તદન,
 ન રહી શક્તિ કે ઝોર તેને બદન.
 કે માફીખી આહી, ચીર્યું જો આમ,
 મહદ માંગી ગેતીના રબની તમામ.
 અક્રાસ્યાબે સાંભળ્યો જો તે પુકાર,
 તો પાણીના દર્યાથી આવ્યો બહાર.
 પગો હાથથી તે તરીને અતી,
 આવ્યો ત્યાં કે જ્યાં પગથીઓખી હતી.
 ઝમીંને સુની સાદ લાઈનો તે,
 કઝાથીખી લાગ્યું ખુર, જોયું જે. રફરફ
 તેને જોયો ગર્સીવઝે મ્હાથે આબ,
 બે આંખો ભરી ખુને દીલ ઝપુર શીતાબ.
 પુકાર્યો કે અથ ગેતીના શહરચાર!
 ઓ તાજે અમીરો, સરે નામદાર!
 છે કયાં રસ્મ તારી, અને રીત, રાહ?
 છે કયાં શાહી સર, તાજે, ગંજે, સેપાહ?
 છે કયાં તુંજ કમીગાહ, કમાનો, કમંદ?
 જેથી કરતો બદુગરો, હેંવા, બંદ?

છે ક્યાં તુંજ સવારી, દડી, ને મેઢાન ?
 સિદ્ધ તુંજ રમતની થતી બેશુમાન ?
 છે ક્યાં તુંજ શખીખુનો, ગોયા કે શેર ?
 કે વિકાળ શેરને કરતો તું ઝેર ?
 છે ક્યાં ઝોરે ખાઝુ, ને ડાહપણુ મુઢામ ?
 છે ક્યાં તુંજ વફાદાર, ખુઝરૂગ તમામ ?
 છે ક્યાં જંગના દબોર, દમામો, ને નામ ?
 છે ક્યાં બઝમના તારા કઢમો, ને જામ ?
 કે હમણાં ગરઝ આવી દર્યાની ખાસ,
 આવ્યો બદ સિતારો એવો તારી પાસ.

અફ્રાસિયાબનું પકડાવું અને કયખુસરના હાથ
 ઊપર તેનું તથા ગસીવઝનું માર્યું જવું.

કે રડ્યો એ સમજીને અફ્રાસિયાબ,
 અને નાખ્યાં લોહીના આમુઓ આબ. ૨૬૨૭
 જવાબ એ દીધો ગેતીની આસપાસ,
 છુપોખી ને ઝાઢેરખી ફર્યો છું ખાસ.
 બદીઓની બદ્દેશો છુટવા, મગર,
 ખુરાંથીખી ખુરૂ આવેચ મારે સર.
 છે મુજ ઝીન્દગાંની હવે તુચ્છ સમાન,
 છે તું માટે ગમથી ભર્યો મારે જાન.
 નખીરે ફરીફૂન પશંગનો પીસર,
 ફર્યો એમ મગરમચ્છને ફેદે અખર.
 હતી વાતે બેહુ સદારેની જાબાન,
 હતો શોધમાં પેલા ૧આબેદનો જાન.

દીઠો તેને ચઢદાં પરસ્તો જેવાર,
 રડી આરી કરતો સમજ્યો પુકાર.
 આવ્યો એક ટાપુની રહે તેવાર,
 થોડે દુસ્થી તેને ભેજો જેવાર.
 તો કંમરથી જોડીને ક્યાંની કમંદ.
 આવ્યો વાંકો વાંકો ગોયા સિંહ બુલંદ.
 ને નાંખી તે ગુછળું વળેલી કમંદ,
 તો સપડાયું સર પાદશાહનું તે બંદ.
 દર્યાથી ખોઆરીએ ખેંચ્યો મેદાન,
 બની જવાર કુલ તેની ઝીંદગી નિદાન. ૨૬૨૮
 તેને સોંપી શાહોને, ચાલી ગયો,
 ગોયા તે હવાનોજ સાથી થયો.
 આવ્યો તેજ તલવાર લઈ રતાજવાર,
 ગ્રહણતાં દીક્રે, ને કીને ભર્યાં સર,
 તો બોલ્યો તે કમ અકલ અક્રાસેયાબ,
 છે તેજ આં દિવસ, કે મે ભેજોતો ખાબ.
 ફર્યું આંસમાં મુજ ઉપર ઝાંખે વખત,
 ચીર્યો ભેદી પહોં જેણે હાલ સખત.
 ખછી મોટે બોલ્યો ઓ બદ કીનેવર!
 કહે કાં, મમાવાને મારેચ મગર?
 દીધો જવાબ એવો, ઓ બદકાશ નર!
 છે લાઅનત, ને ઠપકાને, લાયક ઝબર!
 અવલ કહું, તુંએ કીધું લાઇનું ખુન,
 બદી જેણે કોઇથી ન કીધી જખુન.
 બીજું નામવર નવદરે શહરચાર.
 હતો શાહા એરચથી એક યાદગાર.

તેને માર્યો ગરદન તેં તડવારે તેજ.
 ઉઠાવી કેવી ગેતીમાં ૧૨૨૫૭૫.
 ત્રીજું એ કે સ્યાવશ જેવો સવાર,
 નહીં જોશે ગેતીમાં કોઈ ચાદગાર. ૨૬૨૬
 તેના સરને કાપ્યું ગોચા ગોસકદં,
 ગણ્યો તે પોતાને ફલકથી ખુલદં.
 કીધો કાં તુંએ મુજ પિદરને તખાહ ?
 ખુરાં આજ દીન પર કીધી ના નિગાહ ?
 બદી પર તું દોડ્યો ખુરાઓ મીસાલ,
 તો બદ મળશે બદલો બદીનોખી હાલ.
 તો બોલ્યો, અરે શાહ થવાનું થયું !
 હવે તારૂં કેહેવું, સમજવું રહ્યું !
 મગર ચેહેરો તુંજ માનો એકવાર હું,
 કે જોજી, પછી બોલ જે આહે તું.
 તો રબોલ્યો, છે માંદરની આહેશ અગર,
 વિચારી લે, પાડી શું રંજ મારે સર ?
 પિદર બે ખતા, હું હતો ગર્લસ્થાન,
 શું તેટલે પડી રંજ તું પર જહાંન ?
 કે સર શાહનું કાપ્યું તુંએ, જેથી તાજ-
 અને, તખ્ત રડતાં થયાં જેને આજ.
 આહે કયેદ આસાંન મુજથી અગર,
 કરેય કોણ બંધ આગ તેજી મગર ?
 ભયંકર વરૂ જ્વાળ પકડીને બાય,
 ને જો રાખે જીવતું, ન બાહદર ગણાય. ૨૬૩૦
 દેલાવર ધરે શેર જંગલની મહાય,
 વધુ રાખે જીવતો, ન લાયક ગણાય.

દયા કરશે તે સિંહી ઝખ્ખી ઊપર,
 નો સિંહ તેજ તેને પટકશે ઝખ્ખર.
 હવે તો છે રખથી સજાનો દીવસ,
 બદીનો બદ ધ્યેવઝ ખુદા દે છે બસ.
 મારી તેજ હિન્દીએ ગરદન સખત,
 ને નાખ્યું સિયાહ ખાકમા તન સખત.
 ખુને લાલ થઈ દાઢી, ચહેરા, સુદેદ,
 થયો લાઇખી જેતીથી નામેદ.
 તેનું તખત શાહી તે ખાલી થયું,
 લલા દીનનું શેવટખી આવી ગયું.
 ખુરાં કામે આવી બદી તન ઊપર,
 કુંચી શોધ ખુરખના બંદની ખીસર!
 શું શોધેય? તું બલેય? ખુરાં કામે ગર,
 બદીજ આવે છે અંતે બદકારે પર.
 જે હોય પાદશાહ ઇઝદી ખોરેહમંદ,
 તેનો તો છે ગુસ્સોજ કયેદખાનું બંદ.
 ખુની તે બને છે તો બેચેચ ગઝંદ.
 ને પામે છે બદલો પ્રલકથી બુલંદ. ૨૬૩૧
 કહ્યું તુંદ બેહુશમને મોબેદે શુ?
 કે ખુન બેશુનાહોના કરતો નાં તું.
 જો ચાહતો તુ હોય કે રહે તાજ અમર,
 તો રહેતો ના શાંત નેંક ખયાલો વગર.
 કહ્યું તાજે માથાંને શું? કર નઝર,
 અકલ હોજો તુંજ લેનાં સાથે ઓ સર!
 મમાવાથી આવ્યો ગસીવઝની પાસ,
 જેનું દીલ ફરેખી, ઝરદ ગાલો ખાસ.

ગયા ખેંચી લઈ દારોગા પાસથી,
 ખુરા વગત સંગ, ભારી બંદ ખાસથી.
 હતા સંગ જલ્લાદો, ને ચોકીખાન,
 ઘટે જેમ બંદ મદનિ, તે સમાન.
 આઁયો ખુસરૂ પાસે, તો દર્દે ઝખર,
 કે વર્સાંચું ખુન, તે સિયાહ માંહ ઉપર.
 તો ખોલી તે શાહે ધરાંને ઝખાન,
 ને કીધું પેલી તરત, ખંજરનું, ખ્યાન.
 ફરીહનનો તુર સદમ ખુનીનું ગર,
 ને એરચનું, દાનાવ જે નામવર.
 પૂર્માંચું તો જલ્લાદ શમશીર લઈ, ૨૬૩૨
 આઁયો ખેંચી દીલથી તે કોધે ભરઈ.
 બે કટકા કીધા નાંમવરની કમર,
 કીધાં ડર ભયાંખી સેપાહના જીગર.
 ને ટુકડાઓ ફેંકી દીધા પાહાડ સમ,
 હતાં ટોળાં દુર ઉભેલાં ચારોગમ.
 તેના બુદ્ધમની વાત કરતોતો શાહ,
 ને કરતો તે બેઉ મુએલા પર નિગાહ.
 ફર્માંચું માહિતગારોનેખી તદન,
 કે ધોઈ ખાક ખુન ભર્યું શાહનું બદન.
 ચીની રેશમી કપડે ઢાકે તદન,
 ને એવાંજ રેશમી પેહરાવે કફન.
 મુકે તેના દોખમાંમા સોનેરી તખ્ત,
 મુકે તાજ અંખરનું માથે તે વખત.
 સુવાડે પછી તેને તે કીંમતી તખ્ત,
 રહે બહુ તેપર જેનુંખી મુમ બખત.

કીનો લીધો જે પર ૧૦૦ જંગીનું તન,
 ગયા કટકા લઈ બે, તલાવે તદન.
 કહે ખુસરૂ કીનો રહ્યા લઈ તદન,
 કીધી શાંત દીલમાના દુઃખની અગન.
 દયાનો વખત છે મમાવા ઊપર,
 છે આરામનો મુજ વખતથી મગર. ૨૬૩૩
 નવી રસ્મ જોઈએ ચલાવવી તમામ,
 નવાઝવા ઘટે કચદીઓ હર મુકામ.
 ખુનીતો મમાવોજ હુતો મારો એ,
 મુવો તે, તો આં લોક શું કરનાર છે ?

(અને શીરદોસી કહે છે)

બદી કરતો ના, જોશે અંજામ બદ,
 બદીથી થશે ગેતીમાં નામ બદ.
 નઝર કર કે ફરતું પૂલક તેજ આય,
 નથી રાખતું ભેદ સુખ, દુઃખ, સિવાય.
 આં જગમાં રહે રાખી દહશત, ને ધાક,
 ને કરજે નેયાયશખી યજ્ઞદાને પાક.
 તેનાથીજ ફતેહમંદી, બદખખતી, છે,
 તેનાથીજ સુખ, રંજ, અને સખતી, છે.
 મુરાદ શાહે પાંખી ખુદાથી તમામ,
 આંચે તુર્ત દર્યાથી આતશબેહરામ.
 કીધું આતશ ઊપર ઘણું ઝર નિસાર,
 ભણી ગણગણીને નેયાયશ અપાર.
 ઉભા તેઓ એક રોઝ એક રાત ખાસ,
 કે ગેતીના રહનુમાં દાવરની પાસ.

બાઝાન્યી કયખુસરૂનો આઝ્યો ઝરરૂપ,
 તે બખ્શીશ કીધો ગંજ ૧આઝરગોશરૂપ. ૨૬૩૪
 દીધા મુંબેદોને પોશાકો અપાર,
 દીરમ, ને દીનારો, ચીજો, બેશુમાર.
 શહરમાં જે દર્વીશો, લાચાર, હતા,
 ને મેહનત કરી જેઓ ખાનાર હતા.
 તે પરખી કીધો ગંજ બક્ષીશ નિહાં,
 કીધી દાદ, ખચેરાતે, જીવતી જહાં.
 પછી બેઠા તે કયાંની તખ્તે ખુલ્લં,
 ને દરબાર ખોલી કીધા હોટો ખંદ.
 લખ્યાં નામાઓખી તેણે મુલક હર,
 હરેક અફઝરો, નામદારો, ઉપર.
 ગયાં નામા ખાવરથી તે ખાખતર,
 હતા જ્યાં હરેક સરદારો નામવર.
 બહીથી તે અઝદાહની, ગેતી ઝખર,
 છુટી, ખુસરૂની શમ્શીરે સર બ સર.
 કુવતથી તે યઝદાને ફીરઝગર,
 ન આરામ કીધો, ન છોડી કમર.
 કીધી હર બહીથી જો ગેતીને પાક,
 કીધી સારી જગને વગર બહીક ધાક.
 થયું જીવતું સ્યાવશ્નું ગો રવાંન,
 બની તેને તાબે તમામ આ જહાંન. ૨૬૩૫
 પછી ખોલ્યો તે ગેતીનો શહરચાર!
 મુખારક યો સરદારો, ને નામદાર!
 ઝનો, બચ્યાં, બાઝ્યો લઈ શહેર ખાહાર,
 કરો મયેદાં ખાવું, ખુશાળી, અપાર.

તથા બખ્શી કુલ ચીઝો દરવીશોને,
 નફર, માણુસોને, અને ખીશોને.
 પરવારી એ કામે, ખુશીમા રહ્યા,
 શાહી તુખમ પહલવાનો ચાલતા થયા.
 હતા તુખમથી જે કોઈ કે અરુપ,
 આવ્યા મેહેલમાં તેઓ આઝરગોરુપ.
 શાહા કચકાઉસ સંગ ચાળીશ દીન,
 રહ્યા મય, તંબુરા, ખુશાળીમાં, લીન.
 ફલક પર પ્રકાશ્યો નવો ચાંદ એમ,
 નવા શાહુના સરના ઝરી તાજ જેમ.
 ધર્યાં મોંહુ ખુઝગોંએ પારસ શહુર,
 ને રાહત લીધી જંગ, અગડે, અખર.
 જતાં રાહે જે, આવતાં શેહર પાસ,
 થતું અંજુમન લેયું ત્યાં શાહા પાસ.
 ને ખોલતો ઠળીઓના મોંહુ શહુરયાર,
 તવંગર થતા મર્દ પરહેઝગાર. ૨૬૩૬

કચખુસર.

કચખુસરની પાદશાહી સાઠ વર્ષ હતી કચકાઝિસનું
મરણ અને કચખુસરનું તખ્ત નશીન થવું.

હવે પાખ્યો પુરસદ ને કાઝિસ ખાસ,
કહ્યો લેદ સઉ દીલનો ચઝદાંની પાસ.
કહ્યું અયે ઝમાનાથી ઝયાદા સરસ,
છે હર નેંકીનો તું શિખવનારો બસ.
તુંથીજ પાખ્યો હું મર્તબો, ખોરેહ, બખ્ત,
ખુશગી, ને મદી, ને તાને, ને તખ્ત.
કીધો કોઈને મુજ સમ નહીં બખ્તથી,
ખુલંદ નામથી, ગંજથી, તખ્તથી.
તુંથી ચાહ્યું એવું, કે એક નામવર,
કીનામાં સિયાવક્ષના બાંધે કમર.
દીઠો ગેતીમાં મુજ નખીરો નિદાન,
ગણ્યો જેણે મુજ કીનો પોતા સમાન.
ખુરેહ, દબદબાનો, શહા અકલમંદ,
વધેચ ગેતીના શાહોથી જે ખુલંદ.
વિટયાં સાલ ને દોઢસો મુજ ઉપર,
કપુર બન્યું, કસ્તુરી બાલોનું સર.

૧સરવ લાડ લયુ' થયુ જેમ કમાન,
 નથી ડર, જે આવે કઝા બેગુમાન.
 થયો ના વધુ વખત એપર પસાર,
 રહયું નામ તેનું આં જગ આશકાર. ૨૬૩૭

આવ્યો તખ્તથી કયખુસરૂ તાજવર,
 તેના ગમમા બેઠો સિયાહ ખાક પર.
 ધરાંનીઓમાં જે હતા નામદાર,
 ગયા ચાલી પયદળ, બની ગમગુસાર.
 સિયાહ ને બહુ વસ્ત્ર પેહરી તમામ,
 બે હક્તા રહ્યા શાહના મોગે મુદામ.
 મહલ તેના હાડકાંઓ માટે ખુલદ-
 કીધો, જેની ઝિયાઈખી દસ કમંદ.
 તેની બાદ લાવ્યા શાહી પેશકાર,
 રૂમી વસ્ત્ર રેશમના, કાળાં ચિતાર.
 બિછાવ્યાં કપુર, કસ્તુરી, ને અગર,
 લપેટયું જેમાં મુકકું તન સર બ સર.
 ને મુકયું હાથીદાંતના તખ્ત પર,
 કપુર, કસ્તુરીનું, ધયુ' તાજ સર.
 ફર્યો તખ્ત પામેથી ખુસરૂ અગર,
 રહેરે ખાબગાહ બધ કીધો અખર.
 દીઠો કયકાઝિસને ન કોઈએ ફરી,
 કીના, જંગથી, જેણે રાહત ધરી.
 એવીજ રાહ રસમની છે ફાંની જહાન,
 ઝિઝાવ રંજ ના, રહેશે ના જાવીદાન. ૨૬૩૮
 ન છુટશે કઝા હાથ દાંના નિદાન,
 ન ટોપો, ને બખ્તરોના, પહલવાન.

અગર હોઈએ શાહા, ભીખારી કે રાંક,
 મગર ઈંટ ટકયો, બિછાનું છે ખાક.
 રહે ખુશ મુરાદોને પાંખી તમામ,
 મુરાદ આવી બર, તો મેળવ નેંકનામ.
 છે કુલ કામોના જગમાં દરવાઝા ગર,
 કઝાનો છે, દરવાઝો ન્યારો મગર.
 ઊમર ખારસોનીખી થાય અગર,
 નથી તુજ જગો સિયાહ મટ્ટી વગર.
 એમજ બાણ જગ તારી શત્રુ ચકીન,
 કફન તારૂં છે ઘોર, બિસ્તર ઝમીન.
 રહ્યો શાહ વડીલ સોગે આળીશ દીવસ,
 થયો દૂર ખુશી, તાબે, તખ્તોથી, બસ.
 ને બેઠો દીન એકતાળીશે તખ્ત પર,
 દીલ અફરોઝ ધર્યું પેલું તાજ સર.
 થયાં લેગાં દરગાહે શાહ લશકરો,
 ઝરીન કેલાહના ખુઝરગો, અફસરો.
 ખુશાળીથી કીધી દોઆ તે ઊપર,
 વધાવ્યાં તેના તાજ પરખી ગોંહર! ૨૬૩૯
 ફેલઈ ગેતીમાં કુલ ખુશાળી ઝબર,
 કે તખ્તેનશી બન્યો ફીરઝગર.

કયખુસરૂનું જેહનને કયેદમાંથી છોડવવું અને
 તેને તુરાનની પાદશાહી આપવી.

કહ્યું એમ, જેહન પીસે અફસસેયાબ—
 ને, લાવે ઈઝત આખરૂથી શીતાબ.

ગયા ત્યાંથી પૂરમાંન બરદારો ખાસ,
 અને આવી લાગ્યા તે જેહનની પાસ.
 દીઠા કયેદ પડ્યો જેહનને અગર,
 વગર રંજે તોડ્યા તેના બંદ અખર.
 પછી લાગ્યા તે મર્દને શાહા પાસ,
 કે આવ્યો તે દરગાહે નામીમાં ખાસ.
 પડી જો તેની પાદશાહ પર અશમ,
 તો ચુંમી ઝમી તેણે લાચારો સમ.
 જો પુગ્યો તે નેકોના શાહની કણે,
 પુગની મોજ દીલથી પુગા પાપણે.
 ઉભો શાહ કણે તે હતો રડતો છેક,
 જે નામી હતો નેક વિચારોનો એક.
 દીઠી એવી ખુસરુએ માયા જેવાર,
 મરદ હાથે ખેંચી જીગરથી તેવાર.
 હતો હીરસો લોહીનો માંદરથી હાલ,
 ઝિછળ્યો, થયો આંતરી ચેહેરો લાલ. ૨૬૪૦
 પછી પાડ્યાં રતેણેખી ચેહેરથી આળ,
 કીધો યાદ બહુ શાહા અપ્રસામીયાળ.
 ન ધોતે જો ખુનમાં તે હાથો પ્રથમ,
 ને સાચવતે દીનની જો રાહો રસમ.
 ખુને લાલ કરતે ન દઢી સુફેદ,
 થતે ના ઝમી મુઠકથી નાજિમેદ.
 હુંખી રહેતે પાસે મીસાલે પીસર,
 બોલાવતે નહીં હું તેને શાહ વગર.
 ઝમાનો એવી રીતે છે બદ મગર,
 ફળો જેના અઝદાહ, ને પાંનો ઝહુર.

સુની એવું હોટોથી શાહના, જેહન,
 નચિન્ત જીવે બન્યો આં જગથી તદન.
 ખુઝર્ગોને લાયક દોઆ બહુ દીધી,
 રેહાઈ તેને ક્યેદથી બે દીધી.
 રહો બવેદાં, સાથે તાબે, ને તખ્ત,
 સદા હર જગે રહો ફતેહમંદ બખ્ત.
 છે ગેતીના શાહો તારા તાબેદાર,
 તારીજ તાબેદારીથી છે નામદાર.
 હવે તારી હરગાહનો છું હું નફર,
 હોવશ બ્યાંખી, ત્યાં તારાં ફરમાનો પર. ૨૬૪૧
 ભરશ નાં હું તારા હુકમ વિન કદમ,
 ફરશ ના, તું દેશે જેખી કંઈ હુકમ.
 કહયું એમ તેંભે, તો બહીઓખી શાહ,
 બેસાડયો સીધા હાથ પર તખ્ત ગાહ.
 કહયું લાગે છે ઝીન્દગી તુને કેમ ?
 ધડો કુલ હશે બોયો મુરશદથી એમ.
 લે આરામ, ફળ બખ્તના ચાખ તું,
 તુને દેવા ચાહુચ તખ્ત તાબ હું.
 દરેક મુલકે તુરાં તને આપુ હાલ,
 ફક્ત તુજમે તુરમાં, છું તું પર ખુશાલ.
 મશંગનો નખીરો, ફરીદુન તુખમ,
 ન થાય એવું, સર ફેરવે તું ન્યાય ગમ.
 મને નાતું લોહીતું, મોહોખ્ખત છે તુજ,
 ન થાય એવું, ભુલે તું નસીહતો મુજ.
 સમજજે તું આં તુચ્છ ગેતી અખર,
 ફેરવતો ના દાંનઈથી ઇન્સાફે સર.

જો સર દાદથી તું ફેરવશે અગર,
 તો કાપશ પિદરની મીસાલે હું સર.
 બદી કરવાથી છોડી બાપે જહાંન,
 ગયો દમમાં અઝદાહના, દોઝબ મેયાંન. ૨૬૪૨
 ધરી દેવોની રાહ, રસમળી, યકીન,
 તથા છોડી યઝદાંને, તુચ્છાકરી દીન.
 માર્યો બેગુનાહ જો સિયાવક્ષ જેવાર,
 ધર્યો તેને મેં યુક્તિઓથી તેવાર.
 મારી રાહ, રસમ, મદીથી, સર બ સર,
 કીનો મારો તેપર લીધો મેં અગર.
 મીસાલે ઇચકાવ તેનું કાપ્યું મેં સર,
 પડ્યો ખાકમાં ઝોર, શકિત વગર.
 ખુને લાલ થઇ દાલી, બાલો સુદેહ,
 ગયો જગથી નાચાર, ને નાઉમેદ.
 રડ્યું કેઇ ઘણું ના તેના પર મુદામ,
 હતાં બદ જો તેના રીવાજો, ને કામ.
 પેલા ઝુલ્મગારોળી ઝોહાક, તૂર,
 કહું છું ખુનીઓજ હતા તે ઝર.
 માર્યો જમ કીનાથી ઝોહાકે યકીન,
 બીબુ, તુરે માર્યો ધરચ પાક દીન.
 ખુદા તર્ફ જો, કે બે શાહોને હસ્ત,
 શું વિટયું તેઓ પર લડઈગાહમાં સખત?
 ફરીદુને પહલવાંની ફેંકી કમંદ,
 દીલેરીથી, યઝદાંના બળથી, ખુલંદ. ૨૬૪૩
 ધર્યો તે સીતમગાર ઝોહાકને,
 નિંચે તખ્તથી નાંખ્યો નાપાકને.

ને ફેંકયો તેને ગાર, ખેંચી ઝખર,
 મુકયો ૧પાહાડ એક બિંધે મસ્તક ઉપર.
 છુટા તેના દુઃખથી પરેઝગારો આમ,
 આવ્યો અંત જંગનો, વખતનો, તમામ.
 વળી જો મિનોચેહેરેથી, દાદગર,
 કે એરચના કીનામાં બાંધી કમર.
 ગયો ચીન, નિકળી ધરાંથી મગર,
 દીલે ગુસ્સા ભર્યો, કીને ભર્યું સર.
 ફતેહમંદ યજઠાંના બળથી ઝખર,
 સીતમગાર તુરનું કીધું જુહું સર.
 છે યજઠાંના એવાંજ ફરમાનો, રાહ,
 કે જે કોઈ કાપે છે સર બેશુનાહ.
 તેનું સર ખીજા કાપે બેબોદે ધાક,
 ને સોંપે તે નાપાક દીલનાને ખાક.
 તું જોજે તેમાનો તુંખી હોય ન બસ,
 જણાયો નથી જેનો કોઈ રહાદરસ.
 દીધો જેહને જવાબ ફોરન તેવાર,
 કે અય ગેતીના દાદગર શહરયાર ! ૨૬૪૪
 હું બાંધીશ તારા હુકમ ઉપર કમર,
 ધરશ ખાક પર તખ્ત પાસે હું સર.
 કમી છું હું તારા ગુલાંમોથી સખ્ત,
 નથી તાજે કોલાહ, નથી માફ તખ્ત.
 મોકળશે ઝમીને તુરાં મુજને ખાસ,
 કરશ તારે માટે દોઆ રખની પાસ.
 હરેક સાલ ચોથઈ હું દેવશ તુરત-
 તું પાસે, હશે જેટલી શક્તિ, કુવત.

થોડે થોડે વખતે હું બાંધી કમર-
 આવી, જોઈશ દીદારે તું તાજવર.
 ચુંમશ હું ઝમીં, પાસે તુજ તખ્તની,
 દોઆ તુજ કરશ તખ્તની બખ્તની.
 અખીર, ને અગર, મુસ્ક, લાવીશ નિસાર,
 ઝમીં ચીની કપડાથી ઢાંકીશ અપાર.
 હવે રાખે છે એક ખાહેશ નફર,
 બુલંદ આય દરબારમાં નામવર.
 કે ફરજ'દો મારાં, ઝનાનો મુદામ,
 તથા બેહેનો મારી, ને ખેસી તમામ.
 મને બક્ષ, કે બાબી લઇને તુરાંન,
 જો મુજ માંગણી ફીક લાગે નિદાન. ૨૬૪૫
 તેની વાતો શાહે જો સમજી શીતાબ,
 દીધો તેની મરજી મુજબનો જવાબ.
 ફર્માવ્યું તો મુનશીબી આવ્યો તે પાસ,
 અખીર, કસ્તુરી, કાગઝો, લાવ્યો ખાસ.
 લખ્યો શાહી પરવાંનો કપડે નિદાન,
 કે ક્યાંની રસમ, શાહી રીતો સમાન.
 ફરીફુંને, તુરને લીધું જેમ તુરાંન,
 આખી તેમ કહ્યું, એથી ઝયાદા નિદાન-
 ન ચાહતો તુજ હીસ્સો આં જગમાં મુદામ,
 ફઃખી, રંકોને, દાદ દેજો તમામ.
 કહ્યું તુર્ત શાહે ખજાનચીની પાસ,
 જા લાવ તાજશાહી, ને સરપાવ ખાસ.
 લાવ્યો તાજ ક્યાંની ખજાનચી સરસ,
 પોશાક, સાંથે સરદારો લાયક રખસ.

ફર્માવ્યું જેથી તાજ મુકયું તે સર,
 છુટો રંજે, શાહ્યા થયો શાહતર.
 તેમજ તેની બેહેનો, ને ખેસી, તમામ,
 હતાં જે કે આધીન તેને મુદામ.
 રત્નાના કીધાં ગેતીના શાહે ખાસ,
 ખુશાળી ભર્યાં તુર્ત જેહનની પાસ. ૨૬૪૬
 ખઝાનોળી લાયકનો હરએક જણ,
 સબવેલાં તાજો, ને સરપાવો પણ-
 મોકળ્યાં, કહ્યું જાઓ જદ્દી મુદામ,
 જેહન સંગ ખુશીથી પોતાને મુકામ.
 આઁયો મુનશી, ફરમાવ્યું જદ્દી અગર,
 ને લજ્યું એક નામુની કપડાં ઊપર.
 જે નવદરના ગોસ્તેહમ ઊપર નિદાંન,
 કે આવે તે ઇઝઝત ભરેલો ઇરાંન.
 દીએ સોંપી જેહનને મુલકો તમામ,
 કરે દીલ ના, થોલે ના કેઈ મુકામ.
 મુરગ ખાંગ દેતી વખત ખાંમદાદ,
 નગારાંના ઉઠ્યા જેહન દવાર નાદ.
 થયો સ્વાર ઘોડે, ને આલ્યો તુરાંન,
 ખુશી ભર્યાં કુલ રાહામાં શાહમાંન.
 પુગો જે વેળા શેહેરે તુરાંન ગમ,
 ચુટી કાઢ્યો કાસીદખી ને'ક કદમ.
 કહ્યું તેને જા ગોસ્તેહમ પાસે હાલ,
 તેની પાસે કહે આંપણો કુલ હેવાલ.
 સમજ્યા એ કાસીદે ૧શાહથી સુખન,
 તો રાહ કાપી ગોયા કે કુંકતો પવન. ૨૬૪૭

પુગો ગોસ્તેહમ પામ તે નેંક ચલન,
 કહયું આંવે છે શાહ કલેથી જેહન.
 ખખર એવી થઇ ગોસ્તેહમને જેવાર,
 ગયો લેવા જેહનને રાહમાં તેવાર.
 સજયું સાડ તુરાં શહરને શીતાખ,
 ખોલાવ્યા ગવઘયા, તંખુરા, શરાખ.
 જેહન આંવે પોતાના શેહેરે નિદાન,
 તો શાહો કદીમતા રેવાઝો સમાન.
 ટાંગ્યા વાવટા રેશમી ચારોગમ,
 વધાવ્યાં ગલી મેહલ્લાએયાં દીરમ.
 અફ્રાસ્યાખના તખ્તે બેઠો તેવાર,
 થયાં સર ઉઘેલાંના ઉંઘથી બીદાર.
 બે હફતા રહ્યો ગોસ્તેહમથી ખુશાલ,
 દીધો તેને સરપાવ, બીચીયાર માલ.
 પછી ગંજની ખુદ્દી બારી કીધી,
 ને ગોસ્તમને મોકળવા ત્યારી કીધી.
 કહયું ગોસ્તેહમને તે સોંપી તમામ,
 કે રે! હોશ, અકલ, બર્યા જંગી મુદામ.
 તું જા લઇ આં કુલ હદયો તે શાહા પાસ,
 ને કેહેજે કે ગેતી પનહ રખથી ખાસ. ૨૬૪૮
 તું શાહ છે, અમો તારા બંદા તમામ,
 હરેક જગ્યે તારા છીમે અમ ગુલામ.
 દોઆ દઇ કબુલ્યું તે ગોસ્તેહમે,
 કે રેહેજે મુરાદ બર્યો, ખુશ, હર સમે.
 ગુઝારી મઝા મઝોજમાં રાત ખાસ,
 ૧તરાઝી બિલી પુતળીઓ તેઓ પાસ.

સેપાહ જેઁચી ખાંમદાદે આસ્માંન પર,
 લપેટી સિયાહ રાતે દાંમન અગર.
 થયો જીન ઊપર સ્વાર ૧શાહ નવદરી,
 રીતે શાહોની, જોઈ નેક રઅખતરી.
 તુરાંથી તે શેહેરે ધરાં તર્ક ખાસ,
 આવી લાગ્યો ખાહદુરોના શાહા પાસ.
 પડી પહલવાંનોને તેની ખખર,
 થયા ત્યાર સાંભા લેવા જલ્દતર.
 ગયો તુસ જંગીઓ સાથે તેવાર,
 દીકું જો દીલેરોએ સર તાજદાર.
 નિચે તુસ ઊતરી, ગયો તેની પાસ,
 ખગલમાં ધરી લીધા બોસાઓ ખાસ.
 ખીબા પહલવાંનો, ને ખાહદુરો ખાસ,
 ગયા એજ રીતે તેઓ તેની પાસ. ૨૬૪૬
 પછી બેઠા ઘોડે તે સહ પહલવાન,
 અને આદ્યા આઝરગોશરપ સમાન.
 પુગો ગોસ્તેહમ અક્સરો સંગ શહર,
 જો જેતીના શાહની તે દરગાહ ઉપર.
 દીલેરોની સંગ આવ્યો દરગાહે ખાસ,
 બની ખ્યાદો દોડ્યો તે દરગાહા પાસ.
 પડી શાહના ચેહેરા ઉપર જો નિગાહ,
 તો ચુંમી અમીન, પાસ તે તખ્તગાહ.
 દીઠો ખુશ ખુશાળી ભર્યો શાહે ન્યાર,
 તો રાખ્યો ખગલમાં ધરી આજે વાર.
 પછી શાહે બેસાડ્યોખી તખ્ત પર,
 પુછી ક્યોજો તુસં, જેહનની ખખર.

કહ્યું જવાબમાં તેણે અય શહરચાર !
 જેહનથી હોઆ, ને છે હુદયો અપાર.
 ન પલ તેની એક યાદ તારી વગર,
 હુકમ પર કમર બંદ બાંધેચ કમર.
 કહ્યું તુર્ત આવરચીને અય જવાંન !
 કે લાવ ખાનું, ને જામ ભર ખેશુમાંન.
 થયા બાઈ ખાનું જો ફરેગ શીતાબ,
 સબબ્યા ગવધ્યા, ત'બુરા, શરાબ. ૨૬૫૦
 સારી રાત વાંસળીઓ, ત'બુરા, લઈ,
 બેઠા સરવે, ખુસરૂને આંશિષો દઈ.
 દેખાડ્યું જો મોંહ પુરશીદે ઝરનિગાર,
 આકાશે ધોયો ગેતીનો અધકાર.
 તો આવીને ગોસ્તેહમે ગંજ ઘણો—
 ગોઠવ્યો, જે મોકળેલો જેહન તણો.
 અને લાવ્યો તે ગેતીના શાહા પાસ,
 ને જોયો જો ખુસરૂએ તે સર્વ ખાસ.
 દીધો કુલ ઇરાંનીને બક્ષી નિહાંન,
 પછી તખ્તે બેઠો તે શાહે જહાંન.
 થયાં સાડ તેના વરખ એમ પસાર,
 બની કુલ જહાં શાહ તણી તાબેદાર.

કયખુસરનું આ જોહાનમાંથી પોતાનું દીલ ઊઠાવી
લેવું અને બીજા લોકોને માટે પોતાની દરબારનાં
દરવાજા બંધ કરવા અને તેનું યજ્ઞદાનની
નજદીક નેચાયશ કરવું.

પુર અન્દીશ શાહનો થયો કીમ્તી બાન,
જોઈ રખની શકિત, ને કામો નિહાન.
કહયું મુલક આબાદ છે હર મુકામ,
કે હિન્દ, ચીનથી, રૂમ, તકનો તમામ.
ને પશ્ચિમથી પુર્વે સુધીનો તમામ,
શું કોહ, દર્યા, ધર્તી, બેચાબાં, મુદામ.
કીધાં પાક મેં સરવે દુશમનથી સખત,
છે મુજનાજ હુકમો, ને મોટર્ધનું તખત. ૨૬૫૧
બની ગેતી બદકારેથી ડર વગર,
ગુઝર્યા છે બહુ દીન મારાં સર ઉપર.
મુરાદોબી થઈ મુજ ખુદાથી કબુલ,
તેમજ દીલ દોડાવ્યું કીના તર્ફ કુલ.
ન થાય એવું, જીવ મુજ ગરૂરી કરે,
ને બદ બ્યાલો, શયેતાની કીનો ધરે.
તો ઝોહાક, જામ, જેવો બદ હું કેહવાઉં,
યા તુર અને સલલમનો સાથી હું થાઉં.
હું એક ગમથી બુન્યાદે કાઉસ અગર,
કીનો, ગર્વ ભર્યાં, તુરાંથી દીગર.
કાઉસ યા અક્રાસ્થાબ સમ બદુગર,
જે કંઈ જોતો સ્વપને ન બુરઈ વગર.

એકાએક બનું રખ તરફ નાસીપાસ.
 ને રોશન આં જીવ નાખુ દહેશતમાં ખાસ.
 જશે મુજથી ચઝદાંનું ખોરેહ ઝળર,
 બે આવીશ હું જીકું, ને મુખર્ધ ઉપર.
 સિયાહ રાહ પછી કરવી પડશે ગુઝર,
 ને પડશે માઝ ખાકમાં તાજ, સર.
 ઝમાનામા રેહેશે માઝ નામ બદ,
 ખુદા પાસે આવશે સરનજમ બદ. ૨૬૫૨
 તખાહ મારા ચેહરાનું ખોરેહ થશે.
 સડી ખાકમાં હાડકાંઓ જશે.
 હુનર ગુમ થશે, તે બદલ નાસીપાસ.
 સિયાહ જીવ થશે પંક્તી દુન્યામાં ખાસ.
 બીજેજ લેશે મુજ તાજને, તખતને,
 પગો નિચે લાવશે મારાં બખતને.
 ખુરૂ રહી જશે નામ મુજ ચાદગાર,
 ગુલાબો થશે ભારી રંજોના, ખાર.
 હવે કીનો લીધો પિદરનો જેવાર,
 ને ગેતી સજ ખુબીઓથી અપાર.
 મેં માર્યો તેને, જેને મારવો હતો,
 હતો મુખર્ધ, ચઝદાંનો શત્રુ થતો.
 ન આખાદો, વિરાં, જગા કોઈ ગમ,
 ન ચાલતો હોય જ્યાં તેગનો મુજ હુકમ.
 ખુઝર્ગો છે ગેતીના, મારા નકર.
 ચાહે તાજ, યા તખતના હો મગર.
 શુકર રખના, જેણે લીધો મરતબો,
 સેતારાની ચાલે કુવત, દબદબો.

દીસે એજ ઠીક, શોધી રસ્તો હું ખાસ,
 અને જાગે ધંધલો યજ્ઞાની પાસ. ૨૬૫૩
 ભલાઈમાં ગુપ્તગુપ્ત હવે તો મગર,
 પ્રીતો કૃતોહમંદ જગનો અગર.
 કે જીવ જાએ લઈ મુજ, અશોને મુકામ,
 જશે આં તખત, તાજ, ક્યાંની તમામ.
 ન પાંમશે વધુ એથી કોઈ નામ પકામ,
 ખુર્ગી, ભલાઈ, ને અયેશો, આરામ.
 જોયા ભેદ જગના, સમજ્યા દરેક,
 શું ઝાહેર, શું છુપા, શું બદકાર, નેક.
 શું હોય કોઈ ખેડુત, યા તાજદાર,
 થવુંચ અંતમા મોત પરથી પસાર.
 કહ્યું શાહે દરબારી ચોપદાર પાસ,
 જેખી કોઈ આવે આં દરબારે ખાસ.
 તેને વાળજે વાતોથી કુલ નરમ,
 કરી સઉથી નરમી, થતો ના ગરમ.
 કહી વાત એટલી તુરત બાગ પાસ,
 આવ્યો રડતો, ખોલી કમરબંદ ખાસ.
 ધોયું સર, ને તન, કાળે બંદગી તલબ,
 અકલના ચેરાગે ધુંડી રાહે રબ.
 પછી પેહેયાં વસ્ત્ર, નવાં ને સુક્રીદ,
 આવ્યો બંદગી કરતો દીલે પુર ભીમીદ. ૨૬૫૪
 ખુશાલ આવ્યો બંદગીની જગ્યાએ ખાસ,
 કહ્યો ભેદ છુપો ખુદા પાક પાસ.
 કહ્યું, પાક જીવથીખી અય પાક તું!
 સરજનારો આતીશ, હવા, ખાક, તું.

નિગેહદાર થઈ મુજ, અકલ દે અપાર,
 બદો, નેંક, સમજવા મને દે વિચાર.
 જીવશ ત્યાં સુધી યાદ તારી કરશ,
 વધારે લલઈમાં હું મારી કરશ.
 ગુનાહ માફ કર મુજ કીધેલા જામર,
 ને મુજ આડી શક્તિનો અટકાવ કર.
 ફેરવ જાન મુજ, જગની જાનગથી,
 ધડો દેનારા રહેવની જાનગથી.
 જેથી ગોયા કાઝિસ, ઝોહાક, જમ,
 કરે લોભ ના મુજ રવાં પર સીતમ.
 જો રાસ્તીનો રહર મુજ ઉપર બંદ થયો,
 તો જુઠું, ને જુઠું, ઝોરેમંદ થયો.
 ફેરવ શક્તિ દેવાની, મુજથી શીતાબ,
 ન થાય જેથી માફ રવાન આં ખરાબ.
 પુગાડજે રવાંન આય, નેકોને ધામ,
 નિગાહ કરજે મુજ પર આં વાતે તમામ. ૨૬૫૫
 ઊભો એક હફતા સુધી રાત દન,
 હતો જીવ ખીજી ગમ, હતું હયાંજ તન.
 રડયો ખુસરૂ હફતાની આંખેર મુદામ.
 ન તાકત રહી રેહવા બંદગીને ધામ.
 દીવસ આઠે બંદગીની જાગ્યાથી ખાસ,
 ગયો, તે ને આવ્યો શાહી તખ્ત પાસ.
 ઈરાંની સેપાહના દીલેરો તમામ,
 અજબ જે થયા શાહના કામે મુદામ.
 લડાઈને દહાડેના તે નામદાર,
 કીધો તે દરેકોએ ન્યારો વિચાર.

ધરાની સરદારોની કયખુસરૂની દરબારના દરવાઝા
બંધ કરવા માટેની પૂછપરછ.

બેઠો તખ્ત પર નામવર શહરયાર,
આવ્યો દરગાહે, દરબારી ચે. પદાર.
ફરમાવ્યું તો પરદાઓ ખોલી દીધા,
સિપાહોને દરગાહમાં દાખલ કીધા.
ગયા તેઓ સરવે કરી હાથ બખ્શ,
સિંહો જેવા, હાંનાઓ, બેસનારા રખશ.
શું ગોઠર્જ, શું તુસ, ગેવે દીલેર,
શું શુરગીં, શું બેઝન, શું રોહાંમ શેર.
જેવા કે શીદુશ, ઝંગબેશાવરાંન,
ફરી બોર્જ, ગોસ્તમ, ને કુલ પહલવાન. ૨૬૫૬
તેને બેતાં કીધું નમન તેની પાસ,
પછી લાગા સઉ ભેદ ખોલવાને ખાસ.
ઓ ! સરદાર, બાહુદુર, વડીલ, શહરયાર,
ઓ હાંનાના હાંના, અને જેહાંનદાર.
કે બ્યારથી તે દાદારે ગેતી કરી,
ફલક કીધું ઉંચે, ઝમીં પાંથરી.
ન તું સમ શહા બેઠો કોઈ તખ્ત પર,
તુંથીજ મોહોર અને તાજ ઝળકે ઝબર.
દીપાવનારો તું બખ્તરો, ઝીન, અરુપ,
મુંબારક રોશન તુંથી ધ્યાઝર ગોશરુપ.
ન ગંજથી તું પુલતો, ન બીક રંજથી,
છે તુજ રંજ વધુ, ગેતીમાં ગંજથી.

અમો કુલ દીલેરો, છિયે તુજ ગુલામ,
 છિયે તારાં દીદારે જીવતા તમામ.
 દીધા સોંપી કુલ શત્રુને તુંએ ખાક,
 નથી કોઈના જગમા તુને હર કે ધાક.
 છે તારાંજ હર મુલક ને ફરોજ ગંજ,
 ધરેય જ્યાં કદમ ત્યાં છે તારીજ રંજ.
 નથી જાણતા કે તું શાહનો વિચાર.
 જમાનામાં કાં બન્યો ગમગી અપાર? ૨૬૫૭
 દીવસ તુજ છે આખવા ફળ જેહાન,
 નથી વખત કરમાવા ગમથી નિદાન.
 જો કોઈ રીતે અમથી દુઃખી હોય શાહ.
 ને તે દુઃખે અમથી થયો હોય ગુનાહ.
 તો કહે અમને, દીલ કર્યે તુજ શાહતર,
 બાળ્યે દીલ અમારૂં, ચહેરો ખુનેતર.
 યા કોઈ છુપી દુશમની રાખેય નિદાન?
 કહે અમને તેખી તું શાહે જહાંન.
 હતા જે કે મરવે શાહ તાજદાર.
 કદર કરતા તખ્તો કોલાહની અપાર.
 જે સર લેતા યા દેતા ત્યાં મુખી એમ,
 કે રાખતા કોલાહ, રાખે ટોપ જંગી જેમ.
 અમોથી કહે જે છુપું હોય મુદામ,
 શોધે તેનો ચારા અમોથી તમામ.

કચખુસરનો ઇરાનના સરદારોને જવાબ.

ખોલ્યો જવાબમાં કિંચ ખુનીયાદ શાહ,
 કે અયે જંગીઓ, ને'ક શોધનારા રાહ.
 નથી મુજને ગેતીમાં હુશમનથી રંજ,
 પરાગન્દે બન્યો નથી કેથે ગંજ.
 હુ'ખી હું નથી કોઈ કામે સેપાહ,
 તમોથી નથી કોઈ જણનો ગુનાહ. ૨૬૫૮
 પિદરનો લીધો કીનો શત્રુથી ગર,
 સજી ગેતી દીન, દાદથી, સર બ સર.
 ન દગ જગ્યા જગમા સિયાહ ખાક પર,
 ન હોય જ્યાં કે માહરાં નગીના, મોહર.
 કરે મ્યાન શમશીરે ત્યારે તમામ,
 કરે શમશીરોની જગે નોંશ જામ.
 કમાનો બદલ વાંઝળીઓ, ને ચંગ,
 કરે જારી મયનોંશી, ને રાગ, રંગ.
 જે આપણને કરવું, તે કીધું નિદાંન,
 અને ખાલી શત્રુથી કીધી જહાંન.
 ઉભો એક હક્તો હું યઝદાંની પાસ-
 હતો, ને'ક ખ્યાલો, અંદેશામા, ખાસ.
 છુપી આરઝુ એક રાખું છું ખાસ,
 જે ચાહું છું ગેતીના યઝદાંની પાસ.
 જવાબ એનો દેશો, કહીશ ખોલી બસ,
 થશે જવાબથી મુજ મુખારક દીવસ.

તમે પેશે ચઢાં સેતાયશ કરો,
 આં ખાહેશ, ખુશી માટે ન્યાંયશ કરો.
 બલી ભુંડી શક્તિ દેનારો છે તે,
 ઘટે તેની બંદગી, જે રાહ દીધે છે. ૨૬૫૬
 ખુશાળી પછી કરજો સરવે નિદાંન,
 બદીથી નિરાળું આં કરજો રવાંન.
 મમજળે ફલક આંધે ના પાયેદાર,
 ઓળખતું નથી પળતો, કે પાળનાર.
 તેતો પાળે છે ઝંઘડ હો યા જવાંન.
 સિતમ, દાદ, તેથીજ નેધયેય નિદાંન.
 તો સઉ પહલવાંનોખી, પાસેથી શાહ—
 આવ્યા ખાહાર, ગમથી હતાં દીલ તળાહ.
 વહા દરબારીને કહે તુર્ત શાહ,
 કે બેસજે તું પરદા પુકે બારગાહ.
 નહીં દેતો આવવા કોઇ મારી પાસ,
 બિગાંના, યા બેરીઓ, હોય મારાં ખાસ.
 આવ્યો રાતે બંદગીની જગ્યાએ ખાસ,
 બોલ્યા હોટો પાળનારા પરવરની પાસ.
 કહ્યું બરતરોથી ઓ બરતર તું છે,
 પવિત્રઈ વધારનારો બેહતર તું છે.
 થજે તું મિનોઈમાં મુજ રાહાબર,
 જો પામું હું પ્રાંની આં જગથી ગુઝર.
 ભુંડઈ પર નથી ઢળ્યું દીલ બેગુમાંન,
 અશોની જગો પાંમીયું છે રવાંન. ૨૬૬૦

વનું ઝાલ અને રસતમને બોલાવી લાવવા
માટે આબુલેસ્તાન જવું.

વિટો એક હફતો, દેખાડયો ન ચહર,
તો થઈ ભારે ચરચા, ને ગડબડ ઝખર.
મળ્યું અંબુમન જંગીઓનું ઝખર,
ખુઝર્ગો, સલાહકારો, ને અકલવર.
શું ગોઠર્જ, શું નવદરી તુખમ તુસ,
થઈ દાદ, બેદાદે, વાતો ખસુસ.
ભલાં મનના શાહોના કામોની સખત,
ખુરી કરણીનાની, ને યઝદાં પરસ્ત.
કીધી વાતો મહિ સરદારોની ધણી,
ખુઝર્ગોની, દાંનાઓ જગના તણી.
કહ્યું ગેવને ખાપે, અથ નેંક ખખત !
સદા તું છે પુજનારો તાબે ને તખત.
ઉઠાવી છે રજ ધરિં માટે અપાર,
ઝમીં, મુદક, ખેશી, તજ વારંવાર.
આબુલ એક સાંમે એવું ભારી કામ,
ધટે તુચ્છ ગણવું ન જેને તમ.મ.
જવું બેધયે છે તુને આબુલ તરફ,
ધટે સ્વાર મોકળવો કાબુલ તરફ.
કહે ઝાલ, અને તેંહમતનને, કે શાહ,
ખુદાથી ફર્યો છે, કીધીચ ગુમ રાહ. ૨૬૬૧
છે બંધ નામદારોથી દરગાહના દર,
ધરી બેઠો છે દેવને સર બ સર.

નમનતઈ, અને ખાહેશો, બહુ કરી,
 ચાહી દાદ તેથી એ વાતો ખરી.
 દીધો જવાબના, બહુ સમજ્યું મગર.
 સિયાહ દીલ દીસે છે, અને તુંદ સર.
 છે ડર, કે એખી ગોયા કાઝિસ શાહ-
 થશે ઝંધો, ફેરવશે દેવ એની રાહ.
 તમો પહલવાંનો, ને દાંના ફરોચ,
 હરેક ટાળવા રંજ, શકિત ધરોચ.
 અકલ પાકના જેખી હોય હાલ પાસ,
 કનોજ, મર્ગ, ને માયે, હમખરના, ખાસ.
 તથા કુલ નજીમીઓ કાબુલ તણાં,
 અને નેંક બુદ્ધિના આબુલ તણાં.
 તમો સાથે લઈ તેને આવો ઈરાન,
 ભરો અનબુમન એક હયાં બેશુમાન.
 કે ચરચા ભરી શાહી થઈ છે અગર,
 બે બંધ કીધાં ખુસરૂએ વાતો, ચહર.
 ધણીખી કરી બેઈ યુકિતઓ હાલ,
 થશે જાલથીજ વાતનો એ નિકાલ. ૨૬૬૨
 સુની વાતો ગોદર્જથી ગેવે જ્યાર,
 ચુંટયા ફૂઓજથી મર્દ ખાહુદુર અપાર.
 વિચારોમાં લીન, ગુસ્સા ભર્યો વરી,
 ઈરાંથી તે સિસ્તાંનની રાહ ધરી.
 આવ્યો જ્યારે તે જાલ ફસ્તમની પાસ,
 કહી અચરતી દીડી, સમજેલી ખાસ.
 કહ્યું જાલ નામીને ગમગીની સાથ,
 કે પડયાચ અમો ભારી આપ્રતને હાથ.

૧કહયું એમ રૂચતમને દાંના હો કોઇ,
 સિતારે શેનાસો, મુબેદોને બેઠ,
 તું કાબુલ, ને ઝાબુલથી, બોલાવી લે,
 કે શહમાં આવે આપણી સંગ જે.
 થયા લેગા સરદારો, મુબેદો ખાસ,
 તથા દાંનાઓ, ને સેતારેશિનામ.
 આલ્યા તેઓ સઘળાઓ રદસ્તાં તરફ,
 કીધાં મોંઢાં ઝાબુલથી ઇરાં તરફ.

કય ખુસરૂનું બીજી મરતખે દરબાર ભરવું અને
 દરબાર ભરવાની બાબતમાં સરદારોનું
 વિવેચન કરવું.

બિલો બંદગીમા શહા સાત રોઝ,
 ઉગ્યો આઠમે રોઝ ડગેતી ફીરોઝ.
 ખોદ્યો પરદો દરબાને દરગાહનો ગર,
 ને શાહ બેઠો તખ્તે ઝરીનની ઊપર. ૨૧૬૩
 તો મુબેદો સંગ પહુલવાંને તમામ,
 ગયા શાહે ગેતીની પાસે મુદામ.
 ઘણાં એક બિલા રહ્યા તેની પાસ,
 ખુઝર્ગો, ને દાંના, સલાહકારો, ખાસ.
 દીઠા ન્યારે શાહે, તો કીધા નેહાલ,
 રીતે ક્યાંની બેસાડ્યા દરબા મીસાલ.
 તો ખુસરૂ પરસ્ત નામદારો મેયાંન,
 ન છોડી અદબ, કે ન બેઠા નિદાંન.

ખોલ્યા લગ કે અય કૃતીં આંસમાં સમાંન,
 જહાંદાર, ઇ-સાફી, રઓશન રવાંન.
 તું બળવાંન છે શાહી ખોરેહનો જે,
 ઝમીંથી સુરજ, રમીન, તક તાર છે.
 અમો સરવે બંદા ઉભેલા છે પાસ,
 ભલા ખ્યાલના સહિ પહલવાનો ખાસ.
 તે એમજ, કે અમથી તારી ખારગાહ,
 થયું શું ? કે અમથી કીધી બંધ રાહ.
 વિટો છે વખત બહુ હવે એ બપર,
 અમારાં છે દીલ રંજીદા પુર ખતર. ૨૬૬૪
 હવે ભેદ જો શહા ખોલે, અને-
 કહે, બંદાઓ થયલા ગુમરાહ કને.
 હશે ગમ જો હયા, તો કરશું ઝમીન,
 કરશું ખાક, કસ્તુરી ચાદર યકીન.
 હશે પાહાડ, ખણ્ણશું તેની બેખ, ખુન,
 દીલે શત્રુ બંજરે ચીરશું ઝખુન.
 અગર એનો ચારો થનો હોય ગંજ,
 તો ગંજો દીરમ માટે જોશે ન રંજ.
 અમો પાસમાં છધએ તુજ ગંજનાં,
 દુઃખી, રડતા, છધયે તારા રંજના.
 દીધો જવાબ શાહે એવો સર બ સર,
 નથી તમ દીલેરોથી હાજત વગર.
 નથી ખ્યાલ દીલ પર કોઈ રંજનો,
 કુવતનો, દીલેરોનો, યા ગંજનો.
 નથી આવનો શત્રુ મુલકમા નઝર,
 પડે જેનો જોવો મને કાંઈ ડર.

છે રોશન દીલે આરજું એક ઝરૂર,
 જે ખાહેશ, ન દીલથી કરી શકતો દૂર.
 તે ખાહેશની રાખુ'ચ હવે હું ઉમીદ,
 સિયાહ રાતથી તે દીવસ તક સુફીદ. ૨૬૬૫
 કહીશ ભેદ, ઇચ્છા જે ફળશે તમામ,
 કરશ ખુલ્લું, જે કે છુપાવ્યું મુદામ.
 ફરે પાછા સરવે ફતેહમંદ શાદ,
 નહીં લાવો દીલ પર અંદેશાની યાદ.
 તો કુલ જ'બી આઝાદ મદોએ ગર,
 દોઆ દર્દમંદ થઈ કીધી તે ઉપર.
 ગયા જ્યારે તેઓ, કે શાહે બેદાર-
 ફરમાવ્યું, તો દરગાહનો પદો તેવાર.
 નાંખી બેઠા દરબાંન દરવાઝા પાસ,
 બની શાહ ફતેહમંદથી નાસીપાસ.
 આંચો શાહ ફરી પાક દાવરની પાસ,
 કીધી આજઝી રહતું માઈની ખાસ.
 કહ્યું અયે ફલકના ધણી સર બ સર,
 દીવાવનારા ઇન્સાફે, નેંકી, મહુર.
 નથી લાલ શાહીથી મુજને, અગર-
 જે, મુજથી તું ચઝઢાં નથી શાઠતર.
 બહું ભુંડું મુજથી થયું હોય કામ,
 તો પણ છેહેસ્તમા દે મને તું મુદામ.

કયખુસરૂનું સરોશ ઇઝદને ખાખમાં જોવું અને
તેની તરફથી પોતાને આ જોહાનમાંથી જવા
માટેની આગાહી મેળવવી.

ઊભો રડતો એમ પાંચ હફતાઓ ખાસ-
હતો તે, ખુદાવંદે ઘરતરની પાસ. ૨૬૬૬
સુતોતો ન રંજથી સિયાહ રાતે શાહ,
મગર સર ઊભો જોઈ આંસુમાને માહ.
સુતો, પણ સુતું ના તેનું ને'ક રવાંન,
અકલનું જે સારી હતું જગ મેયાંન.
તો જોયો એવો ખાખ કે તેને કાંન,
મુંબારક સરૂશ કેહેતો છુપું બયાંન.
કે આ ને'ક સિતારેના, અયે ને'ક બખત!
તે' વાપડ્યો છે ગંજ અહુ, તાજો તખત.
મુરાદ હાલ માંગી, મળી તે તમામ,
જવા જગથી તરફર થયોય જો મુદામ.
તો મળશે જગા પાક દાવરની પાસ,
હવે સિયાહ ગેતીમા ચાલતો ન ખાસ.
ચાહે ગંજ બક્ષીશ, લાયકને કર,
દે જગ ફાંની સોંપી બીજા કોઈ પર.
તવંગર થશે તું, ફકીરોને ગર-
ને તુજ માણસોને તવાજશે - ઝખર.
થશે જગથી બેદારી નાખુદ છેક,
તો ઝાહિર, ને બાતીન, થશે સર્વ એક.
બલાના તે પંજથી રહેશે નિડર,
જે અઝહાડના મોંમાંથી છુટશે અગર, ૨૬૬૭

ઉઠાવી તું માટે જેણે રંજ અતી,
 સમજ કે તે રંજ ગંજ માટે હતી.
 દેજે લાયકોને, જો બખ્શે તું માલ,
 કારણ કે હયાં અયાદા ન રહેશે તું હાલ.
 ચુંટી કાઢજે શાહુ એવો તખ્ત પર,
 કીડીખી ઝમો પર જેથી રહે નિડર.
 જો બક્ષી આં જગ, તો ન લેતો આરામ,
 જવાનો આવ્યો છે વખત તુંજ તમામ.
 ખાહાર આવશે લોહારપથી એમ હૂનર,
 તેને દેજે તુજ શાહી, તખ્તો, ઇકમર.
 જગા માંગા તેં જે કરીખ કીરહેગાર,
 વગર મોંતે થા ત્યાં જવા તું તૈયાર.
 ઘણી ચીજો છાંણી કહી તેની પાસ,
 ખુશી આં ખબરથી તેને આવી ખાસ.
 ઉઠ્યો ખાખથી દુઃખી થયલો અગર,
 જગા ભકિતની જોઈ પસીનાથી તર.
 રડ્યો ખુબ મોંઢાં ને મેલી ઝમીન,
 અને કીધી ચઝદાં ઉપર આફરીન.
 બોલ્યો એમ ઝડપથી જવશ જો મુદામ,
 મુરાદે દીલી રખથી પાંમશ તમામ. ૨૬૬૮
 આવી ત્યાંથી બેઠો શાહી તખ્ત પર,
 ને એક જામો, હાથો લાગેલા વગર-
 નો પેહેરી, બેઠો હાથી દાંતોને તખ્ત,
 હતો શાહુ વગર તાજ, સાંકળ, તે વખત.

ઝાલ અને રસતમનું કયખુસરૂની નઝદીક આવી
પહોંચવું અને તેને શીખામણ આપવી.

કે છ હફતે રસતમ, અને ઝાલ, ખાસ,
આવ્યા ગમગીં દીલથી બનીને નિરાસ.
ખખર થઈ ધરિંનીઓને તેની ખાસ,
ગયા સરવે ઝખ્ખી દીલે તેની પાસ.
પડ્યા આવતા ઝાલ, રસતમ, નઝર,
તથા મુખેદોખી ઘણું પુર હુંનર.
હતા તુખમે ઝરઅરપના જે મુદામ,
જવા સાંભા, ઘોડાઓ માર્યા તમામ.
ઝરીન જોડાના નામદારો તમામ,
ગયા ઝુડો કાવ્યાંની લઈને મુદામ.
પુગો તહમતન પાસે, ગોદર્જ ગર,
તો પાપણથી આંમુ પડ્યાં મોહ ઉપર.
સંપાહ માખી ગઈ ઝર્દ ચેહરે મુદામ,
દીલે ઝખ્ખી ખુસરૂથી દર્દી તમામ.
કહયું ઝાલ, અને તેહંમતનને, કે શાહ,
એહરીમનની વાતે થયોચ શુભ રાહ. ૨૬૬૬
સંપાહથી ભરી રહે છે દરગાહ તદન,
મગર કોઈ ન જોતું તેને રાત દન.
આં હફતામાં દરબારના જ્યારે બાર—
ઝિઘડશે, કે મળશું તેને જઈ તેવાર.
હવે તે નથી ખુસરૂ, અય પહલવાંન!
દીઠો તો તુએ શાદ રઓશન રવાંન.

થયું વાંકું, ઝિંચું સરવ સમ બદન,
 ગુલાબ લાલે ધર્યો, રમેદીરંગ તદન.
 ન માઅલુમ કે લાગી ચેહેરે બદ નઝર,
 આં કરમાયો સાથી ગુલાબી ચહર?
 થયું શું સિયાહ, બખ્તે ધરિનેયાંન?
 યા શાહના સિતારાથી આવ્યું ઝેયાંન?
 યાતો પાક ચઝદાંનો છે એને ડર?
 કે બન્યું છે ગમગીં એનું એમ જીગર?
 મગર દેવે ફેરવી હશે એની રાહ,
 તો બસ બહો ગેતીને કીધી તબાહ.
 તો કહે એમ તેઓને દીલેર ઝાલઝર,
 ધરાયો હશે તખ્તથી શાહ અગર.
 સુખો સાથે હોય છે દુઃખોળી ઝરર,
 કબી શાદગી તો કબી ગમથી પૂર. ૨૬૭૦
 ન થાય ગમગીં એટલા તમે દીલ મેયાન,
 બનેચ રંજદા, ગમથી ખુશહાલ બન.
 કે નસીહતો સમજવી દેશું અનેક,
 શિખામણથી કરશું સિતારાબી નેક.
 પછી જેજે આવ્યા હતા કોઈ રાહ,
 ઉતાવળથી આદ્યા તેઓ ખારગાહ.
 ખુદયો પરદો દરવાઝાનો તુર્ત હાલ,
 અંદાજાથી લીધા તેઓને ખુશાલ.
 શું દસ્તાં, કે શું રસતમે શીઘલિતન,
 શું ગોદર્ઝ, શું તુસ, તે અંબુમન.
 શું ગુરગીં, શું ગોસ્તેહમ ખીઝન મુદામ,
 હતા ગયલા પહલવાંનો સંગ જે તમામ.

દીઠો શાહે, દસ્તાંનો ચેહેરો આખાદ,
 ને પરદાથી સાંભળ્યો શીલતનનો સાદ.
 ઊઠ્યો તખ્તથી અદેશામાં ઝખર,
 ધરી હાથ પુછી વતનની ખખર.
 હતા જે કે દાંનાવો ઝાખુલ તણાં,
 કે દમખર, કનોઝના, ને કાખુલ તણાં.
 ખખર પુછી એકકનો, આપીને માન,
 બેસાડ્યા ખુઝર્ગોની રીતી સમાન. ૨૬૭૧
 તથા જે હતા કોઈ કે ઈરાંનેયાંન,
 દીધી તેને પદવી લીયાકત સમાન.
 કીધી એક પછી એક, તે પાસે નમાઝ,
 દરેક પહુલવાંનોએ ગરદનપ્રરાઝ.
 દોઆ બહુ તે પર લાગો કરવાને ઝાલ,
 કે રહો શાદ, બ્યાં તક છે માહો, ને સાલ.
 મનુચેહેરના વખતથી લઈ કોખાદ,
 કે રાખ્યે છે જે નામદારોની યાદ.
 તેહમારૂપ તણાં ઝવથી તે કચકાઊસ,
 ખુઝર્ગો, કદમ નેંઠ શાહો, ખસુસ.
 સેયાવક્ષ, ગોયા મારૂ ફરઝંદ હતો,
 ઊચો, દબદબાનો, ખુરેહમંદ હતો.
 મગર જોયો એવો ન કોઈ અકલમંદ,
 એવો નામવર, ને ખુદઈ તુરમંદ.
 અમર તુજની આં શાહી આખાદ રહો,
 ફતેહ, કીર્તિ, ડાહપણુ, ભરી દાદ રહો.
 ફર્યો દાદ ખાતર તું ગેતી તમામ,
 આવ્યો પાછો ખુશ થઈ, ફતેહમંદ મુદામ.

ન રજ તારા પગની, એવો શાહા કોય ?
 ઝહર કેણુ ? તુજ નામે અમૃત ન હોય ? ૨૬૭૨
 ઘણીજ એક સમજ છે માંડી ખખર,
 આંચો છું દોડી તે ખખરથી ઝખર.
 કહીયે વાત લેદી ઇંસાં શાહા પાસ,
 ઘટે નહીં કે રાખ્યે છુપો લેદ ખાસ.
 કે દાંનીશવરો, ને સીતારે શનાસ,
 હરેક મુલકથી, છે પ્રવીણ જેઓ ખાસ.
 કનોજ, મર્ગ, ને માયે, દમ્મર, તણાં,
 આચાચ હિંદી કુંડળીઓ લધનિ ઘણાં.
 એમજ કે જુએ લેદ અસ્માનથી,
 તજ શાહે કાં મેહેર ઇંસાંથી ?
 આંચો કોઈ ઇંસાંથી, કે શાહ, ફીરોઝ-
 કહે છે, કે દરબારી, પરદાને રોઝ.
 ન ઉંચકે, પોતા પાસથી ચોપદાર,
 ને અમથી છુપાવે છે મોંહુ શહર્યાર.
 ઇંસાંનોઓના દુઃખે મીસ્લે રઓકાખ,
 હું આંચો દોડી ગોચા ફીશ્તીએ આખ.
 એમજ કે પુછું તુને શાહે જહાંન,
 જે રાખીચ તુએ ચીઝ છુપી નિહાંન.
 બને ત્રણ ચીઝોથી દરેક કામ નેંક,
 શાહી તખ્ત આબાદ છે જેથી છેક. ૨૬૭૩
 નરો જંગીથી, ગંજ, રંજથી, ઝખર,
 રીતી સંપ, કુસંપની, નથી એ વગર.
 ન ચોથું, અમે કરશું રખની સેપાશ,
 દીવસ રાત તેનીજ કરશું નેયાશ.

છે બંદાની દાદો સમજનારો તે,
 સિતમગારોનેથી છે વાળનારો તે.
 ગરીબોને દધશું ચીજો બેશુમાર,
 થયું શું? અગર હોશે કર્મતી અપાર.
 કહી કરશે જે તારૂં રોશન રવાન,
 અકલ કરશે લેજાનું બખતર નિદાન.

ઝાલને ક્યપુસડનો જવાબ.

સુની ઝાલની વાતો ખુસડચો જ્યાર,
 દીધો જવાબ દાંનાઈ ભર્યો તેવાર.
 કહ્યું મર્દ અથ પાકીઆ મગ્ગ છેક,
 તારા કુલ વિચારો, ને વાતો, છે નેક.
 મનુચેહેરના વખતથી આજ વેર,
 રહ્યો છે તું નેક ખ્યાલનો પુર મેહેર.
 તેમજ નામેવર રૂસતમે ફીઈલતન,
 છે સ્થંભ કયાંનીનો, લાડકો અંબુમન.
 હતો તે સિયાવક્ષને પાળનાર ખાસ,
 હતો નેંકી તે સાથે કરનાર ખાસ. ૨૬૭૪
 દીઠો ગુર્જ જે લશ્કરે તેનો ગર,
 સીનો, ટોપ, સિંહ જેવી ગરદન, અખર.
 કીધી ના વધુ જંગ ચાલતા થયા,
 કમાં, તિરો, જંગલમા ફેંકી ગયા.
 હતો મુજ વડીલ પાસે, એજ કીનાવર,
 સુખારક વઝીરના જેવોજ રાહાખર.

કરૂ તાહરી ઝેંહેમતો પાછી ને યાદ,
 તો રહે તાઝી મુજ વાતોળી સો ઓલાદ.
 બલી ચાલની તારી તેહકીક થાય,
 તો આં સીફત તારી નકામી ગણાય.
 ખીબું મારાં કામો વિષે પૂછયું તે,
 ને મુજ હઃખ, ને દરખારી હુકમોનું જે.
 કહું છું તે વાતો ખધી તુને આય,
 કે જેથી તું હર વાતે વાકેફ થાય.
 ધરાવું છું ખાહેશ યઝદાંથી એક,
 કીધી છે અકારી આં ગેતીને છંક.
 ઉભો હાલ રહી પાંચ હફતાથી ખાસ,
 ને ચાહું છું રહેતુમાં દાવરની પાસ.
 કે કર માફ મુજથી બનેલા ગુનાહ,
 ને કર મારો રોશન, સિયાહ થયલો માહ. ૨૬૭૫
 ઊઠાવી લે જગ ફાંનીથી બેગુમાન,
 ન રહે જગમાં મુજ રંજો દર્દોનું ખ્યાન.
 ન થાય એવું રાસ્તી તજ દરિ અગર,
 ફરે આગલા શાહો સમ માફ સર.
 મુરાદો જે માંગી, મળી તે તરત,
 ઘટે કરવી તૈયારી, આવ્યો વખત.
 લાગી આંખ મુજ ખાંમદાદે જેવાર,
 મુબારક સરૂશ આવ્યો રખથી તેવાર.
 કે કર ત્યારી, આવ્યો જવાનો અછયામ,
 ઉબાગરા, ને રંજોનો આવ્યો અન્નામ.
 આવ્યોચ અંત મુજ ખારગાહનો ઘણો,
 ઇકમર તોળે, તખત, ફરોજના ગમ તણો.

ઝાલનું કયખુસરને ઠપકો આપવું.

દીલે ગમગીં શાહ માટે પેહેલવાં થયા,
 બની ગુમરાહો, અજબ થઈ ગયા.
 સુની વાત ગુસ્સે થયો ઝાલઝર,
 સરદ હાય ખેંચી જીગરથી ઝખર.
 ને કીધો ઇરાં અંબુમન તફ ચહર,
 પડ્યો પાહાડ ગમનો તેના દીલ ઉપર.
 ઇરાંનીઓને કહે નથી ઠીક વિચાર,
 નથી અકલ લેનાંમા એને લગાર. ૨૬૭૬
 કસ્યો જ્યારથી મેં કમરખંદ કમર,
 ઉભોય તખ્તે ક્યાંની કણું થઈ નફર.
 નથી જોયો એમ કેહેતો કેઇ તાજવર,
 ન ઠાંકવું ઘટે, જો એ જોલ્યો મગર.
 ન મલતા થવું જોઇયે એ વાત પર,
 એવીજ વાતો જો એ કુરે છે અગર.
 એનો સાથી બન્યો હશે દેવ ગર,
 ફર્યું છે જેથી રાહે યઝદાંથી સર.
 ફરીદુન ને હોશંગ યઝદાં પરસ્ત,
 એવી વાતો હરગેઝ ધરીતી ન દસ્ત.
 કહીશ હું દરેક રાસ્તી એગુમાં,
 ભલે આવે મુજ જાન પરથી એયાં.
 દીધો જવાબ ઇરાંનીઓએ ફરી,
 ન પક્યાંનીમા વાત એવી કેઇએ કરી.

થશું એક, જે કેહેશે તું નઝદીકે શાહ,
 ન થાવ એવું, તે ગુમ કરે રસ્મ રાહ.
 સુની વાત એ, ઝાલ ઊઠ્યો તેવાર,
 કહ્યું કે એ સાચા, સખી શહરચાર.
 સમજ દાંના, ઘુઢાની, વાતો શીતાળ,
 જણાવિ જ્યાલ ઉલટા, ન દેતો જવાળ. ૨૬૭૭
 છે રાસ્તીની વાતોજ કડવી, મગર-
 છે કડવાંથી, નુકસાંનનો બંધ દર.
 થવું જોઇયે મારેથી દુઃખી ન પાસ,
 કહું છું જે રાસ્તી અંબુમનની પાસ.
 જનમ્યો તું માદરથી તુરાં ઝમીન,
 ઊછર્યો છે આરામે ત્યાં તું યકીન.
 નખીરો તું એક ગમ અક્રાસ્યાળથી,
 જે જોતો ન વિન જાહુ કંઈ ખાળથી.
 ઝઉસ જેવો નિર્દય નેયાંગાં દીગર,
 ગુસ્સા ભર્યા મોહનો, દીલે ચારાગર.
 હતું તેતું પુર્વેથી પશ્ચિમ રાજ,
 ખુઝર્ગી, ને શાહી કમરબંદ, તાજ.
 ફલક પાર કરવા તણી રાખી આસ,
 સિતારાની ચાલોની કરવા તપાસ.
 દીધો બોધ બહુ તે ઉપર મેં નિદાંન,
 એવીજ વાતો કડવી કહી જે ગુમાંન.
 સુનો વાતો બહુ, કંઈ નફોના ના કર્યો,
 ભર્યો દદોં ગમ તેનાથી હું ફર્યો.
 ચઢ્યો જ્યારે તે તો પડ્યો ઉંધો ખાક,
 બખશ્યો તેનો જાન યઝદાંએ પાક. ૨૬૭૮

બની રબથી લાચર પાછો ફર્યો,
 કીના ભયાં સરથી, દીલે ડર ભર્યો.
 ગયો તુંળી ૧૧મશીરકશો સાહજાર,
 રઝીરેહદાર ગાવ ગુર્જના લઈ સવાર.
 થયો મસ્ત સિંહ જેવો લડવા તૈયાર,
 સજાવ્યું તે ખારઝમનું જંગલ અપાર.
 ગયો દોડી તું ફઝોજથી, કરવા જંગ,
 પેચાદો બની, સાંમે જંગી પશંગ.
 ફતેહમંદ તું પર થતે જો શીતાબ,
 તો ધસ્તે ઇરાં ઉપર અફરાસીયાબ.
 ઝનો બચ્ચાં ઇરાંનીઓના મગર,
 ન રહેતે, ન કસ્તે કીને કોઇ કમર.
 કીધો છુટકો તેનાથી યઝદાંએ ધાર,
 કરી મેહર ઇચ્છા કીધી તારી પાર.
 માર્યો એવાને જે હતો પુર ગહીરાસ,
 ને ગેતીના રબથી હતો નાસીપાસ.
 કહ્યું એમ હતો વખત આરામનો,
 લીખાસો, ને બક્ષીશો, ને જામનો.
 હતા રંજે આસુદા શાહા ને સેપાહ,
 કરવા જાન ખુશ કંઈક સાલો, ને માહ. ૨૬૭૬
 થયું કામે ઇરાં ફરી તંગ ઝર,
 વધુ તેથીળી દીલ થયાં દર્દે પૂર.
 તણ હાલમાં રાહ તુંએ ઇઝદી,
 ને જઈ ઉલટો, પકડી છે રાહો બદી.
 થશે તન બદીથી ન તુજ લાભમંદ,
 ન આવશે એ ગેતીના રબને પસંદ.

હશે અય શહા જે તારો એજ ખ્યાલ,
 તો ના માનશે તુજ હુકમ કોઈ હાલ.
 પશેમાં થશે તું એ વાતે નિદાન,
 વિચારી, ન દેવોનું કરમાન માન.
 એમજ ધરશે દેવોનો રસ્તો અગર,
 તો કાપશે ખોરેહ તારૂ જગ દાદગર.
 થશે દુઃખ લરેલો, બદન પુર ગુનાહ,
 પછી તુને ગણશે નહીં કોઈ શાહ.
 પનાહ જે ખુદાની, પનાહ રખની ધર,
 કે છે તેજ રહેતુમાં નેંકી ઊપર.
 સમજશે ન કુલ બોધ મારો જે ખાસ,
 ને બદ કરતુકી દેવની કરશે આસ.
 તો રહેશે ન આશીષો, રહેશે ન બખત,
 ન દબદબો શાહી, ન તાજે, ન તખત. ૨૬૮૦
 અકલ તારો જીવનો થજો રાહાબર,
 હજી રાહા લેવી છે આગળ અબર.
 થજો અકલમંદ, ને ફતોહમંદ વિચાર,
 રહો પાક રાહ મગ્જ કાયમ અપાર.
 આવ્યો છેડો દસ્તાંની વાતે જોવાર,
 તો બોલ્યા મુખન પહલવાં કુલ તેવાર.
 છિયે એક અમો અઝકીની વાત પર,
 નહીં જોઈયે બંધ કરવો રાસ્તીનો દર.

ઝાલના ઇપકાનો કયખુસરનો જવાબ.

મુની ઝાલની વાતો ખુસરુએ જ્યાર,
 તો દમ માર્યો, ગુસ્સે બની થોડી વાર.
 વિચારી કહ્યું રે! ઝો દાંનાવ ઝાલ.
 ગુઝાર્યાં તે મહીમાં ખીશ્યાર સાલ.
 કહું અંબુમનમાં હું વાંકુ અગર,
 બહી મુજ કરે ના પસંદ દાદગર.
 ખીજું એકે રૂસતમ થશે દર્દમંદ,
 જેના દુઃખે ઇશં પર આતરશે રૂગઝંદ.
 ખીજું એ, ગણું તેની રંજને અગર,
 તો ગંજથી તેના બહુ વધે નામવર.
 કીધું હાલ મુજ સાંભે પોતે બદન,
 ન ઊંઘ ભુખ હતી દુશમનોને તદન. ૨૬૮૧
 ખુખી ભર્યા દેવશ જવાબો તમામ,
 ન તોડશ ખુરી વાતે દીલને મુદામ.
 બોલ્યો એમ ખુસરુ પુકારીને સખત,
 કે અય સરફરાજો, ને ખીદાર બખત!
 મુની છે મેં કુલ વાતો દસ્તાની ખાસ,
 કે જે તેણે કીધી આં ટોળાની પાસ.
 કહ્યું જગના સાહેબ ચઢાંથી હું,
 કે દેવોની રાહ હુકમથી દૂર છું.
 ખુદા તર્ફ છે જન મારો અગર,
 તેનેજ બોલ્યો મુજ દર્દનો ચારાગર.
 કે રોશન દીલે મુજ દીઠી આં જેહાંન,
 બદીથી રહેચ જેની, બખતર નિદાંન.

પછી ઝાલને કહે, કે તુન્દી ન કર,
 ઘટે છે સુખન કેહેવા અંદાઝસર.
 અવલ તેં કહ્યું એમ અવલાદે તૂર,
 જનમ્યો ન બીદાર, દાંના ઝરૂર.
 છું હું પાદશાહ સિયાવક્ષનો પીસર,
 છું બાહોશ કયાંની તુખમ તાજવર.
 નબીરો છું, કયકાઝિસે તાજદાર,
 જે દાના, કદમ નેક, દીલનો બીદર. ૨૬૮૨
 તેમજ માંથીબી તુખમે અફરાસેયાબ,
 જેના ખઓફથી શુમ હતાં ખાવું, ખાખ.
 નબીરો ફરીદુન, પશંગનો પીસર,
 નથી શર્મ સુજને એ તુખમોથી ગર.
 ઇરાંની સિંહો દર્યાના આબથી,
 ન તન ધોતા ખઓફે અફ્રાસ્યાબથી.
 બીજું એકે કાઝિસે કીધું વિમાન,
 ઉઠાવ્યું શાહીથી વધું સર નિદાન.
 તે બાણ કે બતાવા વધુ ડાહપણો,
 ન ઠપકો ઘટે શાહ ઉપર કોઈ તણો.
 હવે જો કીનો મેં પીદરનો લીધો,
 અમાનો ખુબીથી સબવી દીધો.
 તેને માર્યો, કીનો હતો જેનો અયાદ,
 ને જગમાં હતાં જેથી જુદમો ખેદાદ.
 રહ્યું કંઈ ન કરવું મને આં જહાન,
 ન કોઈ શાહ રહ્યો બદ તુખમનો નિદાન.
 જે વેળા કે આવશે વિચારો ઘણાં,
 આં શાહીના, દવલતના, સત્તા તણાં.

તો રાહ લુટ્યા જે રીતે કાઝિસ જમ,
 બને ગુમ મુજ મરતબો તેઓ સમ. ૨૬૮૩
 કે ઝોહાક નાપાક ને જંગી તુર,
 જેના ઝુંઝમે ગેતી ધરાઈતી પુર.
 ડરૂય કે જશે દહાડા મુજના ભરઈ,
 તો એમજ જશે દોઝખે મુજને લઈ.
 બીજી તે કહ્યું એમ શીદેહ સંગ જંગ-
 કીધી મેં, જે ગોયા દેલાવર રનેહંગ.
 ઈરાનીમા ભેયો એવો ના સવાર,
 જે મયદાં ને જંગ મારે ઘોડો તેવાર.
 ને તનહાં તેથી આવે કરવાને જંગ,
 જે આવતો તો ટકતો નહીં તેની સંગ.
 થયો હોતો જંગે પશંગમા તે ખવાર,
 જેથી પડ્યો ઈસ તરફથી હું બાહાર.
 ખુરેહ હોય ચઢાંતું જે કોઈ પર,
 તથા હોય સિતારો ઝગકતો અગર.
 થયા પાંચ હફતા દિવસ, રાત, ખાસ,
 કંઈ છું જે હોટોને ખોલી સેપાસ.
 એમજ કે ખુદા પાક જગનો, અરે !
 સિયાહ જગના ગમથી મને દુર કરે.
 ધરાયો છું તખ્તો સેપાહ ભારીથી,
 જવા આહ્યું છે દુઃખ, બેખમદારીથી. ૨૬૮૪
 મુબારક અરે સાંમના ઝઈફ ઝાલ !
 કહેચ મુજ ઊપર દેવે નાંખી છે બલ ?
 ને પ્રયો છું આડી, ને અંધારી, રાહ,
 રવાંત આં કમિનું, ને છે દીલ સિયાહ.

હતે દેવે જો દીલ ફેરવ્યું આં રાહ,
 તોં અત્યારે કરતે સેપાહ બહુ તબાહ.
 દુઃખી કરતે સરદારોના જીવ જખુન,
 દીલેરોને પાતે તેના દીલનું ખુન.
 તુખમ ખેડુતોની, હતે કાપી ખાસ,
 કઠી કરતે ખેદાદની ના તપાસ.
 અવસ્તા જોતે મુજથી આતશ ઉપર,
 ન નેકીનો શિખ દેતે માફ જગર.
 દુખાડતે હું આતીશકદાહોને આખ,
 દુઃખવલે મુખેદોના તનને શીતાખ.
 હું દુર છુરી ખાસ્યતોથી હું જેવાર,
 ધડ્ય રાહ મિનોઈની ત્યારેજ અપાર.
 હો મુજ કામ જાણો, આં મઝદારનું,
 ન ફરમાને દેવો, કે મુરખાઈનું.
 ન જાણું, મને તેં કહ્યું જેજે હાલ, ૨૬૮૫
 શું જોશે બદી તું પોતા પર ઓ જાલ ?
 ન જાણું ખોરેહુમંદ ૧તવાંના થકી,
 શું વિટશે ખુશ આં જમાંના થકી.

ઝાલનું કયખુસરૂ પાસે માંફ માંગવું.

મુની જાલે એ વાતો, ડર્યો જખર,
 કરી શક્યો ના તેના મોંહ ગમ નજર.
 રડી ખુબ, ઉઠ્યો તુરત તે મગર,
 કહ્યું શાહ ઓ યઝદાં પરસ્ત તાજવર !

થઈય મુજથી તુન્દી, ને મુરખાઈ છેક,
 તું છે પાક મઝદાર ડહપણનો નેક.
 ઘટે છે કે બહે તું મારો ગુનાહ,
 કીધી ગુમ અગર દેવે બે મારી રાહ.
 હતું એમ કે વાતો એવી કોઈએ જેહાંન,
 કીધી ના હતી નાના મોટાં મેયાંન.
 હવેજ બાણું કે રાહ છે યઝદાનની,
 નથી રાહ બદીની, કે શયતાનની.
 હજાર એકથી છે વધુ મુજ ઊમર,
 નેખાંધીય હરેક શાહો સાંમે કમર.
 નથી જોયો શાહોમાં, રાહ એવી ખાસ,
 જે શોધતો મહર, માહના, દાદાર પાસ.
 ન ખુસરૂથી ચાહતો જુદો હું થવા,
 દે નેંક અકલ મુજ, જીવ સિયાહની ધવા. ૨૬૮૬
 વધુ રંજીદા કામ આં શાહતું ખાસ,
 છે ઈરાંની હર નેંક ખાહોની પાસ.
 કે રાખ્યે જુદાઈની ખાહેશ અગર,
 આવા નેંક ઈન્સાફી શાહથી ઝખર.
 છે મુરશદ હવે મારો ખુસરૂ ઝર,
 બદી કુલ ઝમાનાની રહો તેથી ફર.
 સુની ઝાલની વાતો શાહે ખુલંદ,
 પડ્યો પસ્તાવો નેંક ખાહનો પસંદ.
 ધર્યો હાથમાં હાથ લંખાવી ખાસ,
 બેસાડ્યો તેને તખ્ત, લઈ પોતા પાસ.
 બે બાણું તેના શખ્દો, માયા વગર,
 કહયાતા ના શાહ પાસે ખુરશીદ ચહર.

કય ખુસરુનું ધરાનના સરદારને નસીહત કરવું.

પછી શાહા બોલ્યો એવું ઝાલ પાસ,
 કે બાપો કમરને હવે સર્વે ખાસ.
 કે રસતમ, ને તું, ગેવ, ગોદર્જ, તુસ,
 બીજા સર્વે નામી દીલેરા ખસુસ.
 કરો છાવણી શેહેરની બહાર જઇ,
 કે જંગલમાં ઝુંડો મુબારકબી લઇ.
 જેથી હોય સરાપરદા, તંબુ, તે લઇ,
 કરો જગ્યા બેઠકની જંગલમાં જઇ. ૨૬૮૭
 ખુઝર્ગોના ઝુંડા, ને હાથી, સેપાહ-
 થી, રોશન કરો ખુશ એક બઝમગાહ.
 કહ્યું શાહે તેમ કીધું રસતમે ત્યાર,
 જગાથી ગયા તંબુઓ લઇ બહાર.
 કે મયદાને પડ્યા ધરાંની મુદામ,
 કમર બાંધી દરમાંનો ઉપર તમામ.
 હતા તંબુ એકથી બીજે કોહ ઝમીન,
 મુફેદ, કાળા, આસ્માંની, પીળા, રંગીન.
 હતો ઝુંડો કાવેયાંની તે દરમેયાંન,
 બહુ, પીળી, રાતી, બની જેથી જેહાંન.
 હતો ઝાલનો તંબુ નઝદીક શાહ,
 કે ખેચેલો મયેદાને પેશે સેપાહ.
 હતો ઝાલી ગમ રસતમે પહલવાંન,
 ને કાબુલી ખુઝર્ગો રઝોશન રવાંન.
 હરોલે હતા ગેવ, ગોદર્જ, તુસ,
 બીજા બાહુદરો શુરગી, બીઝન, ખસુસ.

કે શાપુર સંગ ગોસ્તેહમ પીઠ પર,
 ખુઝર્ગો, હતા જે તેઓ સંગ અગર.
 ઝરીન તખ્ત પર શહેનશાહ બેઠો નેક,
 ધરી ગાવ પચકર શુરઝ હાથ એક. ૨૬૮૮
 હતા શાહને એક હાથ ફીલતન ને ઝાલ,
 ગોયા મસ્ત હાથી, ને સિંહો, વિકાલ.
 બીજે હાથ ગોઢર્જ, અને ગેવ, તુસ,
 શું શુરગીં, શું ફરહાદ, શાપુર, ખમુસ.
 ધરી સહ્યે શાહના તે ચેહરે નિગાહ,
 એમજ કે શું દેચ હુકમ કામે સિપાહ.
 પુકારીને બોલ્યો તુરત શહરયાર,
 કે અય જંગી મદો, અને નામદાર!
 જે કોઇ કે વિચારો, ને હાહપણ ધરેચ,
 તે જાણેચ, કે બદ, ને'ક, સરવે મરેચ.
 જવુ'ચ પાંચ ત્રણની જહાંથી તમામ,
 તો ગમ, દુઃખ, અને રંજ કરવો શું કામ?
 વધુ ના રહ્યું હોશે ગેતીમાં કોય,
 જેને રાખી મરવાની ઇચ્છા ન હોય.
 થશે પીઠ ગરદન બે વાંકી તદન,
 ન મુઠ્ઠીમાં રહેશે સિવાયે પવન.
 તથા થઈ જશે ભારી બે તારા કાંન,
 બદન, હોશ, રેહેશે નહીં એક સાંન.
 ન ચાલશે પગે, જોશે આંખે ન આય,
 તો કેહેશે ખુલંદ આવાજે યા ખુદાય. ૨૬૮૯
 નહીં થાલ લે જદ્દી તેડી તું પાસ,
 સિયાહ ગેતીથી હું ધરાયો છું ખાસ.

સત્તા સાથે જાવું લાવું છે મગર,
 ગુઝરવું નહીં જોઈયે સત્તા વગર.
 ધલાજ આપણાં હાથોમાં છે હજુર,
 નહીં તો એવઝ બદ બદીનો છે પુર.
 ડરી રહેજો સહ પાક રખથી મગર,
 લડસે ન રહેતા સિયાહુ ખાક પર.
 દીવસ થાય છે એ બધા પર પસાર,
 જમાનો ગણેય આપણો દમ અપાર.
 કે શાહે હુશંગથી તે કાઝિસ શાહ,
 હતા દબદબા સાથે તખ્તો કોલાહ.
 રહ્યું ગેતીમાં ના સિવા તેના નામ,
 મુવેલાંના વાંચતું નથી કોઈ પયામ.
 નગુણા હતા તેઓમાંથી અનેક,
 બદીના જે બદલાથી ધુજતા દરેક.
 તેવોજ છું હુંબી એક બદો મગર,
 હા, છું રંજોનો ખેંચનારો ઝખર.
 ઘણી રંજ વેઠી, ને કીધી કુશેશ,
 ન જોયું કે હયાં કોઈ રહેશે હંમેશ. ૨૬૬૦
 આં ત્રણ પાંચની જગથી જાનો જીગર—
 ઊઠાવી, બચાવ્યાં ગમો, દર્દે, ગર.
 પુરી થઈ હવે મારી ઇચ્છા અગર,
 ફેરવ્યું છે મોંહ કયાંની તખ્તે મગર.
 જે કોઈયે ઉઠાવી છે મુજ માટે રંજ,
 દેવશ તેને, જે તેઓ ચાહશે તે ગંજ.
 જેના કામોનો હોશે આભાર ખાસ,
 કહીશ નેંકી જાણનારા ચઝદાંની પાસ.

હું બહુ છું હૃદયો ધરાનીઓ પાસ.
 બાંનો આં સંગેહલો. હૃદયો પાસ.
 તમોમાંથી છે કોઈ કે જે અફસરો.
 તે હર અફસરોને હું હઉં દેશવરો.
 શુભો, પશુ ચાપગાં, ને દીનાર,
 કરી યાદ કાઢીશ હું તેનો શુભાર.
 ને બક્ષીશ, કેમકે ધરીશ હું તો રાહ,
 જોડાવ્યું છે દીલ આં જમાને મિયાહ.
 તમો હાથ ખાંણી પીણી પર ધરો,
 મઝા મઝોજ સઉ એક હૃદયો કરો.
 ને આહળે કે આં પાંચ ત્રણની જહાન-
 થી પામું શુભર, છુટું રંજે નિદાન. ૨૬૬૧
 કીધું ખુસરૂએ જો શિખામણું બયાન,
 જેનાથી અજબ થઈ ગયા પહલવાન.
 કહ્યું એકે શાહ છે દીવાનો મુદામ,
 અકલ ગુમ દીલથી થઈ છે તમામ.
 સિવા એ, કીધી કોઈએ ના એવી વાત.
 ધરાવતા જે અફલ ને દાંનાઈ આત.
 થયા ગમગીં ખુસરૂઓ સરવે અર,
 ખુશી ખુરસીથી થયા તેઓ દૂર.
 ખુએ આં તેને, તે એને, એક દીગર,
 ન જોઈ લેદની ચાવી કોઈએ મગર.
 જોવા લાગા પગ ગમ કરી નિયું સર,
 દીવાના જેવા બેડા જગ્યા જિપર.
 કીધું આવે એવું તેવારે બયાન,
 કે તે અંજુમનના ખુર્ચો બેયાન.

ન બાણુતો, હું તેપર વિદી શું જશે ?
 તખત તાજ આં કોણે આધીન થશે ?
 શું રાખે છે ઇચ્છા દીલે નામી શાહ ?
 શું પ્રમાવે છે કામ માટે સેપાહ ?
 તેના કામો, વાતો, છે સહ દાવરી,
 નથી આડી રાહનો, ન મુર્ખઈ ભરી. ૨૨૬૨
 ગયા ટોળેટોળાં બની સહ નિદાન,
 સેપાહથી ભરઈ ખીણો, કોહો, મેદાન.
 તે મયદાંથી વાંરણી, ઘોડાના પુકાર,
 થયા ગોયા વાદળેથીબી પસાર.

ક્યખુસરનું ગૂદર્જને વસીયત કરવું અને સરદારોને
 અરખાબ ખસેશ કરવો.

રહ્યા એક હપ્તો તેઓ એમ શાહ,
 ન આવી ગમો રંજની કોઈને યાદ.
 દીવસ આઠમે તખત પર બેઠો શાહ,
 વગર સાજ, અને ગુર્જ, અરરીન કોલાહ.
 વખત આવ્યો તેના જવાનો બે પાસ,
 તો ખાદ્યો ખાનાનો દરવાજો ખાસ.
 બે ખુલ્લો કીધો ગંજ આખાદને,
 ધવસી કીધો ગુદર્જ કેશવાદને.
 કહ્યું બેબે ગેતીના કામોને તું,
 કે છે આહીરે સાથે બાતીનમાં શું ?
 ખાના કોઈ દીન સંગરવો પડેચ,
 તો સખતીમાં કોઈ દીન ખરચવો પડેચ.

તું જોજે રસરાઓ જે વિરાંત હોય,
 ને પુલોખી નઝદીકે ધરાંત હોય.
 ખીન્નું એ, તળાવો જેખી હોય ખરાબ—
 થયા ધરાંના, રંજે અફરાસેયાળ. ૨૬૬૩
 ખીન્નું ખાળકો હોય વિના માત કોય,
 તથા સ્ત્રી ધણી વિન, ને ખેવસૂ હોય.
 ખીન્નું, હોય જે ચિઝની કોઈને અગત,
 છોડવજે તું રંજથી તેઓને તરત.
 ન તે માટે બંદ કરતો ગંજોનો દર,
 વેંહણી કરજે જગની ધુરાઇનો ડર.
 ને જોજે થયાં હોયે શેહેરે વિરાંત,
 થયાં હોય વાઘો, ને સિંહના મકાંત.
 ખીન્નું જ્યાં કે આતશ કદેહ હોય મકાંત,
 વગર મુખેદો હોય પડ્યાં વિરાંત.
 ઘટે કરવા આંતીશો રઓશન ફરી,
 મેળવવી ઘટે નામના તેંમ કરી.
 ત્રીન્નું જે કોઈ હોય નિર્ણજ બદન,
 સખાવત જેણે કીધી જવાંનીતે દન.
 ખીન્નું, હોય કુવાઓ જે પાણી વગર,
 ઘણાં હોય ગુઝર્યાં વરષ જે ઊપર.
 કરી ચાહી સોંનાના ગંજે આબાહ,
 દીરમ તુમ્મઝ ગણજે, કરી મઓત યાદ.
 ખીજો ગંજ, કે નામ જેનું અફસ,
 કીધો ભેગો કાઝિસે જે શેહેરે તુસ. ૨૬૬૪
 કહ્યું ગોદરઝને, બખશ તે તમામ,
 કે રસ્તમ, ને દસ્તાં, ને ગેવને સુદામ.

અને તનના કપડાં ગણી સહી લીધાં,
 સપુરદ દરેક તેંહેમતનને કીધાં.
 શું હારો, ને પહલવાંનેના બાહુ બંદ,
 તથા બખતરો, સર્વે શુર્જો બુલંદ.
 દીધું ગોસ્તેહમને, તે લાયક મુદામ,
 પછી ચુંટયા ઘોડા, ને ઝીને તમામ.
 હતાં કીંમતી ઘોડાના ટોળાં જે ખાસ,
 હવાલે કીધાં તુસ સરદાર પાસ.
 દીધા ગોદરઝનેળી બાગો, ચમન,
 ને મેહેલો, જે યાદ આયા તેને તદન.
 ને હથ્થારો તનના, હતાં તેને ગંજ,
 કે જે ગંજ માટે હતી ખેંચી રંજ.
 દીધાં જેવ જંગીને બખ્તી તેવાર,
 ધરાયો તખતથી જો ખુસરૂ જેવાર.
 સરાપરદા, તંબુઓ, ને મેહેલ એક,
 તખેલાઓ, શવાવટીઓ જાનવર દરેક.
 ફરીબોર્જે કાઝિસને, આપે શાહ,
 શું ટોપો, ને બખતર, ને રૂમી કોલાહ. ૨૬૯૫
 ઝળકતો વધુ ભૂહસ્પતિથીળી હાર,
 ઝળકતી જે માણેકની વિકી અપાર.
 હતું જે ઊપર નામે શાહે જેહાંન,
 હતી ના છુપી જે આં જગ દરમેયાંન.
 કહયું આપી બેઝનને કે યાદ આય-
 લે રાખી, ન બી વાવતો નેકી સિવાય.
 ઝરીન સાંકળો બે, તખત એક ઝરીન,
 કમરબંદ ઝરીના, શીરોઝા રનગીન.

કહ્યું ગોસ્તેહમના તે ગઝદમને હઈ,
 રહો પાક તુજ ઊવથી ડાહપણુ જોડઈ.
 ખીબું, દીધો સરપાવ રોહામને,
 ને ચાકુત ઝળકતાંની એક જામને.
 ઝરી તાજ સાથે બે ઘોડા સરસ,
 કમરખંદ, કોલાહની, પરીચેહરો દસ.
 કોરાં એક કપડાંનો ટાકો તમામ,
 બે દીલ શાદ કરનારા નાના ગુલામ.
 જેના લાલ હોટે બને શાદ જાન,
 દીધું લાવી શીદુશને સઉ નિદાન.
 કોલાહ બે ઝરી, બખતરો બે ઝરી,
 ઝરીન ગુર્જ, ઢાલો ઝરીની ખરી. ૨૬૯
 ને દસ હીન્દી શમ્શીરો, પાળર મુદામ,
 સરાપરદા, ને શાહી તંબુ, તમામ.
 મંગાવી તે અશકશને દીધા ચડીન,
 ચુમી પહલવાંને તે પાસે ઝમીન.
 એમજ દીધું ગુરગીને મીલાદને,
 ને બરઝીનનં, ઝંગેનં, ફરહાદનં.
 પછી કહે ઇરાંનીઓને મુજ અઇયામ,
 કરીબ આલ્યો, ૧તાજુ થયુંચ માફ કામ.
 જેથી જોઇયે મારેથી માંગો તરત,
 છે બરખાસ્ત આં અંબુમનનો વખત.
 રહ્યા સર્વે સરદારો ઝરી કરી,
 બહ્યા દદેથી શહનશાહના ફરી.
 કહે સર્વ કોઇ, હવે શહરચાર,
 કોણે રાખે છે તાજનો ચાદગાર?

ઝાલનું કયખુસર પાસેથી રૂસતમ માટે હકમતનુ
તહનામું માંગવું.

સુની ઝાલ શાહનો વફાદાર ખાસ,
કે ઊઠ્યો ઝમીન ને ચુંભા તેની પાસ.
કહયું એ કે અય પાદશાહે જહાંન!
છુપી રહેવી જોઇયે ન ખાહેશ નિહાંન.
કીધું રૂસતમે શું! તું જાણેય ઇરાંન,
ખમી જંગો ઝગડાની રંજો નિહાંન. ૨૬૬૭
ગયો કયકાઝિસ જ્યારે માઝંદરાંન,
રાહા દુર કોસો ઘણાં દરમિયાંન.
તો ખાંધ્યો ત્યાં દેવોએ કાઝિસને,
ખહાહર ગોદર્જને, તુસને.
ગયો તનહાં ફીલતન, સમજ્યું જેવાર,
ઘસ્યો તુતે માઝંદરાંને, તેવાર.
ખેયાખાં, અંધાર, ને દેવો, ને શેર,
શું જાહુગર ચોરત, ને અઝદાહ દીલેર.
તેવી સખતી, રંજોથી, કાપી તે રાહ,
ને માઝીન્દરાં ખુચે નઝદીક શાહ.
ચીરું પહેલુખી દેવે સુફીદનું,
સીનું ગંદી અવલાહનું, ખીદનું.
ઉખેડી કીધું તનથી રસજેહનું સર,
પુગો શોર જેનો ફલક તક ઝખર.
ગયો જ્યારે કાઝિસ હામાવરાંન,
ઝખર ખંદે ખાંધ્યો તેને ખેગુમાંન.

તથા સાથે ગોદર્જ, અને ગેવ, તુસ,
 દીલેશ, ને બાહુદરો, દાંના, ખમુસ.
 ગયો તેહમતન લઈ સેપાહ ગેશુમાર,
 ધરાંથી, ને જાણુલથી, ચુટી સવાર. ૨૬૯૮
 કીધો ક્યેદથી છુટો કાઝિસને,
 શું ગોદર્જને, ગેવને, તુસને.
 કે સોહરાખ સમ બેટાળી આં જેહાંન,
 જનમ્યો ન કોઈ નાના મોટાં મેયાંન.
 કે માર્યો તેને કીને કાઝિસ શાહ,
 જેના દુઃખથી રહ્યો છે સાલો, ને માહ.
 પછી કીધી કાંમુસની જંગ નિદાંન,
 ઉડારી છે મહીથી ગર્દ આંસમાંન.
 કરૂં તેના કામોતું કેટલું બયાંન,
 ન અંત આવશે તેની વાતે નિદાંન.
 ધરાયો તું શાહ જો તખ્તથી ને તાજ,
 શું રાખેય દીલેશેર ૧આ નેક કાજ ?
 તો દીધો જવાબ એવો કે તેના કામ,
 કણે મુજ, તેની જંગો, રંજો, તમામ.
 બણે કેંણ ? ખાવીન્દે આંસમાં વગર,
 જે દેનારો આરામો, દાદો, મહર.
 છુપા તેના હુંતર નથી બેશુમાંન,
 નથી તેની જોડીનો કોઇખી જહાંન.
 કર્મબ્યુ, કે મુનશી ગયો તેની પાસ,
 અબીર, કસ્તુરી, કાગઝો, લઈને ખાસ. ૨૬૯૯
 લખાવી સનદખી તે શાહે ઝમીન,
 સર અફરાઝ ક્યખુસરૂએ પાકનીન.

હતી કાળે અફસર, દીલેર, ફીધલિતન,
 જે મરદીથી મશહુર હર અનબુમન.
 વડો તે ગણાશે આં જગ ચારો મેર,
 જહાંદાર, સરદાર, બાહોશ દીલેર.
 ફતેહમંદ સરદાર, ૧લશકર ફીરજ,
 જેને બખ્શું છું કુલ મુલક નીમરજ.
 અરીન મોહોર થઈ તે મનદ પર નિદાન,
 કે ઇન્સાફી ખુસરૂની રીતો સમાન.
 તો બખ્શી, કીધી તે જિપર આપ્રરીન,
 હો આબાદ રસતમથી ઇશં અમીન.
 હતા સાંમના ગાલ સાથે મહાન,
 કે, જે આવ્યા ગ્રહ કુંડળીઓ લઈ નિદાન.
 દીધાં તેમણેખી ચાંદી, અર, ને લેખાસ,
 મેળવ્યા એમજ સઉએ હીરસાઓ ખાસ.
 દીકું બાલે એવું, દોઆ કીધી સખત,
 તે બાહોશ શાહને ફતેહમંદ બખત.

ગૃદર્જનું કયખુસરૂ પાસે બીવને માટે સનદ માંખવું.

કે ગોદર્જ ઉઠયો રતે બેઠો જેવાર,
 સહી વાત શાહ પાસ કીધી તેવાર. ૨૭૦૦
 કહયું એમ અય શાહ ફતેહમંદ બખત,
 ન તું જેવો જોયો છે સાહેબે તખત.
 મનુચેહેરના વખતથી કયકોબાદ,
 ને કાઝિસથી તું શાહ મુંબારક ચોલાદ.

કમર યુઝડગો પાસે બાંધી દરેક,
 ન આરામે બેઠો કદી રોઝ એક.
 ઇફોતેર હતા મુજ નખીરા, પીસર,
 રહ્યા આંક બાકી, શુઝયા દીગર.
 દીલે ગેવ બેદાર, જે સાત સાલ,
 હતો ભૂખ્યો તુરાં ઝમીને બેહાલ.
 હતો વનમાં ખોરાક શુરખર તમામ,
 ને પોશાક તેનો શિકારોતું આમ.
 ઇરાં આવી શાહે શું ભેયું ફરી ?
 કે તે માટે ગેવે શું ઝેહમત કરી ?
 ધરાયો તું શાહ તાબે તખ્તે જેવાર,
 ઉમીદ શાહુથી રાખેય ખુખીની તેવાર.
 દીધો બવાબ, અહેસાં છે એથી અપાર,
 દોઆ ગેવ પર હો હઝારો હઝાર.
 ખુદાવદે આલમ તેનો હોબે ચાર,
 રહો તેના શત્રુના પુલ કાંટાદાર. ૨૭૦૧
 કમી ઝયાદા મુજનું આં છે તારે દસ્ત,
 રહો જીવે રઓશન, અને તનદુસ્ત.
 સનદ તેને ફર્માવી ૧કુમ એસ્ફહાન,
 જે દાંના, ને સરદારોના જન્મ સ્થાન.
 લખી મુશક અંખરથી મુનશીએ છેક,
 કે રેશમને કપડે સનદ શાહી એક.
 કીધી સોનેરી તે ઉપર એક મોહર.
 દોઆ શાહે કીધી તે નામા ઉપર.
 રહો શાહ ગોદર્ઝથી દાદગર,
 દીલે શત્રુ હોબે ગમે તર બ તર.

કહ્યું ઇશિનીઓને ગેવ આં દીલેર,
 છે પહલવાંની ગરદન, ને પંજનો શેર,
 તે બલો કે મુજ યાદગારી છે ખાસ,
 જે સોપુચ અનામત તમારી હું પાસ.
 તમે રહેજો તેના હુકમમા તમામ,
 ન શુદ્ધની વાતે ફરતા મુદામ.
 હતા જેને ગોદરઝીયાનોખી પાસ,
 દોઆ શાહ જવાં પર કીધી તેને ખાસ.

તુસનું ક્યખુસર પાસેથી પોતાને મારે
 તહનામું માંગવું.

બિઠ્યો તુસ, બેઠો ને ગોદર્જ ખાસ,
 જમીનને ચુંમી તેણે ખુસરૂની પાસ. ૨૭૦૨
 ને બોલ્યો ઓ શાહ રહો સુખી તું અર!
 બદીના સદા હાથ રહો તુથી દર.
 છું હું ખુસરૂગોમાં, ફરીદન ઓલાદ,
 અમે નેંક બખ્તોમાં આપ્યો કોબાદ.
 કમર બાંધી છે મેં ઇશિનીઓ પાસ,
 તે બદથી કમરને નથી ખોલી ખાસ.
 હમાવનના પાહાડે, આં બખ્તરથી તન-
 થયું જખ્મી, પાસે હતું ના કપ્રન.
 સિયાવક્ષના કીનામાં હું જંગગાહ,
 દરેક રાત હતો પાસબાંને સેપાહ.
 તજ ના સેપાહ જંગે લાદન મિયાન,
 હતો નેંકે અઝદાહના દમમાં નિદાન.

જો હામાવરાં કયેદ કાઝિસ હતો,
 બીજો બંદબી ગરદને તુસ હતો.
 હતો કયેદ તે સંગ હું માઝંદરાંન,
 હતો શાહને માટેજ રંજ દરમેયાંન.
 દરેક ગમ તે પાસે હું અફસર હતો,
 હતો નેંક હું યા બુરો ગર હતો.
 નથી મેં સેપાહને વિખેરી કહી,
 કે ફરીયાદ મુજની કરી કોઈએ નહીં. ૨૭૦૩
 ધરાયો છે શાહ તાજે મંજથી અગર,
 ને જગ ફાંનીથી ચાહે છે જો ગૂઝર.
 છે મુજ શક્તિ કેટલી? હુકમ દે છે શું?
 મારા ગુણ, હું નરથી, છે વાકીફ તું.
 જવાબ એવો આપી કહે શહરયાર,
 છે ઝીંદગીના દુઃખથીબી અયાદ અપાર.
 કે રહેજે તું કાબ્યાની ઝુંડાની પાસ,
 અરીન જોડાનો રહેજે સરદાર ખાસ.
 મુલકની આ ખાઝુ, ખોરાસાન તુજ,
 થજો નાર્મીઓમા નસીબવાંન તુજ.
 લખઈ એક સનદ તે પ્રમાંજેની ખાસ,
 બુઝર્ગો, અને બહદુરોની તે પાસ.
 કરી મોહર ઝરની તે કાગઝ ઊપર,
 અરીન સાંકળી એક અરીનો ઇકમર.
 તેને દઈ, દોઆઓ કીધી બહુ ઝખર,
 ન તું માટે હો કોઈનું દીલ કીને તાર.

કચખુસરૂએ લોહરાસપને પાદશાહી આપવી.

ખુઝર્ગેના કામોથી ફારેગ થયો,
પછી શહનશાહ તખ્ત પાસે ગયો.
હતું નામ લોહરાસપ અફસર મેયાન,
ખોલાયું તું ના શાહી દફતર મેયાન. ૨૭૦૪

સિદ્દાઈ, સુદ્દેદીનું, જંગ ખંધ થયું,
ન ધર્તિનું ઢાંકણ સિયાહ રહી ગયું.
સુદ્દેદીથી દુર યઈ સિયાહી નિદાન,
પનાહ પાંખી અંધકારથી જો જહાંન.

તો કચખુસરૂખી પાદશાહ દાદગર,
કે બેઠો ઝરી તાજ સંગ તખ્ત પર.
કીધો હુકમ બેઝનને, તો સંગ કોલાહ,
કે લોહરાસપને લાવ્યો નઝદીક શાહ.

તેને જોઈ બેઠયો તુરત તાજવર,
ને લાંબાવ્યા હાથો દોઆ હઈ ઝખર.
નિંચે આવ્યો તે તખ્તથી નામેવર,
બિતાયું દીલ અફરોઝ તે તાજે સર.

દોઆ કીધી લોહરાસપને હઈ મુદામ,
ધરાં મુલકની પાદશાહી તમામ.
મુબારક આં તુંજ તાજ હો તું ઉપર,
ને તું પાસે હોજો ઝમાનો નફર.

તને તાજ શાહી, ને સોંપુ છું ગંજ,
પુરાં જો થયાં કુલ મારાં દર્દો રંજ.
સિવા દાદ તું ખોલતો ના ઝખાંન,
થશે દાદથી ખુશ ફતેહમંદ, નિદાન. ૨૭૦૫

ન કરતો રફીક દેવોને, સંગ રવાંન,
 જો આહતો હોય તું કે રહે બખ્ત જવાંન.
 બની અકલમંદ, ને થજે ૧જેઆઝાર,
 ઝખાં કાપુમા રાખજે વારવાર.
 ઇરાંનીઓને કહે એના બખ્તથી,
 દીલે શાદ રહેજો એના તખ્તથી.
 એ વાતે ઇરાંની અઝબ થઈ ગયા,
 ગોયા મસ્ત સિંહ સરવે શુસ્સે થયા.
 હરેક કોઇ થયા જ્યારે હયરત ઝખર,
 કેહવો પડશે લોહરાસ્પને તાજવર.
 ઉઠ્યો ઝાલ ઇરાંનીમાંથી તેવાર,
 કેહ્યો રાસ્ત દીલમાં હતો જે વિચાર.
 કેહ્યું એમ અરે પાદશાહ ! તું ખુલ્લંદ-
 કરેચ, આહે હો ખાકખી રઅઝમંદ.
 પડો ખાક તે શખસને સર અપાર,
 ધુળજ તેના આંતમાનો હોજો ઊતાર.
 ગણે શાહ જે લોહરાસ્પને ૩પુર દાદ,
 ન હરગેઝ કરશું તે કુદમીની યાદ.
 ઇરાં જો એ આવ્યો હતો સંગ ઝરસ્પ,
 દીઠો હલકી સ્થિતીનો, સંગ એક અસ્પ. ૨૭૦૬
 રવાંના કીધો તો અલાંનાની જંગ,
 સેપાહ આપી કુંડો, કમરબંદ, સંગ.
 ન યુન્યાદ બાણી, ન જોયા હુંનર,
 સમજ્યો ન થયેલો એવો તાજવર.
 છે આટલા યુઝર્ગોમાં શાહી ઓલાદ ?
 ન શાહના દીલે આવી ઠોઇની શું યાદ ?

કહયા સાંભના ઝાલે એવા સુખન,
 તો થઈ તેને મળતી તમામ અનબુમન.
 ઉકયો શોર ઈશંગીઓમાં ઝમર,
 ન બાંધ શું અમે શાહ હવેથી કમર.
 ન મયદાંને જંગ કોઈ લડશે, અગર-
 એ લોહરાસ્પને લાવશે શાહ રૂપર.
 સુની ઝાલની વાત શાહે અગર,
 તો બોલ્યો ઉતાવળ, ને તુંન્દી નકર.
 કરેય વાતો બેઠાદીની કોઈ અગર,
 તે જોતો ન આતશના ધુંવા વગર.
 ઘટે છે આં કામે થવું શાહ બસ,
 સિયાહ ધુંવાથી રમ્બોશની છે સરસ.
 ન કરતો બદી આપણી રખ પસંદ,
 દુઃખી બદ છે ગેતીની ચાલે બુલંદ. ૨૭૬૭
 બુલાવંદ તેને કરેય નેંક બખત,
 અને શાહી લાયક, દીપાવનારો તખત.
 જેમા દીન, શરમ, ખોરેહ, બુનીયાહ હોય,
 હીરઝગર, સખી, ને ધીરો, શાહ, હોય.
 ઘવાહ રખ છે મારા કેહવા પર ઝરૂર,
 હુંનર એ લોહરાસ્પને મલ્યા છે પૂર.
 નખીરો છે હુશંગ તણો જેહાંનદાર,
 સખી, પાક હાથેનો, દીલનો બીદાર.
 એલાદે પશન છે તથા કયકોબાદ,
 છે દીલ દાંનેશી ભયું, સર ભયું દાદ.
 ઝમીનથી ઉખેડશે એ દેવોના મુલ,
 રાહા કરશે ઝાહીર તે યઝદાંની કુલ.

એના બોધે બનશે ઝમાનો જવાન,
 થશે પાક બેટો એનો, એ સમાન.
 કહયુંય દાવરે કરજે એ પર નઝર,
 કીધું કંઈ નં મેં તેના હુકમો વગર.
 કરે શાહ તરીકે દોઆ એ ઉપર,
 માયા ભર્યા મુજ બોધે ફેરવો ન સર.
 જશે દુર જે મુજ શિખામણથી ખાસ,
 તેની વ્યર્થ મેહેનત જશે મારી પાસ. ૨૭૦૮
 થશે એમ ખુદાથીની તે નાસીખાસ,
 થશે હર ભર્યો દીલે ચોગમથી ખાસ.
 સમજ્યા તેના જાલે આં શબ્દ પાક,
 તો આંગળીને લાંબી કરી લીધી ખાક.
 લગાડી તે હોટોથી માટી સિયાહ,
 પુકારી બોલાવ્યો લોહરાસપને શાહ.
 કહયું ગેતીનો શાહ રહો ખુશ ઝંઝર,
 બદીનો સદા હાથ રહો તુંથી દૂર.
 ખખર કેાણે? તું શાહ ફતેહમંદ વગર,
 કે સોહરાસપ ખુન્યા દે છે તાજવર.
 લીધા કરમ બે લઈને ખાકે સિયાહ,
 મુકી હોટે, તાબે થયો, બક્ષ ગુનાહ.
 વધાવ્યાં સ્તેપર ખુઝગોએ ગોંહર,
 દોઆ શાહ લાયક કીધી તે ઉપર.

કય ખુસરુનું ધરાનીઓને અને પોતાની ખિદમતગાર
પતિવ્રતા સ્ત્રીઓને વિદાય કરવું.

ભે લોહુરાસ્પથી બન્યો ફારેગ શાહ,
કીધી બાદ લશકરના કામે નિગાહ.
ધરાનીઓને કહે મુંબારક તે શાહ,
લેવાની છે તમનેથી કાલે એ રાહ.
જવશ હું કમિની ભે આ ૧ખાકથી, ૨૭૦૯
તમે કાજે રચાહીશ ખુદા પાકથી.
જતી વેળા સર્વેના ચેહેરા ઝિપર,
લીધા બોસા, આંખોના આંસુએ તર.
બગલગીર થયો પહુલવાંથી તમામ,
ધરી તેમણે રડયો પુકારી મુદામ.
કહ્યું ઠીક થતે કેવું! આં અંબુમન,
પોતા સાથે લઈ જઈ હું શકતે તદન.
આવ્યો ફર્યાળે ધરાંથી એવો પુકાર,
કે રાહ ભુલ્યો ખુરશીદ ફલકપર અપાર.
ને ડપરદા પૂઠે બાળકો, મદ્દો, જન,
ગલીઓમા, બાઝારોમા, અંબુમન.
રૂદન, હાયવાય, પુકારો, વલી,
હતી શાહની માતમ ગલીએ ગલી
ધર્યાં માથાં સરદારોએ સવ બાક,
કીધાં હર્દથી આં, કફન ચાકચાક.
તથા સારી ધર્તિ ધુંજી સર બ સર,
અજબ જેથી બન્યા ખુઝર્ગો ઝખર.

કહે એંમ ધરિનીઓને ત્યારે શાહ,
 કે કરજો શિખામણ ઉપર સડે નિગાહ.
 જે રાખતા હો દબદબો, બુન્યાદ ગર,
 તે રહેજો ખુદખ ન્યાય પર શાહ તર. ૨૭૧૦
 હવે દઉં છું સધ્યારો મુજ જાનને.
 કે છોડું છું નેકનામીથી જેહાનને.
 ન મેં બાંધ્યું દીલ ફાંની ગેતીમા આય.
 સરૂશ જેથી આવ્યો છે થઈ રહનુમાય.
 એ કહી માંવ્યો રશબરંગ બેહાદને,
 કીધા લશ્કરે શોરે ફરીયાદને.
 આવ્યો શાહી મેહેલે તે ગમગાં તદન,
 સરવ સીધાં જેવું, થયું વાંકું તન
 હતી ચાર દાસી ગોયા આફતાબ,
 જેનું મોહ ન બેયું હતું કોઈએ ખાખ.
 બાલાવી તે પુતળીઓ પરદાથી, પાસ,
 કહ્યો લેલ દીલનો તેને સર્વ ખાસ.
 કે જાઉં છું હું ફાંની જગથી અરૂર,
 ન રાખતાં તમે દીલ ગમે દર્દે પૂર.
 હવેથી મને જીવતો જોગે નહીં,
 ધરાયો છું બેહાદ ગેતીથી અહીં.
 જવા આહું છું દાવરે પાકે પાસ,
 જણાંતી ન રાહ પાછો ફરવાની ખાસ.
 બેહોશ થઈ ગઈ ચારો ખુરશીદ ચહર,
 રડી દર્દો, ગમ મોહજીવતોથી અખર. ૨૭૧૧
 તોડી નાંખ્યા બાલો, અને પીગયું અંગ,
 ચુંથી નાંખ્યા પોવાકોખી રંગ બે રંગ.

પછી હોશમાં આવી જે કોઈ તેવાર,
 કહ્યું એમ, કરીને રૂદન, ને પુકાર.
 લે અમનેળી સંગ ફાની ગેતીની આય,
 એ નેકીના કામે તું યા રહનુમાય.
 કહે તેને એમ દબદબા ભર્યો શાહ,
 તમોળી ગુઝર કરશે એવીજ રાહ.
 છે કયાં શાહા જમશીદની દુખતરો ?
 છે કયાં દબદબા ભર્યા નામેવરો ?
 કયાં માદર છે ? બેટીએ અફરાસેયાબ,
 જે હયાં આવી, જયહુનનું ઓળંગી આબ.
 છે માહા આફરીદ તુરની બેટી કયાં ?
 ન તે જેવી ભેઈ કોઈએ ગેતીમા હયાં.
 બિછાનું જેનું ખાક ઇંટોનું છે,
 ન બાણું છે દુઝબે, યા બહેશત તે.
 ઝમીં લેદ ખોલી પાતાનો ઝખર,
 દેખાડે અવલથી તે આંખેર અગર.
 બગલ જેની છે તાજદારેથી પુર,
 સીતું જેનું ખુને સવારેથી પુર. ૨૭૧૨
 ભરી દાંના મદોથી દાંમન ઝરર,
 ખીસું ૧માહરખોથી છે પેહરણનું પૂર.
 મુકે ટોપ ચાહે, મુકે તાજ સર,
 મગર દાંતો, પંજ, કઝાના તેપર.
 ઘટે નેકીથી આં સજાવું બદન,
 ન છીનવી જશે કોઈ નેકી તદન.
 ન દુઃખ દેતાં મુજને જવાની આં પલ,
 થશે મુજને મળવાનો રરતો સરલ.

લોહરાસ્પને તેર્યો પુકારીને પાસ,
 કીધી વાત બહુ તેણીઓ માટે ખાસ.
 લોહરાસ્પને કહે મારી પુતળીઓ આંચ,
 મારા બાગની જેઓ રચોંનક ગણાંચ.
 તેને એજ જગ્યે, અને એજ ઘર,
 રહેવા દેજે તું જ્યાં સુધી છે અગર.
 ન થાય એમ, કે યજ્ઞાં તુને તેડે પાસ,
 એવાં કામે તુજ, જાંન લજવાય ખાસ.
 ને જોય મુંજને સ્થાવક સાથે અગર,
 બને ગમગીં બેહુ શાહની શર્મે અગર.
 કબુલ્યું લોહરાસ્પે તે સરવે બયાંન,
 છુપાવીશ તેણીઓને આંખો સમાંન. ૨૭૧૩
 કરી તાંગ કમર ત્યાંથી તે જવાન ખાસ,
 પૂર્યો તે રહરાનીઓનો આસપાસ.
 શીતાબીથી ઘર હયાંથી પાછા ફરો,
 ન મુજ દહો, ગમ, કોઈ દીલપર ધરો.
 ન કરતા આં ગેતીથી મુરબઈ નિહાંન,
 ધરાવેચ દગો જે લિતર દરમિયાંન.
 તદા રહેશે ગેતી, ને આપણુ જશું,
 ન ઈન્સાને મરવા સિવા છે કશું.
 ન જીવતા સખાવત, ખુશાળી વગર,
 મને યાદ નેંકીથી કરજો મગર.
 થજો શાહો, ખુરરમ, તે યજ્ઞાંથી સખત,
 જજો શાહો, હસ્તા, કે આવે જો વખત.
 તો કુલ નામદારોએ ધરિં સેપાહ,
 ધર્યાં સર અમીને, તે નજદીક શાહ.

કે શાહની શિખાંમણુ અમો જીવ સમાન,
બબલીશું જીવતાં સુધી બવેદાંન.

કયખુસરનું પહલવાનો સાથે જંગલમાંથી પાહાડ
ઊપર જવું અને કયખુસરનું ગુમ થવું.

ફરી તેડયો લોહરાસ્પને શાહે પાસ,
કહયું પાસે આવ્યો છે મુજ વખત ખાસ.
બા સાચવ શાહી તખ્ત રીતી સમાન,
સિવા ને કી બી રોપતો ના જહાંન. ૨૭૧૪
તને રહે, બે આસુદો વીત રંજથી,
તો ના લાડ કરતો કોલાહ ગંજથી.
સમજ કે થશે તારોબી દીન સિયાહ,
થશે તારી યજ્ઞાંની નઝદીક રાહ.
કુલ ઇન્સાફ બેજે, ને કરજે ઇન્સાફ,
ને છોડવજે તન શાહી, ગેતીથી સાફ.
લોહરાસ્પ ઘોડેથી ઊતર્યો તે વખત,
ઝમીનને ચુંબી, લાગો રડવાને સખત.
કહે તેને ખુસરુ કે બનજે ખુશાલ,
રહેજે રદાદમાં તાણાં વાણાં મીસાલ.
ગયા સંગ તે, ઇરાંથી અફસરો,
દીલેરો, ને દાંનાઓ, દાંનીશવરો.
શું ગોદર્જ, ગેવ, ઝાલઝર, તેહેમતન,
બહાદુર ગોસ્તેહમ, જંગી બીઝન.
કે સાતમો ફરીબોર્જે કાઝિસબી,
અને આઠમો નામવર તુસબી.

૧-યાને ઇન્સાફમા જેમ તાણામા વાણો હોય તેમ વિંટલાયવો રહેજે.

સેપાહ ટોળેટોળાં ગઈ એમ ઝખર,
 તે મયદાંથી લઈ પાહાડની ટોંચ પર.
 કે ખાધો તેઓએ ત્યાં દમ હફતો એક,
 સિંજવ્યા ઝરા સુકા હોટોને છેક. ૨૭૧૫
 પુકારતા તે બુરસાથી આં કામે શાહ,
 જવા રંજ તરફ કોઈ મેળવના ન શાહ.
 છુપા મુળેદો એમ કેહેતા તમામ,
 ન કોઈએ કહયા એવા જગમા કલામ.
 ઉદાવ્યું શિખરથી ને ખુરશીદે સર,
 આવ્યાં લોકો ગેતીના ભાગેથી હર.
 કે એક લાખ ધરાંની મદદો, ને ઝન,
 ચાલ્યાં પાદશાહ સંગ કરતાં રૂદન.
 ભર્યો કોહ પુકારો, ને શોરે, તે વખત,
 આવ્યા જોશમાં પથરો સર્વ સખત.
 ધયું શું તને શાહ? કહે શખસ હર,
 કે રોશન આં હીલ બન્યું ગમ દર્દે તર.
 ને લશકરથી પુગ્યો આં આઝાર હોય,
 ને કરતો તું આં તાજને ખવાર હોય.
 તો કહે! પણ નહીં છોક તખતે ધરાંન,
 નવો શાહ ન કર, કાજે બુની જહાંન.
 બની ખાક રહેશું તુજ અરુપ તાણી,
 સેવા કરશું ૧આઝરગોશરુપ તાણી.
 ગયાં કયાં તારાં અકલ, દાંનાઈ, હોશ ?
 ન આવ્યો ફરીદુન કણેળી સરોશ. ૨૭૧૬
 ખુદા પાસે કરશું સેતાયશ અમે,
 ને આતશ કદેહ કરશું ન્યાયશ અમે.

કરે બક્ષીશ અમ પર ખુદા પાક ગર,
 દાંના તારૂ હીલ, ફે કે નૂર અમ ઊપર.
 અજબ શહનશાહ બન્યો ૧એ કામે ખાસ,
 તેયા અંબુમનમાંથી દાંનાઓ, પાસ.
 કહયું એમ કે સાફજ થશે હયાં તમામ,
 ન રડવું ઘટે નેંક કામે મુદામ,
 કરો સરવે, યજદાંના શુકો, સેપાસ,
 ન રહેતા સિવા ખુશ, ને યજદાં શેનાસ.
 નઝીક આવશે આપણને મળગનો વખત,
 ન થાઓ ગમગીં મારા જવાથી આં સખત.
 કહયું સરદારોને કે આં કોહો પર-
 થી, પાછા ફરો તમ, શહનશાહ વગર.
 છે લાંબી આં મંઝીલ વિના આખ સખત,
 નથી ઘાસ, યાકે ન પાંનો, દરખત.
 જેથી આવવું મારગમાં કોતાહ કરો,
 ને રોશની તરફ જા'નની રાહ કરો.
 ન કોઈ પાર કરશે આ રસ્તી ઝડર,
 સિવા હોય ખુરેહ, દબદબો, જેને પૂર. ૨૭૧૭
 કે ત્રણ નાગી ગરદન ફરાઓ નિદાન,
 ફ્યાં પાછા સમજીને એવું બયાંન.
 શું દસ્તાં, શું ફસતમ, શું ગોદર્જ પીર,
 અકલમંદ, દાંનાઓ, ને ય્યાદગીર.
 મગર ફ્યાં ત્યાંથી નહીં ગેવ, તુસ,
 ફરીબોર્જ, ખીઝન, બહાદુર ખસુસ.
 ગયા સંગ એક રાત, ને એક દીવસ,
 થયા ગમગીં ખુશ્કી, બેયાગાંથી, ખસ.

તે રાહ પર ઝરો એક આબ્યો નઝર,
 જહાં બોય ખુસરૂ ગયો ત્યાં મગર.
 ઉતર્યા તે રોશન ઝરાની ઊપર,
 લીધો હમ ઝરા ખાધ, પીને, મગર.
 પછી બોલ્યો શાહ એમ પહલવાંને પાસ,
 કે જઈયે થોભી આજ રાતે હયાં ખાસ.
 કયે વાતો વિટેલાં કામે તમામ,
 હવેથી ન જોશે મને કોઈ મુદામ.
 ઊઠાવશે જો ઝુંડો નુરી આફતાબ,
 ઝમીં રંગીં બનશે આં, સોનેરી આબ.
 મારી તેજ વખતે જુદાઈ થશે,
 સરૂથથી મગર આશનાઈ થશે. ૨૭૧૮
 જો આં રાહથી દીલ આહશે ફરવા અગર,
 તો તનથી કરશ દુર પાપી જાગર.
 ગયો ભાગ એક સિયાહ રાતે અગર,
 ઉભો રખ કણે કયાંની તે નામવર.
 ને ધોયું તે નિર્માળ જળે સર ને તન,
 બાણ્યો ઝંદ અવસ્તાનેળી પોતે મન.
 કહયું નામવર દાંનાઓને નિદાંન,
 હવે હોજો તમને નમન જાવિદાંન.
 ફલક પર જો આવશે હવે આફતાબ,
 ન જોશે હવેથી સિવા મુજને ખાબ.
 નહીં કાલે રહેતા મુકી રૈત પર,
 આદે વરસે વાદળથી કસ્તુરી ગર.
 કે આવશે આં કોહથી પવન એવો સખત,
 જશે દુટી ડાળો, ને પાંનો, દરખત.

વરસસે બરફ વાહળેથી સિયાહ,
 ન મળથે તમોને ધરાં તર્ફ રાહ.
 થયાં સુની સરદારોનાં ભારી સર,
 સુતા પહલવાંનો તે દુઃખથી અબર.

કયખુસર સાથે ગયલા પહલવાંનોનું નાશ પામવું.

ઉઠાવ્યું' ને ખુરશીદે પાહાડેથી સર,
 થયો ગુમ શાહ સરદારોની નજર. ૨૭૧૯
 કીધી શાહનાં 'શોધકોએ શોધ જ્યાં,
 ગયા જંગલે રેતીના રણમાં ત્યાં.
 નહીં કેથે ખુશરૂની ભેધ નીશાંન,
 ફર્યા પાછા રાહથી દીવાંના સમાંન.
 થયા તંગદીલ, ને દુઃખી, તે અબર,
 અમીં કાપી, શાહને મેળવ્યા વગર.
 આવ્યા તેઓ રહતા, અરાની તે પાસ,
 દીલે ગમ ભર્યા, નાતવાં હાલે ખાસ.
 હરેક જણુ ઊતર્યા અરાની તે પાસ,
 હોઆ ગેતીના શાહ ઊપર કીધી ખાસ.
 કહયુ 'શાહવું' કહેલું ફરીબોર્જે ખાસ,
 ભેડઈ રહો અકલ જેના રૂહ પાક પાસ.
 દીધો પહલવાનોએ તેને જવાબ,
 તેની વાતે દીલના લગાડયું શીતાબ.
 અમી ગર્મ છે નર્મ, ખુલ્લી હવા,
 નથી ઠીક થાકેલા હયાંથી જવા.

થયું આસુદા કાંઈ ખાઈ જેવાર,
 ઝરા પાસે સૂઈયું, પછી જઈયું ચાર.
 ઝરા પાસે સવળા ઊતર્યા મુદામ,
 ને ખુસરૂની વાતો ચલાવી તમામ. ૨૭૨૦
 ન કેઈ ભેશે એવી અભયેળી ગર,
 ગુઝારશે ગમે એટલી જગમાં ઉમર.
 દીકું ક્યાં જવું શાહ તણું એ સમાન.
 સમજયુંખી નહીં નામદારોથી ખ્યાન
 અફસોસ તેના ડાહપણ, સિતારાનો નેક,
 ખુઝર્ગીનો, દીદાર, કદનો, દરેક.
 રે! અફસોસ ખુંલંદ તુખમના શાહ તણે,
 જે શાહોથી મદીમાં ચઢતો ઘણો.
 એવાં કામે હસે ખુઝર્ગીખી ખાસ,
 કે જીવતો ગયો કોઈ યજદાની પાસ.
 થયું શું એને? જાણે કોણ? આં જહાંન,
 કહીએ શું? ન સમજી શકે કોઈના કાંન.
 કહયું નામદારોને ગેવે નિદાંન,
 ન સુનસે કહી એમ દીલેરોનાં કાંન.
 શું મદી, શું બક્ષીશો, દાદો, હુનર,
 શું કદ, નામદારી, તુખમ, ને અહર.
 હતો જંગમાં હાથી, વચ્ચે સેપાહ,
 ફાલાહ પેહરેલો બઝમમાં ગોયા માહ.
 પછી ખાધું જે કાંઈ હતું તેઓ પાસ,
 ગયા ખાખ કરવા તુરત, ખાઈ ખાસ. ૨૭૨૧
 એવામાં ચઢી વાદળ, આંધું તુફાન,
 કે વાદળ થયું સિંહના ચર્મ સમાન.

ઝમીંથી બરફ ચઢ્યું ૧સઠ વહાનોના,
 જણાયા ન નેઝા પહલવાનોનાં.
 એકા એક ડટાયા બરફમાં તમામ,
 ન બાણું તેઓ કાં રહ્યા તે મુકામ.
 બરફ નિંચે તરફડિયા તે ઝાઝે વખત,
 હતા ગાર સમ ગોયા ખાડામાં સખત.
 ન રહી શકિત કોઇનેથી તે દરમિયાન,
 ગયા અંતે મીઠા તે સર્વેના જાન.
 પેટી તરફે ફસતમથી તે પાહાડ પર-
 હતો, કંઈ સવારોની સંગ જાલજર.
 રહ્યા પાહાડે રહતા ત્રણેક તેઓ રોજ,
 અને ઉગ્યો ચોથે જો રંગેની ફીરોજ.
 તો બોલ્યા કે લાંબાચું કામ આ ઝબર,
 કહાં સુધી ચોલીયું કોહ, સંગ, પર.
 અગર હોય શાહા ગેતીથી શુભ થયો,
 યા આપણથી ઉડી હવા સમ ગયો.
 તોથી નામદારો ગયા ક્યાં દીગર ?
 શું ખુસરૂની સલ્લાહ નમાની મગર ? ૨૭૨૨
 રહ્યા એક હક્તો તે કોહની ઉપર,
 ખીજે હક્તે ઘણરાટે પડ્યા ઝબર.
 થયા ઝારી કરતા, ને રડતા, ઝબર,
 ભુંજતા ગોયા તેજ આતશ ઉપર.
 ખીજે બાલો ગોદરૂં કેશવાહ ગર,
 તથા પાડે આંસુ, ને ટુંપે ચહર.
 કહ્યું જોઇ હશેના બદી કોઈએ ગર,
 પુગી તુખમે કાંઉસથી જે મુજ ઉપર.

ધરાવતો હું લશકર નળીરા પીસર,
 જે મુલકોના માલીક, હતા તાજવર.
 મુઆ જેઓ સ્યાવક્ષને કીને તમામ,
 થયો દીન સિયાહ કુળ કુટુંબી મુદામ.
 હવે આંખથી શુભ થયો છે દીગર,
 કોંભે ભેધ નવધ, જે પડી મુજ ઉપર
 કહયા ઝાલે ધીરજનાં શબ્દો તે પત્ર,
 કે દાદે ખુદા સંગ રહો તુજ અકલ.
 કે ફરશે તે પાછા, દેખાશે ભે રાહ,
 બરફથી ખુદી જઈ જણાશે ભે રાહ.
 હવે ભેધયે રહેવું ન કોહ પર ઝરાક,
 જવું ભેધયે. હયાંથી, રહ્યો ના ખુરાક. ૨૭૨૩
 મોકળશું થોડા ખ્યાદાઓને તે રાહ,
 એકું દીનમા લાવશે નિશાંને સિપાહ.
 ગયા કોહથી દુઃખ સાથે રડતા ફરી,
 ને યાદોળી કોઈ કોઇની સઉએ કરી
 શું ખેશીની, ફરજંદની, મીત્રો તણી,
 ચમનનાં સરવ જેવા શાહની ઘણી.
 ગયા ખ્યાદા, ભેયા તેઓને તે વાર,
 તો કાઢયા તે જગ્યાથી ખેંચીને બાહાર.
 લાવ્યા શેહેરમાં તેઓને તેજ હાલ,
 હતું હીસ્સે સદાંરોને એજ મીસાલ.
 દરેકોના દોખમાં બનાવ્યાં વરી,
 પરવાર્યા પછી તેઓનો સોગ કરી.
 ઝમાનાની છે એજ દીન ને રસમ,
 ભલો વખત રહેતો નથી દમ બ દમ.

સિયાહ ખાકથી લાવે એકને ઉપર,
 નિંચે નાખે શાહી તખતથી દીગર.
 ન શાહ એથી, કે ના તેથી દર્દ મંદ,
 એવીજ રીતીનું છે ફલક આં ખુલાંદ.
 થયું શું દીવેરા, ને શાહ જહાંન-
 નું, બનતાં સુખી દીલથી કર દુર ધ્યાન. ૨૭૨૪

લોહરાસપનું કયખુસરના ગુમ થવા વિષે વાકેફ થવું.

જો લોહરાસપ વાકેફ થયો શકમે શાહ,
 સેપાહથી, કે ગયેલી જે તે સંગ રાહ.
 તો બેઠો ઝરીન તાજથી તખત પર,
 કે આવ્યા પહુલવાનો ઝરરીન કમર.
 હતા ખાન્દાની જે, બેઠા દરેક,
 જેમાં નામદારો હતા નામી છેક.
 તો લોહરાસપ બીઠો, નિગાહબે કરી,
 કીધી રાસ્ત વાતો ખુખીથી ભરી.
 કહ્યું મોટે અચ અફસરો લશકરી!
 સુની હોશે રશાહની શિખામણ ખરી.
 નથી જે મારાં તખતથી કોઈ શાહ,
 તે રાખતો નથી બાધ ખુસરનો યાદ.
 કરશ જે કહ્યું છે, ને કરમાવ્યું તેમ,
 બળવશ હુકમ, રાખી નેંકીની નેમ.
 તમોખી તેની નસીહતે પાછો હાથ-
 ન ખેંચતા, ન રાખતા છુપું મારી સાથ.

ખુદાનો ગુનેહગાર છે તે શખસ,
 જે શાહોની નસીહત ન માણે છે બસ.
 બદી નેકી જે કંઈ ધરાવતા હો ખાસ,
 જણાવવી તે જોઈયે છે સહ મારી પાસ. ૨૭૨૫
 દીધો સામના બેટાએ જવાબ આમ,
 લીધું ખુસરૂએ, શાહ કરી તારૂ નામ.
 કબુલ છે તેના બોધો, સલવાહ, અપાર,
 જશે તેની હદથી ન મુજ પગ બાહાર.
 તું શાહ છે, અમો સજી છીયે તાબેદાર,
 જશું તુજ વિચારે, ને હુકમે, ન બાહાર.
 હું, રસતમ, તથા આબુલી સરવે સાથ,
 ન ધોશું કદી તારી મહોબ્બતથી હાથ.
 મિવા એના જેની જુદી રાહ હશે,
 તેના હાથ નેકીથી કેાતાહ થશે.
 જો લોહરાયે, દસ્તાની સમજી તે વાત,
 દોઆ દઈ બગલગીર થયો તેની સાત.
 કહ્યું એમ કે રાસ્તી, ને ઈન્સાફ, આય,
 કરીના તમારાં કમી, જુઠં, થાય.
 કીધા તમને પયેદા એમજ દાવરે,
 કે રંજે, ખુરાઈને, નાખુદ કરે.
 તે રંગેતીનો શાહ, નેંક બખત, નેક રોઝ,
 જેણે હાલ તમને દીધો રનીમ રોઝ.
 મિવા એના શાહી જેખી હોય અગર,
 તે સહ કંઈ લીધો હાથમાં તમ મગર. ૨૭૨૬
 નથી મારો તમથી જુદો ગંજ દરેક,
 છીયે તનમાં, શાહીમાં, ખાંદામાં એક.

કહયું ગોદરઝને, છે બાતીને શું ?
 તે કહે દીલથી અયે જગના પહલવાંન તું.
 તો ગોદરઝ કહે હું હું એક તન મગર,
 વગર ગેવ, બેહરામ, બેઝન વગર.
 કહી એમ પગથી તે સર તક લેખાસ,
 ચીરી નાંખ્યો ચીની અને રૂમી ખાસ.
 કહયું અર્ધરૂ ગોદરઝે પહલવાંનો પાસ,
 મુબારક છે તે, મળ્યો મટ્ટીમાં ખાસ.
 અફસોસ મારાં કુલ નેક ફરઝંદ તણો !
 અફસોસ ખુબસુરત બેટાઓનો ઘણો !
 અફસોસ પહલવાં ગેવ રોઝનતન તણો !
 તે શમશીર કશ, દાંના, ખીઝન તણો !
 આવ્યો બેશમાં રજે ખેશીથી ગર,
 બોલ્યો ખુબો પાડી, રડીને, અખર.
 કબુલ છે, જે કંઈ ઝાલ બોલ્યો તમામ,
 છુપાવશ ન કોઈ વાત તુંથી મુદામ.
 કહયું જે અવલ નઝદીકે ૧શહરચાર,
 કે જે માટે રાસ્તી લખાયોચ કરાર. ૨૭૨૭
 તું શાહ છે, અમો છીયે તુજ તાબેદાર,
 છીયે ગેતીમાં તારા પ્રરમાંબરદાર.
 કીધી સરવે સરદારોએ આફરીન,
 હુકમ પર ધર્યાં સર તેઓએ અમીન.
 દીલે શાહ તે વાતોથી થઈ ગયો,
 ગયા ખ્યાલો બદલઈ પુલી ખુશ થયો.
 દીકું કામ પોતાનું અંદાઝા સર,
 બનાવ્યું તેને એક નવું તાજે ઝર.

ક્રીધો એક દહાડો મુખારક પસંદ,
 કે માથે ધરે તાજ શાહી ખુલંદ.
 ગોયા કે પ્રરીદું મુખારક મોહર,
 મેહેરગાંન મહીને ધર્યું તાજ સર.
 તેમજ માહ મહર, રોઝ નામી મહર,
 તોલામાં સુરજ આવે આસ્માં પર.
 સબવ્યું તે ખુસરૂના અયવાંનને,
 દીપાવ્યું નવેસરથી ધરિંનને.
 છે ચઢતી ને પડતીની એવી જહાન,
 જો એક ડર ભર્યો, તો ખીજો શાદમાન.
 છે રીતભાતો એવી ઝમાનાની ગર,
 ફરેચ આથી તેપર, તેથી આ ઉપર. ૨૭૨૮
 ખુશી તેથી કોઈ, ને દુઃખી તેથી એમ,
 ઘટે છોડી દેવું, શુ ? કેટલા ? ને કેમ ?
 જો પરવાર્યા ખુસરૂના કામે અગર,
 તો આવ્યે લોહરાસ્પના કામે ઉપર.
 હવે તાજ અને તખતે લોહરાસ્પ શાહ,
 સબવી બેઆડશ તેને તખતગાહ.
 પ્રતેહમંદ તે રપાદશાહો ખુલંદ,
 જેનાથી છે આશા, ને ખચોઈ ગઝંદ.
 દીએ ને'કી દોસ્તોના દીલને મગર,
 તે લાવે છે આફત દગાખોર પર.
 છે આં અઈફ લેખક બપર મેહેરખાંન,
 જે ખોલેચ સુખનની સીકત પર ઝખાંન.
 સુખન તેજ જો આંખ પકડે શીતાંખ,
 કરેચ આંખને દુર પુરાંણો શરાખ.

આવે શખસ પર જે બુઢાપો શીતાબ,
 બનાવે તેને જવાંન જુનો શરાબ.
 શરાબે જણાંએ, શું બુનીયાદ છે ?
 તુખમ નેંક છે, યા બેબુનીયાદ છે ?
 જે હોય પીઠ વાંકી, બદન ઝર્ઝક સખત,
 શનિ તક કરે સર, જે થાય રનિમ મસ્ત. ૨૭૨૬
 પીયે મર્દ કાયર, પ્રે થઈ દીલેર,
 અગર પીએ કોહલું, બને મસ્ત શેર.
 પીનારાનો બુન્યાદ ખોલે તમામ,
 છે અંધ દરવાઝાની તું ચાવી મુદામ.

લોહરાસ્ય.

લોહરાસ્યની પાદશાહી એકસો વીસ વર્ષ હતી
લોહરાસ્યનું તખ્ત ઊપર બેસવું અને તેનું
શેહેર વસાવવું.

જે લોહરાસ્ય બેઠો તખ્તની ઊપર,
દીલઅફરૂઝ ધર્યું જેણે તાજ સર.
તો બેઠો ખુદાની સેતાયેશમાં,
વધારો કીધો તેની ન્યાયેશમાં.
કહ્યું એમ કે રખ દાવરે પાકથી,
કે રહેજો ઉમીદ લાર, ડરી ધાકથી.
છે ફરતાં ફલકનો ચિતારનાર તેજ,
છે બંદાનો રૂતબો વધારનાર તેજ.
કીધા દર્યા, પાહાડો, ઝમીં, સર બ સર,
ફેલાવ્યું બુલંદ આંસમાં તે ઉપર.
છે એક અડફી ફરતું, તો છે રજડ દીગર,
પગો જેને ફરવા ન દીધા મગર.
દડી, ઝવચ્ચે આપણ, ચોગાંન આંસમાંન,
જેના હાથથી છે નફો ને ઝેયાં ન.
ખુશી દીલ તું છે પણ કઝા તેજ દસ્ત,
ગોચા બેઠો લડવાને હોય શેરે મસ્ત. ૨૭૩૦

કે લાલચ, અને લોભને, દુર કરો,
 ને પોતાની મુખર્ધિ મનઝુર કરો.
 ખુલંદ તખ્ત, આં શાહી તાજે, મગર,
 ન ચાહશું, અકલ, દાદ, શાન્તિ વગર.
 જેથી આપણે ફાલે ફાંની જહાંન,
 ન આવે લડઈ, શ્રાપ, કે રંજ, નિહાંન.
 હું ખુસરૂની નસીહતથી ઝયાદા કરશ,
 કીના, લોભને, દુર મનથી ધરશ.
 મુજ ઇન્સાફે સંતોષથી રહેજો શાદ,
 સુખી રહેજો, કરતા ના કીનાને યાદ.
 કીધી જગના સરદારોએ આફરીન,
 કબુલ્યો તેને શહરયારે ઝમીન.
 રાહત પાંચે લોહરાસ્ય નામી તે બાદ,
 પાંચે ગંજ અઝલનો, ખુશીની મુરાદ.
 કીધાં માણસો રૂમ રવાના તે બાદ,
 શું ચીનમાં, શું હિન્દમાં, ને મુલકો આબાદ.
 હતા દાના જે સર્વ હર મુલક મ્યાંન,
 હતા ને'ક કામે જેઓ શકિતવાંન.
 ધરી સર્વ કોઈએ વતનમાંથી રાહ,
 પુગા આવી સઘળાઓ દરગાહે શાહ. ૨૭૩૧
 બેકારો રહ્યા બદળમાં થોડો વખત,
 ભડું, ભુંડું, દાંનઈથી મેળવ્યું સખત.
 કીધું શેહરખી એક શાહે તઇયાર,
 હું મોહલ્લા, ગલીઓની સાથે, બઝાર.
 જગા કીધી હર મોહોલ્લે “જરને સદેહ,”
 હતી જે કે ફરતી તે આંતશક દેહ.

એક આતશ કદેહ કીધું ધરજીન નામ,
હતું મરજીનું, કીર્તિવંત, પુર હમામ.

ગુસ્તાસ્પનું ગુસ્સો કરી બાપની નઝદીકથી જતું
રહેવું અને ઝરીરનું તેને પાછો લઇ આવવું.

જે ફરજંદ હતાં સુરતે બેહુ માહ,
જે લાયક હતાં શાહી તખ્તો કોલાહ.
ઝરીર એક, ગુસ્તાસ્પ નામે દીગર,
નરે સિંહના લાવતા નિચે જેઓ સર.
અકલમાં પિદરથી હતા અયાદાતર,
સેપાહમાં બિઠાબ્યાંતાં મહીથી સર.
જે શાહઝાદા લોહરાસ્પ નઝદીક હતા,
જે લોહરાસ્પના માનિતાઓ થતા.
કદમ ને'ક સરક્રાજ બેહુ શાહ હતા,
નખીરા શહા કયકાઉસના થતા.
હતા બન્ને બેટીએ કાઉસથી,
તુખમમાં મિનો ચેહેર અને તુસથી. ૨૭૩૨
સર અફરાજ, જંગી, દીલેર, નામદાર,
કદી જંગોથી ના ધરાતા લમાર.
હતો બાંન લોહરાસ્પનો તેથી શાહ,
નહોં કરતો ગુસ્તાસ્પની જેથી યાદ.
હતો જેથી ગુસ્તાસ્પની ગમગીં ઝરર,
હતું સર લોહરાસ્પનું હંકારે પૂર.

જતો એ પ્રમાણે વીતી કંઈ વખત,
 થતો શાહથી ગુશતાસ્પ દુઃખીયો સખત.
 થયું એમ કે પારસમા એક દહાડો તખ્ત,—
 ખિલાવ્યું નિચે, કુલે ભર્યાં દરખત.
 ફરમાવ્યું લોહરાસ્પે તો ઊમરાવો ખાસ,
 ને કંઈ ફરમાવ્યો સરદારો આવ્યા તે પાસ.
 મંગાવી તે સુફરા ઊપર મયની ભમ,
 કીધું શાહે ગેતીનું દીલ ખુશ તમામ.
 તો ગુશતાસ્પ ઉઠ્યો, પીધો મય અગર,
 કહ્યું એમ અય રાસ્ત શાહ દાદગર!
 મુખારક તને બેસવું શાહી પર!
 હંમેશાં રહો નામ તારૂં અમર!
 તને દીધાં ચઝદાંએ કોલાહ, શકમર,
 તથા તાજ કયખુસરૂનું દાદગર. ૨૭૩૩
 છું બંદો હું એક હાલ તુજ દર ઉપર,
 તારાં બખત, અને તાજનો, છું નફર.
 ન જોતો હું કોઈ મદાંને મદાં હોય,
 લડાઈમા જે મુજ હુમનબદાં હોય.
 સિવા સામના ઝાલનો તેં હુમતન,
 લડી શકતો જેનાથી ના કોઈ જન.
 જો ગેતીથી ખુસરૂં ધરાઈ ગયો,
 તને તાજ આપી વિદાયે થયો.
 ધરાઉ છું ખાન્દાં અમીરી અગર,
 તો ક્યાંની તખત, તાજ, મુજ નામે કર.
 છતાંખી રહીશ હું તને તાબેદાર,
 એમજ રહી કહીશ હું તનેજ શહર્યાર.

તો ગુસ્તાસ્પને કહે સમજ અયે પીસર !
 ન ઠીક, જો કરે તુંદી કોઈ નામવર.
 કહું છું હું ખુસડની નસીહત મગર,
 કે સમજી ન ફેરવે તું ઇન્સાફે સર.
 કહયું છે મને દાદગર શાહે ખાસ,
 કે ઉગીયું ચમન પાસ જો હોય ઘાસ.
 મળે તેને પાણી, કદાવર બને,
 ચમન સઘળો તે અયેબથી તર બને. ૨૭૩૪
 ન કર મોટી ઇચ્છાઓ, છે જવાંન તું,
 કરે વાત તો કર ધરી ભાંન તું.
 મુની એવું ગુસ્તાસ્પ, દીલ ભર્યે દર્દ,
 ગયો ખાપ પાસેથી લઈ ચહેરો અર્દ.
 કહયું ન્યાલ કરજે પરાયાને એમ,
 એમજ કરજે, ફરજંદથી કરતો ના તેમ ?
 હતા લશકરી તેના ત્રણસો સવાર,
 જે જંગી હતા જંગ લાયક અપાર.
 કે ઊતરી નિચે, ને ખોલાવ્યા નફર,
 કહયો લેદ દીલનો તેઓને મગર.
 જવા આજ રાતે તકધારી કરો,
 દીલો, આંખો, દરખાસ્તી દુર ધરો.
 કહયું એકે તેમાંથી, રાહ કયાં ધરેય ?
 કાંઠાં રહેશે ? જો તું ઊઠાંચી કરેય ?
 એવો જવાબ દીધો કે હિન્દુ તણો-
 રાહા, મુજને રાખશે જીવે ખુશ ઘણો.
 શહે હિન્દનું નામું છે મારી પાસ,
 લખ્યું રેશમ ઉપર કસ્તુરીથી ખાસ.

તું મુજ પાસે આવે તો નોંકર હું છું,
 ફરશ ના તારા કઝોલ ફરમાંને હું. ૨૭૩૫
 સિયાહ રાતે અસ્વાર થઈ કઝોજ સાથ,
 આલ્યો ગુસ્સા ભર્યો, ધરી ગુર્જ હાથ.
 કે ખાંમદાદે લોહરાસ્પને થઈ ખખર,
 થયો ગમગીં, કમ થઈ ખુશાળી ઝખર.
 બોલાવ્યા સેપાહથી ખુઝર્ગોને ખાસ,
 અને વાતો સરવે કીધી તેની પાસ.
 કીધું શું ગુસ્તાસ્પે કરે તમ નઝર?
 આં દીલ દર્દ ભર્યું, ને ધુળ ભર્યું સર.
 પાળ્યો, ન્યાં મુઘી રખેંચી ગર્દન બપર,
 થયો ગેતી સારીમાં બેડી વગર.
 કે આવ્યાં છે ફળ એમ વિચાર્યું જેવાર,
 ત્યારેજ શુભ ચમનથી થયું મેવાદાર.
 કહી, બેઠો પુર ધ્યાનમાં બહુ વખત,
 ઝરીર આવ્યો પાસે, બે તેર્યો તરત.
 કહ્યું લે સેપાહથી ચુંટી એક હઝાર-
 લડાયક, જેની હોય દીલેરો સવાર.
 શીતાબીથી ના દોડી તું હિન્દ તલક,
 ન રહો બહુગરના ઝમીનો મુલક.
 તરફ રૂમ નવદરનો ગોસ્તેમ ગયો,
 તરફ ચીન ગોરાબેહ રવાંના થયો, ૨૭૩૬
 જહાં બેય ગુસ્તાસ્પ આંખોથી તર,
 જતો વધ્યો આગળ જે ગુસ્સે ઝખર.
 આવ્યો એમ નઝદીક કાબુલ શીતાબ,
 બેયાં ન્યાં ફળો, ઝાહડો, હર્યાબી, આબ.

ત્રિતર્થા ખુશીની જગાએ જઈ,
 રહ્યા એક દહાડો તે આરમ લઈ.
 હતા પુર શિકારોથી પાહાડો શીતાળ,
 હતાં દુધ, મય, સમ નદીના તે આળ.
 સિયાહ રાતે સાકીથી માંગ્યો શરાબ.
 કીધી ખતિઓ, પાસે નદીના આળ.
 સિયાહીથી ખુરશીઠ ઉગ્યો જે વાર,
 તો લઈ બાંધો, કુતરા, પડ્યા ત્યાંથી બાહાર.
 ઝરીરખી જેની પૂઠે દોડતો અતી,
 કરી ઢીલ ના કોઈ જગાએ હતી.
 આવ્યા રાહથી ઘોડાઓના ભે પુકાર.
 તો પડ્યા દીલેરો તે જંગલથી બાહાર.
 જે શુસ્તારપે કાંનોથી સાંભળ્યા ખાસ,
 તો બાલ્યો તે નામી અમીરોની પાસ.
 ઝરીરનાજ ઘોડા સિવા આં પુકાર-
 નથી, ફક્ત તેનોજ છે સિંહનો ડકાર. ૨૭૩૭
 તે આવે, તો તનહાં ન આવતો હશે,
 લઠાયક સેપાહ સંગ લાંવતો હશે.
 એ કેહેતો, તેવાંમા સિયાહ ધુળ તુરત,
 દેખઈ, સંગ ઝુડોળી હાથી સુરત.
 હતો પેશે લશકર તે અફસર ઝરીર,
 જે દોડતો પવન સમ રાહમાં દલીર.
 ને શુસ્તારપને ભેઈ રડતો ગયો,
 તુરત તેની સાંભે પેયાદો થયો.
 અને હાલગરની સેતાયશ કીધી,
 તથા બાઈ પાસે નેયાયશ કીધી.

તેઓ એક ખીજને બગલગીર થયા,
 પેલાં જંગલે ઝારી કરતા ગયા.
 હતા જે કે અફસર, સેપાહ દરમેયાન,
 શાહ લોહરાસ્પ ગણુતો જેને પહલવાન.
 બેસાડયા તેઓને બોલાવીને પાસ,
 હરેક બાબતોની કીધી વાતો ખાસ.
 બોલ્યો એમ તેઓમાંથી એક નામવર,
 ઓ ગુસ્તાસ્પ બાહદૂર ઝરરીન કમર.
 ઈશં અંબુમનના સેતારે શિનાસ.
 સમજીયે છિયે જેને કાબેલો ખાસ. ૨૭૩૮
 કહેય, બખતમાં ખુસરૂ જેવો થશે,
 ને મરતબો શાહીબી તેવો થશે.
 હવે હિન્દુ રાજાનો તું તાબેદાર-
 બને, તેમાં મળતા નથી અમ લગાર.
 નથી કોઇબી તેઓમાં યજ્ઞદાંપરસ્ત,
 પકડશે ન એક જનબી તું શાહનો દસ્ત.
 પસંદ આવશે અક્કલમાં? કર કંઈ વિચાર,
 કે થાય એક રાજાનો શાહ તાબેદાર?
 પિદરની તો છે તુઠી નેંકી તમામ,
 તો જાણુતો ન હું, શું છે રંજોતું કામ?
 સુની એવું ગુસ્તાસ્પ રડ્યો અપાર,
 ને વરસાવી આંખોથી આંસુની ધાર.
 પછી બોલ્યો અયે કીર્તિ શોધનાર ખાસ,
 નથી આખરૂ આપણી, બાપ પાસ.
 બહું ઈકાગિસીનુંજ કરનાર છે,
 શાહી તાજ, મોટધબી દેનાર છે.

જગા મારી તારી તે નઝદીક નથી,
 વિના તાબેદારી, સલાહ ઠીક નથી.
 ફરે છું હું હમણાં તું ખાતર મગર,
 છે લોહરાસ્પથી તો ખુને તર જીગર. ૨૭૩૯
 મને દેશે તાજે ધરાં જો તે એમ,
 પુંજશ, ખુત પરસ્તો પુંજે ખુત જેમ.
 ન તો રહીશ ના તેની દરગાહામાં,
 ન દીલ થાશે રોશન, તેના ૧માહામાં.
 મળશ હું ન એવી જગો જઈશ હાલ,
 ને રાખીશ લોહરાસ્પ થકી મુલક માલ.
 કહી એટલું ફર્યો તે જંગલથી ખાસ,
 આગ્યો નામવર તે શહનશાહની પાસ.
 સમજ્યું લોહરાસ્પે તો લઈ અફસરો,
 ગયો સાંમે લઈ ભારી તે લશકરો.
 દીઠું મોંહ પિદરનું જહાંજુયે ખાસ,
 કે ઘોડથી જીતરી ને કીધી સેપાસ.
 તે લોહરાસ્પે તેને બગલગીર કરી,
 તેની દરગુઝર આહી, સંતોષ ધરી.
 કે તુજ તાજ, તાજે સરે માહ થજો,
 તુંથી દેવના દસ્ત કોતાહ થજો.
 જે રાહ બદ કે બતલાવે છે તુને એમ,
 વઝીર બદ, દીયે બદ સલાહ શાહને જેમ.
 છે મુજ નામે શાહી, ને તાજો, ને તખ્ત,
 તારાં છે રમહર, ઝકઝોલ, ઝસત્તા, ને પખખત. ૨૭૪૦
 તો ગુસ્તારપ બોલ્યો અરે શહરયાર!
 છું તુજ દરનો હું એક ગાયા પેશકાર.

બે કમ કીર્તિ કરશે તોખી રહીશ નપૂર,
 કરશ ગિરવી દીલ તારાં પ્રમાનો પર.
 ખુઝગો, કે જેઓ હતા સાથે રાહ,
 ગયા ખુશ થઈ તેઓ અયેવાંને શાહ.
 સળ્યો મેહલ ગોંડર જડિતનો શીતાળ,
 ને મંગાવ્યું ખાણું, ને રંગીં શરાળ.
 કીધું જશન, ગો ચંદ્રના આસમાન-
 થી, તારા વરસ્યા તે જગ્યે નિદાન.
 થયા મસ્ત એવા તે કુલ અક્સરો,
 કે પુલોના તાબેથી સળ્યાં સરો.
 ગયા તે, થયો વખત કંઈ એ ઊપર,
 ન બેઠાં આં જવાંને પિદરથી મહુર.
 હતો કાઊસીઓથી લોહરાસ્પ શાહ,
 ને કયખુસરૂનીજ તે સદા કરતો યાદ.
 હજી દુઃખથી રડતોતો ગુસ્તાસ્પ છેક,
 સલાહકારોથી કરતો વાતો દરેક.
 કહ્યું હું કુશીશો કરૂ છું અખર,
 નથી ચારો કંઈ હાથ આવતો મગર. ૨૭૪૧
 સવારોને લઈ હું જતો રહું અગર,
 મોકળશે સેપાહ સાથે અક્સર પીદર.
 ફેરવશે મને રાહથી યુક્તિ કરી,
 કરી આજઝી, ને શિખામણ વરી.
 બે બહુ છું તનહા, તો શર્માઉ છું,
 દીલે દુઃખી લોહરાસ્પથી થાઉ છું.
 તેનું દીલ છે કાઊસીઓથીજ શાહ,
 નથી તેને મોહખત પોતાની ઓલાદ.

એ જાજી હું તનહા, બોલાવશે તે કેમ ?
શહા બણશે શું ? ગયો કેમ એમ ?

ગુસ્તાસ્પનું આપની આગળથી પાછું ફરસાધને
ફર ચાલી જવું.

લોહરાસ્પેનો ૧૨૭૬૦ સિયાહ રાતે ખાસ,
કસી ઝીન ગુસ્તાસ્પનું, લાવ્યા પાસ.
પછી પેહ્યો પોશાક ચીની, ને ઝર,
તથા તાજ, હોમાનાં બોસેલાં પર.
ઈસંથી તે આવ્યો હવે ફર પર,
પિદર ભેતો શાહી, અને રાહ પીસર.
એ ગુસ્તાસ્પથી બન્યો વાકીફ પિદર,
થયો દુઃખી, કેમ થઈ ખુશાળી મગર.
બોલાવ્યો ઝરીર, ને બુઝર્ગો તમામ,
કીધી વાતો ગુસ્તાસ્પ માટે મુદામ. ૨૭૪૨
કહ્યું એમ તેઓને કે આં શેરે નર,
જે ધુળ અંદર રંગડે છે શાહોના સર.
શું ધારોય એમાં, શું કરોય આરો તમ ?
નહોં સેહેલ મનથી એને ધારો તમ ?
કહ્યું એક મુબેદે, અય નેંકે બખ્ત !
છે બાહુદરોને વાહળાં તાબે ને તખ્ત.
ન ગુસ્તાસ્પ જેવો પીસર કોઈ ઘરે,
સમજ્યોળી ના કોઈ નામેવરે.
તેનાથીજ વધી તારી શાહી મગર,
ઝંધા છે તેના ડરથી શયુના સર.

મોકલ ચારે ગમ કાસીદોને તું ખસ,
 દેલાવર, ને બુઝરૂગો ૧૫૨ીયાદરસ.
 ન કરતો ખખીલમ્, જો આવે મુદામ,
 નહીં લોભ કરતો, લે તદખીરે કામ.
 ઘણું જોશે તાજ એવું ક્યાંની, મગર,
 સદા રહેશે એની ન કોઈ પર મહર.
 દે ગુસ્તાસ્પને ગેતીની આં સેપાહ,
 ને કીર્તિની મુક તેને માંથે કોલાહ.
 સિવા પહલવાં રૂસતમે નામદાર,
 ન ગેતીમા જોતા એવો કોઈ સવાર. ૨૭૪૩
 બુઝર્ગીમાં, કદમાં અકલમાં, ચહર,
 ન સાંભળ્યો કાને એવો નામવર.
 મોકલ્યા લોહરાસ્પે નજૂમીઓ ખાસ,
 તેને શોધવા ગેતીની આસપાસ.
 ગયા, પણ તે આવ્યા નિરાસે પુરા,
 આવ્યા જોઈ, કે તેના ગ્રહો છે પુરા.
 મર્યો ખખતમાં ઠપકો લોહરાસ્પને,
 ગમી, તનતું દુઃખ, હીરસે ગુસ્તાસ્પને.

ગુસ્તાસ્પનું નદી ઓળંગી જવું અને તેનું રૂમમાં
 પહોંચવું અને મુફ્તેસીને લીધે તે મુલકમાં
 ધંધાની શોધમાં રખડવું.

આવ્યો જ્યારે ગુસ્તાસ્પ દર્યાની પાસ,
 થયો ખ્યાદો, જોયો રવેરેદારે ખાસ.

હીશૂઈ નામે ખુદો હતો તે મગર,
 સખી, દાના, દબદબાનો, બખતાવર.
 ગુસ્તાસપે કહ્યું દઈ દોઆઓ અથાક,
 અકલ સાથી હોને તારા જીવે પાક.
 હું નામીચો ઇરાંનો હું એક રદખીર,
 દીલે દાના, ચાલાક, અને ચ્યાદગીર.
 ને કીશ્તીમાં લઈ કરશે પાણીથી પાર,
 સદા મારે સર રહેશે તારો આભાર.
 કહ્યું તેણે, તું તાજ લાયક ઘણો—
 છે, ટોપ, અને બખતર, તથા લૂંટ તણો. ૨૭૪૪
 જેથી ભેદ હવે ખોલી દે મારી પાસ,
 ને જોડ પાર દરિયો થવાની તું આસ.
 ખોલ્યો રાસ્ત, નેમયે મને કહ્યો હયાં,
 છે ડાળ અને રીત મુનશીની તુમાં કયા ?
 હીશૂઈથી સુની ખોલ્યો ગુસ્તાસપ એમ,
 ન તુજથી હુપાવવી મને કોઈ નેમ.
 જે ચાહશે તું મુજથી, ન ખોટું કહીશ,
 દીનારો, ઘોડો, તાજ, શમશીર દઈશ.
 થોડાં એક હીશૂઈને દીધા દીનાર,
 થયો શાદ તે મર્દ હૃદયે અપાર.
 સદો ખેંચ્યા કીશ્તી ઉપર સર બ સર,
 ઊતાર્યો જહાંઝુયને ખુશ્કી ઉપર.
 હતો રૂમમા એક જિલ્લો જખર,
 જે લંબઈમાં ફરસંગ ત્રણનો મગર.
 વસાવીતી સદમે જગો મન પસંદ,
 હતું પાય તખ્ત કયસરોનું ખુલંદ.

આવ્યો શહર પાસે જો ગુસ્તાસ્પ ગર,
 જગા જોવા લાગો, ઉધે ગી શહર.
 ક્યો હકતો એક રૂમની આસપાસ,
 જોવા ધંધે ત શહેરે આગદ ખાસ. ૨૭૪૫
 હતી પાસે ચીઝો તે ખરચી કરી,
 ભટકતો તે ગમગી, નિસાસા ભરી.
 ફ્યો કાંઈક વખત શહેરે ગુલઝારમાં,
 આવ્યો રમેહેલે કયસરથી દરબારમાં.
 કહ્યું એમ વર્જીરને, અરે દસ્તગીર,
 હું ધરાંગનો એક હું નામી રદખીર.
 તારાં કામે રહેવશ મદદગારમાં,
 કરશ મન પસંદ સર્વે દરબારમાં.
 હતા જે કે મુનશીઓ તે બારગાહ,
 કરવા લાગા તે એક ખીન્ન પર નિગાહ.
 કલમ એથી પોલાદી રડની થશે,
 ને કાગળનો ચેહેરો ભુંભાઈ જશે.
 એને જોઈયે જોસવાને ઘોડો ખુલંદ,
 કમાં બાહુ ઉપર, ને જીન પર કમંદ.
 પુકારી કહ્યું અમને મુનશી મગર,
 નહીં જોઈયે, રાહ હયાથી તારી તું ધર.
 સુની એવું ગુસ્તાસ્પ, દીલ ભર્યે દર્દ,
 કચેરીથી ફ્યો, જે ગાલોએ ઝર્દ.
 જગરથી તે સર્દ હાય ખેંચીને ખાસ,
 અને આદ્યો કયસરના ગોવાળિયા પાસ. ૨૭૪૬
 હતો જે જવાંમર્દ, નસ્તાર નામ,
 હતો દાંના, આલાક, બાહુદર તમામ.

ગયો બહુ તે નાસ્તાર પાસે જેવાર,
 નમનથી દોઆ કીધી તે પર તેવાર.
 ગોવાળ્યાએ જોઈ દીધો આવકાર,
 બેસાડ્યો તેને પોતા પાસે તે વાર.
 છે ફાંણુ મર્દ પુછ્યું, કહી દે તુરત ?
 દીસેય શાહી ખસ્લત, ને શાહી સુરત.
 જવાબ એવો દીધો કે અથ નામદાર !
 છું થેડો દોડાવનાર બાહદુર સવાર.
 મને રાખ હું કામે આવી જઈશ,
 મુસીબત, ને રંજે, મદદગાર થઈશ.
 તો નસ્તાર કહે હયાંથી પાછો તું ફર,
 તું છે હયાં બેગાનો, નિરાધર નર.
 હયાં જંગલ છે, દર્યો છે, ઘોડા મગર,
 ઘોડા કેમ સોંપું પિછાંનત વગર.
 ફર્યો સુની ગુસ્તાસ્પ ગમગી ઝખર,
 ચીરાતું ગોયા ચામ તનની ઉપર.
 કહ્યું જે દીયેય બાપને દુઃખ અગર,
 પડેય રંજ બહુ તેના ખેટા ઉપર ૨૭૪૭
 ગયો ત્યાંથી નિકળી, ઝડપ બહુ કરી,
 ને કચસરના સાર્વોનોની રાહ ધરી.
 દોઆ એક કરી ત્યાં ઉપર સારવાંન,
 કે રહો મનનો ચાલાક શેશન રવાંન.
 તે દાનાવ, ગુસ્તાસ્પનો જોઈ ચહર,
 ગયો સાંમે લેવા, બેસાડ્યો મગર.
 બિછાવ્યું બિછાણુંબી જલદી મુદામ,
 હતી ચીઝે ખાવાની, લાવ્યો તમામ.

તો ગુસ્તાસ્પ બોલ્યો, કહો સારવાંન,
 ફતેહમંદ અય દોસ્ત રોશન રવાંન!
 મને કાફલો ઉંટનો સોંપ ચાર,
 ગમે તેટલો મુજને તું દેજે પગાર.
 કહ્યું સારવાંને અરે શેરે નર!
 ન શોભે તુંને કામ હલકું ગખર.
 તુ કેમ કરશે ઝીંદગી અમો સમ ગુઝર?
 છે બેહતર, કે કચસરને મળવું તું કર.
 તને કરશે એ વાતે હાજત વગર,
 ન કચસરની દરગાહ સિવા ખ્યાલ કર.
 છે રાહ દુર બહુ, સાંઢણી છે મગર—
 સરસ, છે વળી આદમી રાહાબર. ૨૭૪૮
 ફર્યો ત્યાંથી, તે પર દોઆઓ કરી,
 ને ચાલ્યો શહર તર્ફ ગમગી ફરી.
 હતું બારી દીલ થયકું રંજે અપાર,
 આંખો ત્યાંથી લોહારોના તે બઝાર.
 હતો નામવર એક ખુરાબ નામ,
 ખુશીથી જે કરતો તો લોહારી કામ.
 હતો નાલખંદ શાહી થોડાનો ખાસ,
 હતો લાગવગ જેનો કચસરની પાસ.
 મદદગાર ચેલાઓ પાંત્રીશ થતા,
 હથોડા, ને લોખંડમાં પુરવિન હતા.
 દુકાંને તે, ગુસ્તાસ્પ બેસી રહ્યો,
 લોહાર તના બેસવાથી કાયર થયો.
 તો લોહાર બોલ્યો અરે રનેંક ખુ,
 દુકાંનેથી મુજ લેવા ચાહે છે શુ?

કહ્યું તેને ગુસ્તાસ્પે અય ને'ક બખત !
 હઠીશ ના હથોડા, ને આં કામે સખત.
 ને રાખશે મને તું, મદદ હું દમશ,
 સખત રંજ એરણુ હથોડાથી લઈશ.
 ને પુરાબે સાંભળ્યું તેનું બયાન,
 થયો રાખવા રાજી થેલા સમાન. ૨૭૪૯
 ઝખર ગોળો આંતરે કીધો ગરમ,
 થયો ને ગરમ, લાબ્યા એરણુની ગમ.
 હથોડા દીધો ભારી ગુસ્તાસ્પને,
 થયા એકઠા લોહારો તેની કને.
 દુટ્ટો ગોળો, એરંણુ, હથોડે તે વખત,
 જેની ચરચા ચાલી બઝારોમાં સખત.
 ડરી બોલ્યો પુરાબ કે, અય જવાન !
 તારા ઝખેથી છે એરણુ નાતવાન.
 ન પત્થર, ન આતશ, ન એરણુ, ન રૂમ,
 સુની એવું ગુસ્તાસ્પને લાગો અમ.
 ગયો ભુખ્યો ફેંકી હથોડો મુદામ,
 ન ખાવાનું પાસે, ન રહેવાનું ધામ.
 ન કોઈ પર સદા રહેતાં સખતી, કે રંજ,
 તથા ના સુખો, યા ખુશાળી, કે ગંજ.
 ભલું ભુંડું આપણથી થાયેચ પસાર,
 અકલમંદ નથી બનતો ગમગી લગાર.
 કે ગુસ્તાસ્પ દીલથી હતો દર્દમંદ,
 પોકાર્યો તે બુસ્સે, ફલક સંગ બુલંદ,
 આવ્યું જગમા તે ફાલે ના વિન ઝહર,
 દીડું ગામ એક તેણે નઝદીક શહર. ૨૭૫૦

હતા ચરમાં પાણીના, ધુલ, ઝાહાડ, પાંન,
જવાં મર્દ માટે હતું ખુશ મકાંન.
હતું ઝાહાડ છાંયાનું જ્યાં પાણી પાસ,
હતાં છુપ્યાં કીરણ સૂરજનાંથી ખાસ.
કે બેઠો તે સાંચામાં મર્દે જવાંન,
હતો દર્દ ભર્યો, અને દુઃખી જાંન.
તો બોલ્યો કે અય દાવરે કીરદેગાર!
ગમજ મારે ફાલે છે જગથી અપાર.
નથી જોતો મુજ ગ્રહ ભુરા હોય કદી,
તો ના જાણું કાં આવે છે સર બદી?

ગામડાંના પટેલનું ગુસ્તાસ્પને પોતાને ધર
લધ જવું.

કે સુંદર તે ગામેથી એક નામદાર—
વડો, જે થયો તે કણેથી પચાર.
દીઠો તેણે આંખોએ આંસુઓ સાથ,
હડપચી નિંચે જેને ટેકેલો હાથ.
કહ્યું તેણે રે! એ સખી મર્દે જવાંન!
થયો કાં દુઃખી, ને સિયાહ આં રવાંન?
જો હયાંથી તું આવી શકે મારે ધર,
થોડો વખત મહેમાં બને મુજ અગર.
તો બનશે કદી ગમ કમી દીલ ઉપર,
થશે સુઝાં, પાંપણના તીરેના સર. ૨૭૫૧
કહ્યું તેને ગુસ્તાસ્પે અયે નામવર!
છે બુન્યાદ કોણથી, મને કહે મગર?

દીધો તેને પેલા ધણીએ જવાબ,
 શું કારણ તુને હાલ પૂછવું શીતાબ ?
 હું બાહુદર, શાહે ફરીદુન ઓલાદ,
 નથી જેહાંનમા જેવી તેવી ખુન્યાદ.
 સુની એવું ગુસ્તાસ્પ ઉભો થયો,
 અને નામવર તે ધણી સંગ ગયો.
 આવ્યો જ્યારે સરદાર ઘર દરમેયાંન,
 સજ્યું મેહેમાં કાજે પોતાનું મકાંન.
 રાખ્યો તેને લાઈ મીસાલે અહીં,
 ઝરાખી થવા દીધો ગમગીં નહીં.
 ગયો ક'ંઈ વખત એ મીસાલે અપાર,
 એ કામે થયા ક'ંઈક મહીના પસાર.

કચસરની છોકરી કતાબુન સાયની ગુસ્તાસ્પની
 સગાઈનું દારતાંન.

હુતો એવો કચસરનો ધારો તેવાર,
 કે વયમાં તેની ખેટી આવે જેવાર.
 થતી જો તે નેકે બખત પણવા સમાંન,
 ને જોતો તેણીને તે લાયક નિહાંન.
 તો ભરતો તે અયવાંનમા બઝમ એક,
 ખુશગોં, સલાહકારો, ઢાંના, દરેક. ૨૭૫૨
 જમાં કરતો, જે તેણી લાયક થતા,
 જેમા નામી ગરદન ફરજો, હુતા.
 પીઠર મેહેલમાં, ખેટી ચંદ્ર સમાંન,
 પતી શોધવા પ્રતી મહરીલ મેયાંન.

મગર દાસીઓ રેહેતી એમ આસપાસ,
 ન કોઈ જોઈ શકતું ખુલ્લું તાજ ખાસ.
 અનાનામાં કચસરના તે વખત શીતાખ,
 હતી બેઠી ત્રણ ગો વસન્તી ગુલાખ.
 જે કદમાં, ચેહેરામાં, ને નરમાઈમાં,
 હતી લાયકો શર્મ, દાનાઈમાં.
 વડી એક કતાબુન નામે હતી,
 ડાહી, દાંના દીલ, ખુશ મિજાજ અતી.
 કતાબુને રાતે દીઠું ખાખથી,
 કે અળકી રહ્યો મુઠક આફતાખથી.
 ને મહેશીલમાં એક મદ પચેદા થયોચ,
 તે ટોળા મા ૧૫વીંન જેવો થઈ રહ્યોચ.
 બેગાંનો, કે જે ટોળાં અંદર હતો,
 દુઃખી દીલ, ને દાંના, મુસાફર હતો.
 કદે સીધો સર્વ, ને ચેહેરાએ માહ,
 ને બેસવું તેવું ગાયા શાહ તખ્તગાહ. ૨૭૫૩
 કતાબુને કલગી તેને એક લીધી,
 તેણી પાસે કલગી ખુશીથી લીધી.
 ઉગ્યો જ્યારે ખુરશીદ, પડતાં સહવાર,
 ને જાગરૂત થયાં કુલ સરે નામદાર.
 કીધું કચસરે અંજુમન એક અખર,
 ખુબગી, ને જે કોઈ હતા નામવર.
 બેસાડયા તે મહેશીલમા સરવેને શાહ,
 બાલાવી પરી ચેહેરાને તેની બાદ.
 કતાબુન ગઈ સાડ બાંદીઓ સાથ,
 હતી કલગી નરગેસી પુલોની હાથ.

ફરી એવી કે થાકી ગઈ તે બખર,
 પસંદ એક ન આવ્યો ટોળાંથી મગર.
 ફરી મેહેલથી પરદામાં તે ઘડી,
 પતિ શોધમાં, આવી દીલથી રડી.
 બની એટલે ૧કાગોની પાંખો ઝમીન,
 પણ ઊઘ્યો જો કોહથી ચેરોગે ઝરીન.
 તો ફરમાવ્યું કયસરે રધ્યત મેયાંન,
 જે સરદારો હોય રૂમમાં ધન્યવાંન.
 તેઓ આવે સરવે આં મેહેલે ખુલંદ,
 જેથી સારી રીતે કરે તે પસંદ. ૨૭૫૪
 પુગો સરવે સરદારોને એ પયામ,
 હરેક નામદારો, ગરીબને, તમામ.
 તો આલ્યા તે કયસરની દરગાહ ઝરર,
 સજી સર્વે સજીગાર ઊમ્મીદે પૂર.
 તો શુસ્તારપને કહે પેલો મર્દ નેક,
 છુપારો કહાં સુધી ઘરમાં તું છેક ?
 તુંખી આવ, કદી મેહેલ મોટો, ને તખ્ત-
 જોવાથી, ધશે ઓછો ગમ દીલનો સખ્ત.
 સુની એમ શુસ્તારપ ને સંગ ગયો,
 રવાના તે કયસરને મેહેલે થયો.
 સરદારોની જગ્યાથી ખુણામા જઈ,
 દુઃખી હવે બેઠો દરદમંદ થઈ.
 ગયા દીલે ગાહપણ ભરેલા શુલામ,
 કતાખુન, ને શુલરૂઓ દામ્ની, તમામ.
 ફરી પોતાના મેહેલમાં આસપાસ,
 પૂઠે દાંના, આગળ તે દાસીઓ ખાસ.

બોલી, જોયો ગુસ્તાસ્પને જ્યારે ફર,
 થયો લેદ સ્વપનાનો ખુલ્લો ઝર.
 પેલું તાજ તે નામદાર નામેવર-
 ને, પેહરાવી સજ્જતું મુખારક તે સર. ૨૭૫૫
 વઝીર અકલ દેનારે જોયું જેવાર,
 તુરત દોડયો કયસરની પાસે તેવાર.
 કે કીધો પસંદ મદ ટોળાં મેયાન,
 જે કદમાં ચમનના છે સર્વ સમાન.
 ચેહેરામા ચમન, ને ખભાં ગરદને,
 જુએ કોઈ તેને, અજબ તે બને.
 તું કહે ગોયા તુરે ખુદા છે, મગર,
 તે છે કોણ પોતે, નથી તે ખબર.
 દીધો જવાબ બેટી ન હો કોઈ શીતાબ-
 ધરે, જે લગાડે કુતુંબને ખરાબ.
 જો હું મારી બેટી તેને દબિ અગર,
 તો શર્મોથો નિચુ પડે છે આં સર.
 તેણીનું, ને તેનું, જે શોધ્યોય અગર,
 મહલમાંજ કાપી લેવું જોઈયે સર.
 વઝીર બોલ્યો બોટું ન કીધું એ કામ,
 તું પાસે હતા સરદારોળી તમામ.
 કહ્યું તું તેં બેટીને વર કર પસંદ,
 ન કહેલું શાહી નામવર કર પસંદ.
 હવે તેને શોધ્યો, જો ગમ્યો અગર,
 તો ફેરવ ના ચઝદાંની રાહેથી સર. ૨૭૫૬
 રસમ એજ હતી તુજ વડીલ વારોની,
 ખુઝર્ગો તારા પાક દીનદારોની.

થયું છે આં રૂમના રીવાજો સમાન,
 ન ધર રાહ જુદી શેહેરે આખાદ મ્યાંન.
 ન જોલ એમ, મુંખારક નથી કેહેવું આ,
 ને રસ્તે ગયો ના, તે રસ્તે ન જા.
 સુની કીધો ક્યસરે એવોજ ક્યાસ,
 વાહલી બેટી ગુસ્તાસ્પને દેવી ખાસ.
 કહ્યું એમની એમ જા તેની સંગ આજ,
 મેળવશે ન મુજથી મોહાર, ગંજ, તાજ.
 અજબ બન્યો ગુસ્તાસ્પ, જોયું એ જયાર,
 કીધી ચાદ દાદારની બેશુમાર.
 કહ્યું છોકરી તે સર અફરાજીથી,
 કે બધેલી અથ લાડથી, નાજીથી !
 કે સરદારો નામી એવા તાજદાર-
 થી, મુજનેજ ચુંટવા કીધો કાં વિચાર ?
 સુસાફરને ચુંટયો, મગર ગંજ લગાર-
 ન જોશે, તે સંગ રહેશે દુઃખમાં અપાર.
 તું જો સાથી આં સરફરાજોમાં ખાસ,
 કે રહે તારી ઇઝત પિદરનીળી પાસ. ૨૭૫૭
 કતાબુન તેને કહે, અરે બદ ગુમાન,
 કે આંરુમાંની ચાલે ન થા કોષમાન.
 છું સંતોષી હુંજ તુંથી, ને તારે બખત,
 તો કાં શોધે છે તું કોલાહ, તાજો, તખત ?
 ગયાં મેહેલે ક્યસર થકી દર્દથી,
 કતાબુન, ને ગુસ્તાસ્પ, હાય સર્દથી.
 ગયાં તેઓ તે મર્દ દહેકાંન પાસ,
 બની ગમગી, રડતાં, ટવલતાંઓ, ખાસ.

તેા દીધું તે સરદારે રહેવા મકાન,
 બીછાનું બી લાગ્યો તે બહુ આલીશાન.
 બોલ્યો સ્ત્રીને ખાવીદ કહ્યું તે ઘણી,
 ખુશી રહો ! થજો અકલ રોશન ઘણી.
 એ જોઈ કીધી ગુસ્તાસ્પેબી આફરીન,
 મહરબાં તે સરદાર પર પાક દીન.
 હતાં બહુ ઘરેણા કતાબુનની પાસ,
 હરેક કીમતી મોતીઓ, માણિકો, ખાસ.
 ચુટ્યું ગોંડર એક તેઓને દરમેયાંન,
 અકલનીબી આખે ન જોયલાં સમાન.
 ગયાં લઈ તેઓ એક અંવેરીની પાસ,
 સ્વીકાર્યું જેણે બહુ સીકતથી તે ખાસ. ૨૭૫૮
 દીધું દામ ચાકુતનું છ હઝાર-
 સુનેરી દીનારો, જે કામ આવે ચાર.
 ખરીદી ચીઝો જે અરૂરત હતી,
 હતી જેજે ચીઝો અગતની અતી.
 ગુઝર કરતાં, આવેલી પુંછ ઉપર,
 કબી ખુશ, કબી ઝારી કરતાં ઝખર.
 હતુ કામ ગુસ્તાસ્પનું કુલ શીકાર,
 થતો તીર રતરકશમાં, દહાડો પસાર.
 થયું એમ, દીવસ એક શિકારગાહથી,
 રહીશૂચ ગમ જવાનું થયું રાહથી.
 હતા તે કહ્યું હર તરેહનાં શિકાર,
 તે દોડતો, હતો ઠેલો તીરે ચિકાર.
 હતા નાના મોંટા શિકારો જે ખાસ,
 તે રાહમાંથી લઈ ગીયો હીશૂબની પાસ.

હીશૂંઘ આંચો દોડી, દીઠા તેને જ્યાર,
 ગયો સાંભો રોશન જીવે ખુશ અપાર.
 બીછાનુંબી પાંથયું જોસ્વા તે પાસ,
 હવું જેબી ખાનું, તેબી લાંચો ખાસ.
 થયો આસુદો ખાઈ ગુસ્તાસ્પ ખાસ,
 ગોયા ગદ્દ, આંચો કતાખુનની પાસ. ૨૭૫૯
 કીધો દોસ્ત ગુસ્તાસ્પે હીશૂંઘને આંમ,
 બનાંચો અકલથી ગોયા રહાડ ચાંમ.
 જતો શેદરથી જો હરણને શિકાર,
 તો બે હીસ્સા દેતો હીશૂંઘને તેવાર.
 ને રસરહારને ભાગ દેતો દીગર,
 તથા જે બીજા કોઈ વડા હોય અગર.
 થયું એમ વડા સંગ ગુસ્તાસ્પ છેક,
 થયો અચેશ, ખાંની, ને મસ્લત એક.

મિરીનનું કયસર પાસેથો તેની બીજી બેટીનું માંગવું.

મિરીન નામે રૂમી હતો એક નિદાંન,
 સુખી, અકલવર, નામવર, ધન્યવાંન.
 કે મોકલ્યો પયગામ કયસર બિપર,
 છું દબોલતમાં, ધજિઝતમાં, હું નામવર.
 મને તારી બેટી દે વાહુળી તમામ,
 ને કર મુજથી રોશન લયું તાજ, નામ.
 કહ્યું કયસરે કે હવેથી નિદાંન,
 કરશ ના સગઈ કોઈની એ સમાંન.

કતાબુન, અને તે નલાયક નરે,
 અટકાવ્યો છે મુજને એ કામે ખરે.
 કરે મુજથી સગપણનો જેથી વિચાર,
 ને મુજ પાસે ચાહે બુલંદ સર અપાર. ૨૭૬૦
 તેને ભેઠશે કરવું ઘણું મોટું કામ,
 ગણે મોટો હયાંના બુઝર્ગો તમામ.
 જે હોય ગેતીમાં પોતેથી નામદાર,
 અને મારેથી ગેતીમાં સ્હાયકાર.
 ન તે જેવો જગમાં દેલાવરથી હોય,
 ન તે જેવો મહીમાં સિંહ નરથી હોય.
 ને પ્રાસકુન જંગલ સુધી જાયે કોય,
 તથા લોહીમાં તન, મગજ, હાથ, ધોય.
 કે ભેશે વરૂ એક હાથી સમાન,
 તને અઝઢાહ, બળમાં છે નાહલ નિહાન.
 છે ઠાંતોથી તિક્ષણ, બુઝો જેવા ખાસ,
 નથો શકતો જઈ હાથીની જેની પાસ.
 ન જઈ શકતો તે જંગલે મહે શેર,
 ન હાથી, બખર, કે ન મહે દીલેર.
 જે કોઈ પ્રાડી શકશે તેના તનનું પોસ્ત,
 થશે મુજ જમઈ, ને મદદગાર, હોસ્ત.
 મીરીન બોલ્યો આં મુજ જનમ ભૂમી પર,
 પાયો રૂમનો નાંખ્યો દાદારે ગર.
 વડીલોએ મુજ, ભારી ગુર્જો વગર,
 નથી જંગ કીધી સરદારેથી મગર. ૨૭૬૧
 શું ચાહે છે કયસર હવે મુજ કને ?
 કીનાથીજ એવું એ કેહવાડેય મને.

હવે એનો ચારો કડચ હુંખી એક,
 ને મેળવું છું સદલાઓ રૂડી દરેક.
 આવ્યો મેહેલ અંદર લલો નર તેવાર,
 અને કીધો હર એક રીતીનો વિચાર.
 લખાણો ધર્યાં તેણે લાવીને પાસ,
 પોતાનું વરષ ફળ, જનમ પત્ર, ખાસ.
 તેમાં એવું બેયું, અમુક વખત પર,
 કે આવશે ઇશંભાથી એક નામવર.
 જેના હાથે ત્રણ કામો ભારી થશે,
 જેથી રૂમી સરદારો શરમઈ જશે.
 કે એક તો તે દાંભાદે કચસર થશે,
 તથા તાજ કચસરના સર પર થશે.
 થશે પચદા આં મુઠકમાં બે હેવાંન,
 તે બદ હેવાંનોથી થશે સઉને ઝયાંન.
 થશે હાથ પર તેના, બંધે હલાક,
 ન કરશે તે કોઈથી ઝોરાવરનો ધાક.
 કતાબુનની વાતો રતે બાણતો અતી,
 કે ગુસ્તાસ્પ બાહુદુરની સાથી હતી. ર૭૬૨
 ને રહીશૂઈ, તથા ડતે વડો નામવર,
 કે તરફેન હતા બેહુ રતેની મગર.
 ગયો જેથી હીશૂઈ પાસે તરત,
 બનેલી જે વાતો, કહી તે વખત.
 ને આગાહી રૂમી નજુંમીની કહી.
 કે અચરતી શું આવશે મુઠક મહી.
 કહયું તેને હીશુઈયે, કે શાદ આજ,
 તું થોભ માયા, ઇન્સાફથી મારે કાજ.

કે જે મદની તું દીએ છે નિર્ધાન,
 તે છે નામી એક, બાહુરો દરમિયાન.
 શિકારેજ મચેલો દીવસ ભરથી છે,
 બેપરવા શાહી તખ્તે ખાવરથી છે.
 ફકત કાલે આંખે નથી મારી પાસ,
 જેથી ખુશ નથી, માફ આં દીલ ઉદાસ.
 શિકારેથી આવતો હશે તે નિદાન,
 છે રાહ આપણી પાસેથીજ બેગુમાન.
 લાંબો મય, ને રાંમેશગરો, ગાંન તાંન,
 ઝરીન જામ લઈ બેઠા હાથે મેયાંન.
 જેવારે તેઓ લઈ ચુકા જામ ચાર,
 કે દૂરથી નજર આવી ગર્દે સવાર. ૨૭૬૩
 દીડી ગર્દે મીરીન, હીશૂંધે જે વાર,
 ગયા સામે મયદાંને લેવા તેવાર.
 હીશૂંધને કહ્યું, બેયો મીરીન જ્યાર,
 કે જગમાં હશેના એનો બેડીદાર.
 એવા હાથે, ગરદન, એવું બળ અપાર,
 તુખમથી છે કોઈ પહુલવાં નામદાર.
 છે મોટાઈ સંગ, જેને મઝદાઈ તુર,
 અકલમંદ, દાંના, છે ખુરદથી દુર.
 તો બોલ્યો હીશૂંધ, અમીરી આ નર,
 જે રાખે છે મયદાંને જંગ સિંહ જગર.
 તેના ચેહરા કરતાં હુનર છે અપાર,
 શરમ, સહ્યતા, ને અકલ બે શુમાર.
 આંખે પાસે ગુસ્તાસ્ત, તો બેહુ મરદ,
 ગયા તેની સાંમે, ગો ઉડતી ગરદ.

ગયા પોતે લઈ, તેને રાહથી નિહાંન,
 સિક્કત તેની કરતા પોતાને મકાંન.
 કીધી એક બેઠક, નદીના તે આબ,
 નવું ખાણું બી એક મંગાવ્યું શીતાબ.
 ૧લાવ્યો મય, ૨નવા મયના પીનાર પાસ,
 ૩નવો બેઠો આવનાર, નવા ચાર પાસ. ૨૭૬૪
 થયો લાલ મયથી જો રાતો ચેહેર,
 તો ગુસ્તારપને કહે હીશૂબ એ દલેર !
 પિછાંનેચ મને દોસ્ત જગમાં તું આય,
 બોળખતો નથી કોઇને મારા સિવાય.
 મીરીન આવ્યો છે મુજ પનાહમાં આં વાર.
 જે છે દબદબાવાળો એક નામદાર.
 છે મૂનશી જે બાહોશ અને અકલમંદ,
 કરેચ ફર્તા આંરમાની ગંત્રી બુલંદ.
 જાણેચ રૂમી ફીલસુફાની દાસતાંન,
 ગમી, મુલક, હર આબાદી, ને વીરાંન.
 ધરાવે છે બુન્યાદે સલ્લમ ઓલાદ,
 ને રાખેચ પીદર દર પીદર નામ યાદ.
 છે સલ્લમની શમશીરબી તેની પાસ,
 સદા રહેતી જે સલ્લમની પાસ ખાસ.
 દીલેરાને ધરનારો બાહદુર સવાર,
 ફલકથી તીરે લાવેચ ઓ કાળો ચાર.
 વધુ કરવા આહે છે દરજો સવમ,
 ને ઇચ્છે છે કચસરે રૂમથી સગમ.
 કીધી વાત કચસરથી, સાંભળ્યો જવાબ,
 તે જવાબે સમજ તેનું છે દીલ કવાબ. ૨૭૬૫

કેહવાડયું કે ફાસ્ફૂનના જંગલ મેયાન,
 વરૂ એક મળશે, જે ઉંટણી સમાન.
 વરૂ તે જો માર્યું તારા હાથે જાય,
 તો મેહમાન મોટો તું રૂમનો ગણાય.
 થશે સુજ જમાઈ, અને શાહ, મુદામ,
 અમાનો મને દાદ દેશે તમામ.
 હવે જો તું લંબાવે હાથ એ જિપર,
 નફર હું, એ ખેશી બને નામવર.
 તો ગુસ્તાસ્પ બોલ્યો કબુલ છે તમામ,
 કહો, હાલ ક્યાં છે તે જંગલ મુકામ ?
 એવું શું જનાવર છે જગ દરમેયાન ?
 ડરેચ જેથી નાના, મોટાં, ખેશુમાન ?
 કહ્યું તેને હીશૂયે, નર છે વરૂ,
 જેનું સર છે ઊંટણીથી જિયું ખરૂ.
 જે દાંતો છે હાથીના દાંતો મીસાલ,
 સિયાહ આંખ, જે આંખો ચંદન છે લાલ.
 ગોચા દાંતો અળનૂસના ટુકડા અપાર,
 થતું ગુસ્સે, ભોકતું ઘોડા આરપાર.
 ઘણાં હયાંથી સરહારોળી નામવર,
 હતા લઈ ગયા સાથે ગુર્જો અખર. ૨૭૬૬
 આવ્યા નામુરાહો તે જંગલ મેયાન,
 બની શર્મ લઈ દીલે, નાતવાંન.
 જો આં કામ તુજ હાથ જિપર આવે ખર,
 કરે જિયું મરદાને મરદોથી સર.
 તો ગુસ્તાસ્પ કહે સદમની તેગ અને,
 દીયો નામેવર તેજ ઘોડા મને.

વરૂં નહીં, તેને કહું હું અઝઘાહ નિદાન,
 તે સાઢણી જેવાંને વરૂં તું ન માન.
 સુની ત્યાંથી મીરીન ચાલતો થયો,
 શીતાબોધો દોડી પોતે ઘર ગયો.
 તબેલાથો ઘોડોબો ચુંટ્યો સિયાહ,
 તથા નામી બખ્તર, ને રૂમી કોલાહ.
 પેલી તેગ અલ્માસી, કાંમતી શીતાબ,
 હતું અલ્મે પાયું લોહી, જેહેરી આબ.
 બઝાનાથો હુદયો લીધો બહુ નિદાન,
 ને પાંચ પાંચ ચાકુતો ગાંહર મિયાંન.
 સિયાહ રંગીં પહુરણુબો ખુરશીદ ન્યાર,
 બે ફાડીને પરદાથી આવ્યો બાહાર.
 તો જહાંનુય મીરીન મેહેલથી બાહાર—
 પડી, આવ્યો હીશૂઈની પાસે તેવાર. ૨૭૬૭
 શિકારેથી આવતોતો ગુશ્તારપ ન્યાં,
 નિગાહથી દીઠો હીશૂયે તેને ત્યાં.
 તે ઘોડો, ને શમ્શીરે, તાબુબ થયા,
 આવ્યો જયારે પાસે તો સામા ગયા.
 બે ગુશ્તારપે હુદયો દીઠો તે બુલંદ,
 તેમાંથી કીધાં ઘોડો, શમ્શીર પસંદ.
 બીજી ચીજો હીશૂઈને બક્ષી નિદાન,
 કીધો તે જહાં નુયનો જીવ શાદમાન.
 પેહરી લીધું ગુશ્તારપે બખ્તર તે વાર,
 લડાયેક ઘોડો થયો તે સવાર.
 કમં બાજુ ઊપર, ને જીન પર કમંદ,
 હતો સવાર નામી, ને ઘોડો બુલંદ.

હીશૂઘ ગયો સંગ શીતાબીથી રાહ,
 ને જહાંબુય મીરીનથી રૂયાદખાહ.
 એવી રીતે ફાસ્ફૂનના જંગલ ઉપર,
 પુગા દોડી તે લોહી ભર્યે જાગર.

ગુસ્તાસ્પનું ફાસ્ફૂનના જંગલમાં વડને મારવું.

તે જંગલ, વડની જગો આવી પાસ,
 ડર્યો મસ વડથી તે મીરીન પાસ.
 કે ગુસ્તાસ્પને રસીધી ઊંગળી કરી,
 દેખાડી તે અઝદાહની જગ્યા ખરી. ૨૭૬૮
 ફર્યા બેહુ પાછા તેઓ ભર્યા દર્દ,
 કે લોહી ભર્યા દીલ, આંખે આંસુઓ ઝર્દ.
 બોલ્યો એમ હીશૂઘ, કે આં નામવર,
 થાય એમથી! કે પાછો ન જોઇયે અગર.
 અફસોસ! છાતી, બાજુ, ને ગરદન તણો,
 અફસોસ! ઝોર, હીમ્મત, ગોરઝનો ધણો.
 જો ગુસ્તાસ્પ જંગલની પાસે ગયો,
 તો બાહદુર દીલથી ફીકરમંદ થયો.
 નિંચે આવ્યો તે, ઘોડેથી સરફરાજ,
 હુજુરમાં કીધી દાદગરની નમાજ.
 ને બોલ્યો કે અય પાક પરવરદેગાર!
 ઝમાનાની ગરદીશને ઝળકાવનાર!
 જનાવરથી આં, મારી ચારી તું કર,
 દયા કર જીવે, ઝાંઝ લોહરાસ્પ પર.

અગર મસ્ત અઝદાહ જો મારી ઊપર,
 વરૂ જેને ઓળખાવે છે મૂખ નર.
 તે પ્રાવી મારૂ ખુન રેડશે જો સખત,
 ને ઊધું આં વળશે અગર મારૂ અખત.
 શહનશાહ પિદર મુજ સમજશે ખબર,
 તો ઊઘશે નહીં, ઝારી કરશે ઝખર. ૨૭૬૯
 થશે દર્દથી તે દીવાંના સમાન,
 ને રડશે હુરેક જગ્યે શોધી નિશાન.
 ફર્ય પાછો ખીહ બદ જનાવરથી ખાસ,
 ન શમે ઊભો રહી શકીશ લોકો પાસ.
 પછી બેઠો થોડે એ કેહતાંની સાથ,
 પોકારી, ધરી સદમની તેગ હાથ.
 ચઢાવેલી ચિલ્લો કમાં બાઝુ પર,
 ગયો હોશીયારીથી દીલ ખુને તર.
 આવ્યો છેક તે રાહની પાસે સવાર,
 કીધો બાહરના વાદળાં સમ પુકાર.
 વરૂએ દીઠો તેને જંગલ જેવાર,
 કીધો સિયાહ વાદળ પુગે તેમ પુકાર.
 ઝમી લાશું પંખથી ખાણુવા નિદાન,
 ગોયા સિંહ ને ચિત્તાઓ જંગી સમાન.
 જો ગુસ્તારપે અઝદાહને જોયો નિદાન,
 તો બેઠું ખેંચી સરખી કરીને કમાન.
 કીધો તિરોનો મેહ હવાની સમાન,
 ધરી બાહરના વાદળાં સમ કમાન.
 વરૂ તિરે ગુસ્તારપ, અખમી થયું,
 જેના દર્દે નાહીંમતી થઈ ગયું. ૨૭૭૦

પડયું તે વરૂ, પાછું ઉઠયું નિદાન,
 ધસી આવ્યું તે મોટી સાંઢણી સમાન.
 હતા સાંમા દાંતો સાબરસીંગ ઝખર,
 દુઃખી ઝખમથી તન, ને દીલ ખુને તર.
 આવ્યું દોડી રાહથી તે ઘોડાની પાસ,
 સિયાહ દાંતો લોડી દીધા તેને ખાસ.
 તો ગોળીથી દુંટી ચિરાયો અરે!
 કે શમશીર ખેંચી તે નામેવરે.
 ને ધસ્યો ગોચા હાથ લૈકાર શેર,
 કે હુધ્યારખંદ થઈ તે મર્દે દીલેર.
 બની પ્યાદો ધા કીધો સરમાં વરી,
 સીનો, પીઠ, ગરદન, બે દુકડા કરી.
 વરૂ જોયું જહાંજુએ મર્યું ઝખર,
 ને જડ દીલથી કીનાની ઉખડી અગર.
 તો આવ્યો, તે દાંના ખુદાવંદ પાસ,
 ખુદા તે, જે બદ, નેંક બાણનારો ખાસ.
 ખુદા પાસે ચાહી દોઆઓ ધણી,
 યા ગેતીના રચનાર સાહેબ ધણી!
 તું છે રાહ ભુલેલાઓનો રહતુંભાય,
 તું ઇન્સાફી, સહીથી ખુલંદ, એક ખુદાય. ૨૭૭૧
 મુરાદો, ફતેહમંદી, તુંજ નામથી,
 છે દાંનઈ ને દખલો તુંજ રકામથી.
 ફર્યો બંદગીની જગાથી જેવાર,
 તો બે દાંતો લાંબા ઉખેડયા તેવાર.
 પ્ર્યો જંગલેથી તે તનહાં બે ખાસ,
 અને આવ્યો ચાલી તે દરિયાની પાસ.

દર્યા પાસે હીશુધ, મીરીન, નામુરાદ,
 ઝખાંથી તેનીજ બેઠા કરતા જે યાદ.
 વરુનું ને શુસ્તારુપનું કરતા ખ્યાન,
 કે અફસોસ! મોટા સવાર પહલવાન.
 શુંટાયો છે જંગે ઝખર હાલમા,
 ખુને તર, વરુની છે ચુંગાલમા.
 દીઠો ખ્યાદો શુસ્તારુપને જો શીતાખ,
 ખુને તર, ને ચેહેરામાં ફીકકો શુલાખ.
 તેને જોઈ જગાથી ઉભા થઈ ગયા,
 પોકારો કીધા ભારી, રડતા થયા.
 ખગલગીર થયા ઝારી કરતા અપાર,
 ઝરદ ચેહેરો, પાપણુ ગોઆ ૧અપ્રે બાહાર.
 કેવી જંગ થઈ તુજ, વરુ સંગ ઝખર?
 તું કામે ખુને તર હતાં અંમ જીખર. ૨૭૭૨
 તો શુસ્તારુપ કહે નેંક ખ્યાલોના નર,
 નથી રૂમમાં કોઈને યજઢાંનો ડર.
 કે આવો દીલેર એક અઝદાહ નિદાંન,
 રહેવા દીધો વસોં, મુલક દરમિયાંન?
 કરે છે જે ગેતીને એમજ હલાક,
 ગણુચ એક, કયસર કે શુ' મુઠ્ઠી ખાક.
 કીધા ટુકડા બે સલમની તેગે ઠીક,
 મટી કુલ તમારીબી દહેશત, ને ખીક.
 બુચો જઈ નવઈ તે હજી છે ગરમ,
 કે ચીથું મેં કેમ તે ઉપરનું ચરમ.
 ચરમમાં દીસેચ મસ્ત હાથી અપાર,
 છે લંબઈ, ને પોહલઈથી જંગલ ચિતાર.

તે જંગલ તરફ દોડતા બેહુ ગયા.
 તેની વાતે રાણી, ઉલટમંદ થયા.
 વર ત્યાં દીધું હાથી મીસાલનું,
 સિયાહ રંગનું સિંહની ચુંગાલનું.
 હતો જન્મ તે પર સરેથી કમર,
 કીધેલા બે સિંહ એક ચરમથી જમર.
 દોઆઓ કીધી તેજ વખતે જમર,
 જમીનના રતે ખુરશીદ ખુરહમંદ પર. ૨૭૭૩
 ક્યારા જંગલેથી દીલે શાદ ખાસ,
 ને આંખ્યા લડાયક પેલા રસિંહી પાસ.
 મીરીન લાંબો તે માટે હદયો જમર,
 એવો, કે તે નેહ થયો શાદતર.
 તેમાંથી ઘોડા ત્રિન ન રાખ્યું દીગર,
 કીધું ત્યાંથી મોંદુળી પોતાને ઘર.
 આંખ્યો દર્યાથી ઘર પોતાને બે ખાસ,
 દીલે દાંના આવી કતાપુન તે પાસ.
 કહયું ક્યાંથી મેળવ્યું બખતર આં વાર?
 કે હયાંથી તો ગયેલો તું કરવા શિકાર.
 દીધો જવાબ એવો કે મારે વતન-
 થી, આંખું છે મોલા બધું અંબુમન.
 હદયો તેગ, બખતર, કોલાહનો તમામ-
 દીધો, ને પૂગાડી કુતુંબી સલામ.
 કતાપુન મય લાવી જાંણે ગુલાબ,
 ઘણી સંગ પીધો, સુધી વખત ખાબ.
 સુતાં બેહુ તે, મર્દ જન શાદમાંન,
 મગર જબકી ઉઠતો પેલો મર્દ જવાંન.

લડાઈ તે જોતો વરૂનીજ ખાખ,
 જે નર અઝઢહા જેવું મોટું શીતાખ. ૨૭૭૪
 કતાબુન કહે રાતે થયેલું તે શું ?
 નકામો પહીતો હરધડી એવો તું ?
 દીધો જવાળ કે મેં મારાં બખતને,
 દીધું ખાખમાં, મેં મારાં તખતને.
 કતાબુન ગદ્ય સમજી બુન્યાદે તે-
 છે શાહી, ને એક દીલનો, એક રાંક છે.
 નથી કેહેતો, ખાંનદાંની છે તે અગર,
 નથી આહતો કયસરથી મોટઇ મગર.
 કહ્યું તેને ગુસ્તાસપે અયે ૧માહિ ૩ !
 રૂપેરી સીનો, કદ સીધું, રમુશ્ક બું.
 થા તૈયાર કે જધયે આપણુ ધરિન,
 કે હયાંથી દીલેરોની ભૂમી મિયાંન.
 મુંબારક ઝમીં, મુશ્ક, જોશે તું ન્યાં.
 સખી, દાદગર, પાદશાહનેખી ત્યાં.
 કતાબુન કહે ઘેલું ના બક જરી,
 સફર શોધ ના એમ ઉતાવળ કરી.
 જવા હયાંથી ધરાન હોય તારી આહ,
 તો લેજે હીશુઇની અવલથી સલાહ.
 તુને જાએ લઈ કીશિતને દરમેયાંન,
 તું પૂગશે જો ત્યાં, થાશે ક્તાઝી જેહાંન. ૨૭૭૫
 હુંતો રહીશ હયાં, રંજમાં બેશુમાર,
 ન જાણું તુને જોઈશ પાછો કેવાર.
 ગયો ના, છતાં રડ્યાં ખિસ્તર ઝિપર,
 વગર આગે બજ્યાં દરદથીજ મગર.

પ્રકાશ્યો નો ફરતો સુરજ આસમાંન,
 ઉમીદ ભયાં, આલાક દીલના, જવાંન.
 જિડયાં નર્મ ખિછાંનામાંથી મુદામ,
 હરેક રીતોનો વાતો કરતાં તમામ.
 ભેધયે શું ફરેય સર ઉપર આંસમાંન ?
 દેખાડે છે તુંદી, કે માયા, જહાંન ?
 પેલી તર્ક મીરીન ગયો દોડી ખાસ,
 શીતાબીથી ખુશહાલ કયસરની પાસ.
 કહયું એમ કે અય ખુઝગે નામદાર !
 વરૂથી થતી હાંણીનો આવ્યો પાર.
 ભરાયું તે અઝદાહથી જંગલ તમામ,
 તુંખી ભેય નવઈ તો છે ખેહતર મુદામ.
 આવ્યું દોડી હુમ્લો કીધો મુજ જિપર,
 ખાધો અખમ ખંજરનો મુજ હાથે ગર.
 થયા કટકા બે તેના સરથી કમર,
 થયું અખમે, દીલ દેવતું ૧ પુર ખતર. ૨૭૭૬
 તેની વાતે કયસર થયો ખહુ ખુશાલ,
 ને કરમાઈ ગયલા તેના ખીલ્યા ગાલ.
 તુરત ગાડી બએલોનો દીધો હુકમ,
 તે જગ્યાથી લાવવા વરૂ એકદમ.
 ગયા તે, દીકો મસ્ત હાથી અખર,
 ચિરાયલો જે ખંજરે સરથી કમર.
 નો ખેંચ્યું તેને જંગલેથી ખાહાર,
 તું કહે, પાહડખો લાગો ધુંજવા તેવાર,
 ખલક આવી જોવા વરૂના દીદાર,
 વરૂ શું ? અખર દેવે નર ઝેનાંગાર.

દીકું કયસસરે મસ્ત હાથી બદન,
 માર્યો હાથ પર હાથ થઈ શાદમન.
 બોલાવ્યો વઝીર કયસરે તે દીવસ-
 મહલમા, દીધી બેટી મીરીનને બસ.
 લખ્યાં નામા સરદારોને સર બ સર,
 હરેક મુલકી હાકેમો, મોટાઓ, પર.
 કે સરક્રાઝ મીરીન રૂમીએ શેર,
 રેહા મુલક કીધો વરૂથી દીલેર.

અહરન રૂમીનુ કયસર પાસેથી ત્રીજી બેટીનું માંગવું.

મીરીનથી હતો એક નાની ઊમર,
 હતો રૂમી પહલવાંતોમાં નામવર. ૨૭૭૭
 અહરન નામ તે દાંતા પહલવાંનું,
 તુખમ રૂધનતન જેવાં ખાનદાંનનું.
 મોકલ્યો જેણે કયસર ઉપર પયામ,
 કે સરદાર અય નામવર ને'કનામ!
 છું બુન્યાદે મીરીનથી ઝયાદા હું બસ,
 હું'નર, ગંજ, શમશીરમાંબી સરસ.
 હવે દે મને નાની બેટી મુદામ,
 મુલક, તાજ, કર મુજથી દોશન તમામ.
 દીધો જવાબ, લીધા મેં સોગંદ ખાસ,
 તેં જાણ્યું હશે, જે કે યઝદાંની પાસ.
 જમઇને પસંદ બેટી કરશે નહીં,
 રીવાજો વડીલના હું છોડું છું અહીં.

મીરીન જેવું એક કામ કરશે જેવાર,
 ખરોખરિયો થઈ શકશે મારો તેવાર.
 છે અઝઢાહ સકીલાના પાહાડે બે એક,
 મુલક નાંખ્યો વર્ષેથી રંજે દરેક.
 કરે રૂમથી રંજે અઝઢાહને દર,
 મુલક, ગંજ, ખેટી, તને દઉં અર,
 વરૂં પેલું સિંહો પછાડનારાં, સમ-
 છે, શયતાની કાંઠો તેનો ઝેહેરી દમ. ૨૭૭૮
 બબ્બીશ હુકમ એવો દીધો જવાબ,
 કરશ ગીવી જીવ મર્જી પર તું શીતાબ.
 કહે દોસ્તોને ઘા વરૂનો અખર,
 ન હોય મર્દે જંગીની શમ્શીર વગર.
 કારણ કેમ મીરીન કરે એવું કામ?
 એળખતો ન કયસર નરે મર્દ આમ.
 તે પાસે હું બહો તો કેહેશે મગર,
 શું યુક્ત કીધી યુક્તિભાએ અગર?
 ગયો મહેલે મીરીનના દોડી અખર,
 તો જઈ નોકરે કીધી તેની ખખર.
 સજી એવી મીરીને ખેઠક, કે માહ-
 ખી, રાખતો ફલક પર ન એવી જગાહ.
 પેહેયું જહાંજુએ જંગી બખતર હતું,
 ને કયસરતું એક તાજ સર પર હતું.
 કહયું નોકરે કે અહરન ફીઝલતન-
 હયાં આવ્યો છે, લઈ સાથે એક અન્બમન.
 તો ખેઠક સબવી બુલંદ એવી બસ,
 કે આવી તે ખેડો જગાએ સુરસ.

જગા ખાલી થઇ નોકરોથી અગર,
 ન કોઈ ત્યાં રહ્યું ધર ધણીના વગર. ૨૭૭૯
 લીધો જોઈ મીરીને બગલમાં ધરી,
 ને સેવા તે સરદારની બહુ કરી.
 હતા કોઈ ન મીરીનને ઘેરે શખસ,
 ફક્ત બે હતા તખ્તે, સરદારે બસ.
 તો અહુરન કહે રાસ્ત કહેજે મને,
 નહોં કહેતો જુહું, જે પૂછું તને.
 છે મુજ આરજુ પનાની બેટીની ગર,
 જે સરદાર છે રૂમની સર બ સર.
 મેં માંગી, તો દીધો જવાબ એ મગર,
 કે અવલ તું અઝઢાહથી લડ પાહાડ પર.
 તું કહે રાસ્ત જંગે વડતું બયાંત,
 તો થાય મુજ મહદગાર તું આલીશાંત.
 હુની વાત અહુરનની, મીરીને જ્યાર,
 તો ઘલરાયો, ને લાગો કરવા વિચાર.
 રજવાં નામવરની તે કીર્તિ અગર,
 છુપાવશ અહુરનથી, ન છુપશે મગર.
 ખરી માણસાઈ છે સચ્ચાઈ પર,
 ઘટે રડવું જુહું, ને કપટાઈ પર.
 જેથી દજીં કહી, તો સવાર નામવર,
 કદી ગોદમાં મૂકે અઝઢાહતું સર. ૨૭૮૦
 જેથી ચાર અહુરન મહદગાર થાય,
 ન રહે હાથે શત્રુ, પવનના સિવાય.
 ગરદ કાઢશું કર્વારના દીલ તણી,
 છુપો ભેદ રહેશે મુદત તક ધણી.

તો અહરનને કહે કે વરૂં બયાંન,
 કહું, જો લગી સખત સોગંદ નિહાંન.
 દીવસ રાત કોઇનેથી લેદ આં અજબ,
 ન કહે, કે ન ખુલ્લા કરે બેહુ લખ.
 તો ખાધા ત્યાં અહરને સોગંદો સખત,
 કબુલાતો તેની કબુલી તે વખત.
 તો પેહરાંયો જામોથી કાગજ ઉપર,
 લખ્યું નામું મીરીને હીશૂઈ પર.
 કે અહરન, જે રાખે છે શાહી ગોંહર,
 તવંગર, સખી, જંગી, શોકીન, ઝખર.
 કરે છે જે કયસરની બેટીનું ધ્યાંન,
 જે નાની, ને લાયક છે, બેટીઓ મ્યાંન.
 કરેચ ફાંદો અઝદાહનો, અહરન ઊપર,
 જો કોશીશ કરે, થાય સર, તન વગર.
 આવ્યો ચારો કરવા મારી પાસ ખાસ,
 થયોચ આપણો લેદ ખુલ્લો તે પાસ. ૨૭૮૧
 વરૂં કાજે, ને તે લડાયક સવાર,
 કહ્યું છે તેને કામનું સઉ અપાર.
 મારૂં કામ કીધું તેણે પાર જેમ,
 બેશક કામ આં મર્દનું કરશે તેમ.
 વડા મુલકના કરશે બેહુને મગર,
 અને તાજ ધરશે બે ખુરશીદો સર.
 લીધું અહરને નામું મીરીનની પાસ,
 ને આવ્યો તે હીશૂઈની નઝદીક ખાસ.
 પુગો દર્યા નઝદીક અહરન જેવાર,
 દોડ્યો સાંભો જહાંબુચ હીશૂઈ તેવાર.

લીધું દીલ પસંદ નામું તે પાસે ગર,
 ઊખેડયું દોઆઓ કરી તે ઊપર.
 ખાદ્યો એમ હીશૂઈ, કે દોસ્તોથી શું ?
 થયોય ખાગ વયેરાં, નથી બાણુતો તું ?
 કે એક પરદેશી નામદારે બવાંન,
 મીરીન માટે કીધો કીદા ગોયા બાંન.
 નરે અઝદહાથી જો લડશે અગર,
 મગર છુટશે ના, કુશીશેખી ઝખર.
 કેહવું માફ, કરવું તેને હાથ કામ,
 સુખન નેંક બોલવા, છે નેંક હર મુકામ. ૨૭૮૨
 તું આજ રાતે :મેઝબાનીનો ખ્યાલ કર,
 ચેરાગ હયાંજ મૂક, દર્યા દીલ હાલ કર.
 જો આવશે તે કાલે દીલેર નામવર,
 કહીશ હું, તુંબો કેહેજે હોય ડીક અગર.
 ખતીઓથી ઝળકાવ્યું દર્યાતું આખ,
 અને ખાધું ખાણું, મંગાવ્યો શરાખ.
 પીલાં ચાકુતોથી સુફેદી જેવાર,
 સિયાહ આસમાંથી જો આવી ખાહાર.
 મુએ દર્યા પાસે અહુરન નામદાર,
 કે દૂરથી થઈય પયેદા ગર્દે સવાર.
 હીશૂઈને કહયું, આવ્યો છે શેરે નર,
 ખનીચ ગર્દે ધર્તિ સિયાહ સર ખ સર.
 ગયા દોડી તેઓ, તે આવ્યો જો પાસ,
 લેવા સાંભા ખેહુ જીવે રોશનથી ખાસ.
 સવાર આવ્યો ઘોડેથી નિંચે શીતાખ,
 તે પનામવરથી મંગાવ્યું ખાણું શરાખ.

હીશૂધયે તુરત ખોલ્યા હોઠો તેવાર,
 કે ખુશ રહો દીવસ, રાત, અયે નામદાર!
 આ કયસરના પહલવાં ઊપર કર નઝર,
 કે છે જેથી ફરતું ફલક શાદતર. ૨૭૮૩
 છે શાહોની ખુન્યાદથી એ મુંદામ,
 છે કીર્તિ, ખઝાનો, ખુઝર્ગી, તમામ.
 જમઘં બનવા કયસરનો, રાખે છે ખ્યાલ,
 એ કામે મદદગાર માંગે છે હાલ.
 નથી બેડી કયસર વિના કોઇ નિદાન,
 છે ગરદન, ને કદ, દબદબાનો, જવાન.
 સર અફરાઝ આહે છે એમ નામવર,
 કરે સુખ, આરામ, તે સંગ ગુઝર.
 માંગી તેની બેટી, સમજ્યો જવાબ,
 બીજી હાલ શોધી છે ચુકિત શીતાબ.
 તેને કહે છે અવ્વલ તું અઝદાહને માર,
 પછી શાહનો ખેસી થવા થા તઈયાર.
 અમીરામાં રતો દીવસ તે તમામ,
 મીરીન વિન નથી લેતો હોટોથી નામ.
 કે જે કોઈબી લાયક તણો હોય બે તખ્ત,
 તે આહેચ રહે ઝયાદા કીર્તિ, ને બખ્ત.

ગુરતાસ્પનું સઝીલાના પાહાડ ઊપર અઝદહાને
 મારી નાંખવું.

નથી હયાંથી દુર મારી કોહ એક તમામ,
 જે ફલ ખાણીપીણી, મઝાનું, મુકામ.

છે એક અઝઢા પાહાડની ટોચ પર,
 દુઃખી જેથી છે રૂમી લોકો અંધર. ૨૭૮૪
 ફલકથી તે ખેંચે છે ગીદને અંધર,
 દર્યા બાહાર ખેંચે છે ભારી મગર.
 દમે ઝેહરી, બાળે છે ધર્તિ તલક,
 દોઆ તે ઝમીને ન કરતું ફલક.
 અગર તારા હાથોએ માર્યો તે બપ,
 તો કુલ જેહાનમાં એક અબાયેખી થાય.
 બને પાક ચઝદાં ને રયાવર શીતાબ,
 મુરાદો મુજબ તુજ ફરે આફતાબ.
 એવું કદ, ને દબદબો, હાથોનાં બલ-
 થી, અઝઢાડને શમશીરે કરશે કતલ.
 સમજ્યું ને ગુસ્તાસ્પે હીશુઈતું ખ્યાન,
 તો સંભવ દીઠો તેના કામે નિદાન.
 કહ્યું બ, બનાવ લાંબુ ખંજર તું હાલ,
 જેનો હાથો, હાથોના પંજ મીસાલ.
 આરે ગમથી સાંપોના દાંતો સમાન,
 ખેસાડજે કાંટા જેવા લાલા નિદાન.
 તેને ઝેહરી પાણીથી પાજે અપાર,
 કરજે તેજ રંગે પોલાદ આબહાર.
 ગુરજ ભારી, ને ઘોડો, બખ્તરખી એક,
 તું લાવ તેગ, શાહી પોશાકો, દરેક. ૨૭૮૫
 ખુદાના હુકમને ફતેહમંદ બખ્ત-
 થી, મારીને ટાંગીશ જાંઘોળી દરખ્ત.
 તો અહરન ગયો, ચાહ્યું ગુસ્તાસ્પે જે-
 તે લાવ્યો, તો ભેયું છે ઠીક કામ તે.

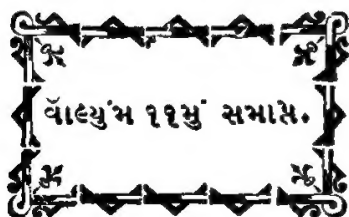
તો દર્યાથી પગ નાંખ્યો ઝીનમા તેવાર,
 ગયા ત્યાંથી સાથે તેના દોસ્તદાર.
 દીઠો કોહ સકીલા હીશુએ જેવાર,
 ઉભો ત્યાંજ, આંગળી ખતાવી તેવાર.
 ફેંક્યા લાલા સુર્યે ખુલ્લેથી જ્યાર,
 પ્રયાં રાહથી, પોતે, ને અહુરન તેવાર.
 જેહાંજુએ થોભ્યો પેલા પાહાડ પાસ,
 હતી ખુરા અઝદાહની જગ્યા જે ખાસ.
 ટાંગી ટોપ ઝીન પર જવાંને ઝખર,
 કીધું મોંતથી, સાંપથી, દીલ નિડર.
 ગયો જ્યારે શુશ્તારપ તે પાહાડ પાસ,
 કીધો શોર, ઘભરાયો અઝદાહની ખાસ.
 દીડું જિયું કદ અઝદાહએ જે ખાસ,
 દમે લાગો ખેંચવા પોતાની તે પાસ.
 માર્યા તીરો તે પર કરાંની સમાન,
 ખરે જેમ દાડમના ઝાડેથી પાંન. ૨૭૮૬
 આંચો પેલો અઝદાહ અગર તેની પાસ,
 જવાં મહેં રાહ શોધી બચવાની ખાસ.
 ખોસ્ત્યું મોંહમા ખંજર, કીધેલું તૈયાર,
 કરી યાદે યઝદાં, જે નેંકી દેનાર.
 માર્યા તેઝ દાંતો તે ખંજર ઊપર,
 તો લોકાયા લાલાઓ મોંહમા ઝખર.
 વહયું ઝેહર, જ્યાં તક કે સુસ્તી થયો,
 ઝહર, લોહીએ, તે કોહ લીંબઈ ગયો.
 ખેંચી તેગ હાથે, તુરત શેરે નર,
 ને મારી દેલાવર તે અઝદાહને સર.

પડયું મગ્ગ નિકળી તે પત્થરે સખત,
 નિચે આવ્યો ઘોડેથી તે નેંક બખત.
 અવલ લીધા અઝઢાહના બે દાંત ગર,
 આવી ત્યાંથી ઘોયું તેણે તન ને સર.
 પુકારી પડ્યો લોટતો ખાક પર,
 હુઝુરમાં ખુદાવદે કીરઝ ગર.
 કુવત જેને દીધું ક્ષેત્રમંદ ઝખર-
 થવા, ભારી અઝઢાહ, વરૂની ઊપર.
 ને ખાલ્યો લોહારુપ, ઝરીર, નામવર,
 તનોબંધી ગુસ્તાસ્પના છે નિડર. ૨૭૮૭
 શું જંગમાં, શું રંગમાં, શું બઝમે શરાબ,
 ખરેખર મને ના હશે જોતા ખાખ.
 ન જંગમા દીકું રંજો સખતી વગર,
 જો કે હર જગે છે અમૃત, ને ઝહર.
 દીએ ઝીન્દગી લાંબી પરવરદેગાર,
 ને જોઈ શાહનો ચેહેરો ફરી એકવાર.
 કહીશ શું પડયું મુજ ઊપર લેતાં તખત?
 ગયો તખત લેવા, થયું ગુમ બખત.
 જોઠો ઘોડે આંસુ ભર્યો મોંહ અપાર,
 પેલુંજ હાથ ખંજર હતું આબદાર.
 આવી લાગ્યો હીશુઈ, ને અહરનની પાસ,
 કહી સર્વે જોયલી અનયેબી ખાસ.
 કહયું એમ તેઓને કે અઝઢાહબી ખાસ,
 નકાંમો થયો, તેજ ખંજરની પાસ.
 તમો લોકો અઝઢાહના દમથી ઝખર,
 ને કામે વરૂથી હતા પુર ખતર.

મને જંગી સરદારોની જંગ, ઝખર,
 ગુરઝ ભારીના સરકરાઝોની ગર.
 મગર મરઘની જંગથીળી લાગેચ અપાર,
 જે આવે છે લડવાને હરિયાથી ખાહાર. ૨૭૮૮
 ઘણાં જોયા છે એવા અઝઢાહ મગર,
 નથી મેં ફેરવ્યું તેની જંગે સર.
 સમજ્યું હીશૂર્ષ, ને અહરને ખ્યાંન,
 જે ખાલનારો, ડાહ્યણુમા ઢાંનાવ જવાંન.
 તુરત ત્યારે તે બધે ગરદન ફરાઝ,
 ગયા તેની પાસે, ને કીધી નમાઝ.
 ને ગુસ્તાસ્પને કહે અરે મહાં શેર !
 ન કોઈ જણશે માંદર, તું જેવો હીલેર.
 બનો ગેતીનો રણ મહદગાર તુજ,
 શ્રયું કામ તુજ કુવતે પારં મુજ.
 પછી લાવ્યો અહરન ખાઝાનો અપાર,
 સજવેલા ઘોડા અમુલ ભેશુમાર.
 તેમા એક શમશીર, ઘોડો ખુલંદ,
 કમાં એક, હસ તીરો, લીધી કમંદ.
 કે હીશુધને લીધું હતું જે હીગર,
 હીનારો, ને ટાકાઓ કોરા ઝખર.
 ખોલ્યો એમ ગુસ્તાસ્પ સરદારો પાસ,
 ખખર થાયે કોઈને, ન થાય એવું ખાસ.
 કે મેં જોયો અઝઢાહ નરે ઝેયાંગાર,
 યા સાંભળ્યો છે મેં વડનો પુકાર. ૨૭૮૯
 ખુશી ખુરમી ભર્યો ગયો ત્યાંથી ખાસ,
 શીતાબીથી દોડ્યો કતાખુનની પાસ.

અહરન લાવ્યો ગાડું ને બચેલોળી ખાસ,
 ને અઝદાહનું તન સોંક્યું નોકરો પાસ.
 એને લાવો દરગાહમાં કયસરની ખાસ,
 કે સાંમે બુઝર્ગો, ને લશકરની ખાસ.
 અગઉ ગાહાં બચેલોની ચાલતો થયો,
 શીતાળીથી કયસરની પાસે ગયો.
 ખબર એ પુગી રૂમ અંદર ખરી,
 ગયા બુઝર્ગોળી બિતાવળ કરી.
 આવ્યા બચેલો મયદાંથી તે પાહાડ પર,
 કીધો શોર ટોળાંઓએ બહુ ઝખર.
 જોઇ અઝદાહને, અને તે ઝખમ,
 હતો ગાહાં બચેલો પર જેથી સીતમ.
 ચકાવ સમ થતો સાદ પૈડે કરી,
 ગોયા બચેલોને રહી ન તાકત જરી.
 જેળી ઝખમે તલવાર જોતો જેવાર,
 ને સાંભળતો ગાહાં બલોનો પુકાર.
 તે કહેતા ઝખમ આં અહરીમનનો છે,
 ન ખંજર કે શમશીરે અહરનનો છે. ૨૭૬૦
 આવ્યો તુર્ત કયસરળી મેહેલેથી બાહાર,
 બોલાવ્યા બુઝર્ગો, અને નામદાર.
 કીધું જશન એક, અઝદાહ માટે નિદાન,
 જો બાંમદાદથી લઇ સિયાહ થઈ જહાંન.
 ચઢ્યું તાજ આંસમાંન પર, આફતાબ,
 સિયાહ ગેતી થઈ ગોયા સોનેરી આબ.
 તો શાહે બોલાવ્યો વજીરનેળી ખાસ,
 બેસાડ્યો ઝરીન તખ્ત પર તેને પાસ.

જે સરદારો, ને મોટા શેઠેરી થતા,
 ને જે કોઈ કે સદગુણી માણસ હતા.
 થયા તેઓ એકઠા વઝીરની તે પાસ,
 કે જેની સલાહ લેતો કયસરખી ખાસ.
 પછી બેટી અહરનને સોંપી લીધી,
 રાખી તેની વાહણી માંની લીધી.
 બે મેહલેથી ટોળું વિખેર્ય ગયું,
 દીલે શાહ એ વાતોથી જીવતું થયું.
 કહ્યું આજનો રોજ છે મારો રોજ,
 બુલંદ આંરમાંથી છે મુજ દીલદરોજ.
 કે ગેતીમાં મુજ બે જમાઈ સમાન,
 નહીં બેશે કોઈ મોટાં, નાના, મેયાંન. ૨૭૯૧
 લખ્યાં નામાઓ સરવે સરદાર પર,
 ધરાવતા જે તાબે, ને તખ્તો અગર.
 ઝોરાવર વરૂ સંગ નરે અઝદાહા,
 છે બે મર્દ જંગીના હાથે તખ્તાહા.

(આ પુસ્તક સંબંધી સર્વ હક કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યા છે.)
આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં એક્ટ મુજબ
રજીસ્ટર કર્યું છે.

આ શીરદોસ્તી શાહનામું ગુજરાતી બજેતોમાં ભાગ ૧૧ મો.
નંબર ૨૬૭, ગ્રાંટરોડ, મુંબઈ મધે આવેલાં “માલુક પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ”
માં તેના માલેક મીં ગમનલાલ મગનલાલ પંડ્યાએ છાપ્યું છે,
અને બીંમરડીવાલા બીંડીંગ, વાડયા સ્ક્રીટ, તારદેવ, મુંબઈ મધેથી
મીં ફસતમ નવ્યોશોરવાન માસ્તર “આદીલે” પ્રગટ કર્યું છે.

